ATEITIS

Nr. 10 1931

MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ ŽURNALAS

TURINYS

		Pusl.
1.	Katakombos	481
2.	*Pr. Naujokaitis* Palaimintų tave! (eilėr.)	483
3.	*St. George* Grįžimas (eilėr.)	483
4.	*A. Maceina* Dievas ir mūsų amžius	484
5.	*F. Breimeris* Tą vakarą giedojo ilgesys (eilėr.)	492
6.	*A. Vaičiulaitis* Pasaka apie uodą	493
7.	*K. Čibiras* Gyvenimo Menininkė	497
8.	*K. Zupka* Už mėlynų vitražų (eilėr.)	505
9.	*A. Graževičius* Liaudies dainų elementas V. Krėvės kūryboje	506
10.	*J. Tamošiūnas* Už Kristaus vėliavą	509
11.	*K. B.* Kodėl nespausdinot mano eilėraščio?	512
12.	*Goethe* Gretchen (A. Tyruolio vertimas)	516
13.	Kolonijų Paroda Paryžiuj	518
14.	*J. Gustas S. S.* Baisi ir kartu guodžianti tiesa	520
15.	*Mark Twain* Kodėl aš atsistatydinau	524
16.	*J. Hellfritz* Ugnies ir ledo sala	531
17.	Taika ir religija	534
18.	Tomas Alva Edisonas	538
19.	Knygos	539
20.	Apžvalga	541
21.	Mūsų veikimas	543

„ATEITIES“
Redakcija ir administracija { Kaunas, Laisvės al. 3; Tel. 26-76
Darbo valandos 9—15.

„Ateities“ kaina: Lietuvoje metams 15 lt., pusm. 8 lt. Moksleiviams: metams 6 lt., pusm. 3 lt. Užsieny: metams 20 lt. pusm. 10 lt. Atskiras numeris 1,75 lt.

Jau laikas

užsisakyti „Ateitį“ 1932 metams.

Taip pat labai prašome gerb. prenumeratorius, kurie dar neatsilyginę už šiuos metus, artimiausiu laiku atsilyginti.

Su šiuo «ATEITIES» n-riu siunčiame metiniams «ATEITIES» prenumeratoriams nemokamą priedą *Kun. Pr. Jakščio* — **Žmogaus tikslas**. Kuriems šios knygos neišteksime, pasiųsime to paties autoriaus **«Bažnytinė valstybė.»**

ATEITIS

Mėnesinis moksleivių žurnalas

10 Nr. 1931 m. spalių mėn. XXI

Katakombos

Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia.

Apie Romą yra sakoma, jog tai esąs didžiulis muzėjus, kuriame sutelkta ilgų ir įdomių amžių relikvijos. Jos paminkluose ir palaikuose tarsi sustingo tų amžių istorija. Ir šiandie tebežvilga saulėje aplūžusios forumo kolonos, o muzėjų galerijose smalsių žiūrovų akis tebestebina kiti išpuikusios cezarių Romos prabangos liudytojai. Tačiau pats didysis Romos paminklas niekad nėra matęs skaisčiai žydriojo Italijos dangaus ir jo nesutalpintų joks muzėjus, nes tai ištisa antroji, požemių Roma — *Roma subterranea.*

Katakombos yra krikščionybės lopšys. Karštose Judėjos saulės spinduliuose gimusi ideja čia atnešta apie pustrečio šimto metų buvo priversta slapstytis drėgnuose požemiuose kartu su savo išpažintojų ir kankinių lavonais, o juk jai buvo skirta išgelbėti ją smaugusius Vakarus, kaip ir šiandie tai pačiai niekad nemirštančiai idejai skirta išgelbėti Žmogų.

Mes jau apsipratę su katakombų vardu ir žinome, jog tai būta ilgų požeminių urvų ir erdvesnių rūsių, kur pirmųjų amžių krikščionys slapta susirinkdavo pasimokyti, sustiprinti savo pasaulėžiūrą ir bendrai pasimelsti. Bet kaip retai mes susimąstome, ką tai reiškia *iškęsti katakombose pustrečio šimto metų, ką reiškia mirti vienai kartai po kitos ir nematyti šviesesnės ateities prošvaisčių ir vis dėlto tikėti savo laimėjimu.* Mes paprastai nė žinoti nežinome, kad tie ilgi ir painūs koridoriai ėjo vieni po kitais net ligi penkių aukštų gilyn į žemę ir kad tos požeminės galerijos sudaro viso labo 900 kilometrų! Tai neužmirštamo genialaus katakombų tyrinėtojo De Rossi brolio inžinieriaus Mykolo de Rossi apskaičiavimai. Jis taip pat su mokslišku kritiškumu konstatavo, kad 90% visų tų požeminių koridorių buvo padaryta pačių krikščionių rankomis ir tik 10% panaudota vadinamų *arenarijų,* savotiškų smėlio kasyklų, iš kurių Romos pramonininkai išgabendavo savo pramonei tinkamą smėlį.

Tos arenarijos buvo nepatogios tuo, kad jos galėjo užgriūti ir buvo visiems žinomos vietos. Todėl krikščionys susirado kietesnių ir atsparesnių žemės sluoksnių. Ir kada, nakties šešėliams apgaubus „amžiną, šventą, neįveikiamą“, Romą aukštai cezario ir aristokratų rūmuose triukšmavo ir kėlė orgijas girti patricijai ir pataikūnai libertinai, ten požemiuose kurčiai aidėjo kūjų dūžiai ir nekartą taip pat aristokratiškos rankos tuos minkšto akmens, ar greičiau suakmenėjusių žemių luitus krovė į vežimėlius ir gabeno į senas netinkamas arenarijas. Ne iš karto ir ne visos katakombos buvo slaptos. Krikščionys dažnai sudarydavo *legalias* laidotojų bendrijas, kurios turėdavo savo žinioje tuos požemio kapinynus — coemeteria subterranea, nes katakombos pirmoje eilėje ir buvo skiriamos numirėliams laidoti. O kad Romos cezariai būtų žinoję kiek tuose kapinynuose buvo gajos ir nenustelbiamos gyvybės!

Užėjus didesnei persekiojimų audrai prisigaminta daug visai slaptų katakombų su slaptais įėjimais, kur įeiti galėjo tik žinąs įėjimo paslaptį asmuo. Katakombų kasimo darbą dar pasunkindavo krikščionių sąžiniškumas, *teisėtų vyriausybės įstatymų pagarba.* Romos įstatymai buvo nusakę, kad žemė visa vertikališkai priklauso savininkui. Reiškia, kam priklauso žemės paviršius to ir visa žemės gelmė. Todėl niekas neturėjo teisės raustis po svetimu žemės plotu, taip pat nevalia buvo raustis po keliais ir vieškeliais. Todėl reikėjo tenkintis tik tais plotais, kurie priklausė krikščionims arba krikščionybei palankiems aristokratams, nors tų plotų matyt būta nemaža. Kasimo specialistai vadinamieji *fossores* turėdavo net tam tikrą instrumentą, kurio padedami jie orientuodavos požemiuos ir galėdavo nustatyti tas ribas, kurių nevalia buvo peržengti. Patys fossores buvo išsilavinę ir gerbiami, nes kurį laiką jie buvo net įskaitomi į Bažnyčios hierarchiją.

Nevisai lengva šiandie suprasti, kaip tie požemių darbininkai galėjo išvengti baisių valdžios akių, kur pav., jie galėjo padėti tiek iškastų žemių, kad budri, šnipais vad. denuncijatais apsistačiusi, Romos policija to viso nepastebėtų ir nepasektų. Žinoma, visa tai neapsiėjo be aukų. Juk anų laikų Romos cirkams netrūko žmogienos ir matyt jos buvo net per daug, nes turime atsitikimų, kad policija, užtikusi katakombose besimeldžiančius krikščionis, užversdavo visus įėjimus ir tuo būdu visus susirinkusius tikinčiuosius gyvus palaidodavo. Didysis kankinys popiežius Sikstas buvo suimtas, kai katakombose laikė šv. Mišias. Tai buvo ne išsiuntimas pas mamą, ne trejukė iš elgėsio, bet pustrečio šimto metų šiurpaus žiaurumo iš vienos ir nežmoniškos nekrikščioniui nesuprantamos ištvermės iš kitos pusės. Tai milžiniška, tiesiog nepakeliama kančia, bet tai ne beviltiška prie uolos prikalto Prometejaus kančia, tai kančia prie kryžiaus prikalto Kristaus, kuri turėjo baigtis ir baigėsi ir baigsis prisikėlimu.

Pr. Naujokaitis.

Palaimintų tave!

Palaimino tave Praamžinasis
Pasaulio pirmą dieną;
Palaiminsiu ir aš tave
Už tylią gelsvą mėnesieną.

Jauna, žieduos tu visados,
Dainų pilni tavieji sodai.
Sniegai padūksta kai kada —
Iš jų jaunesnė pasirodai.

Ir vandenys tavieji,
Kaip arfos groja,
Ir vakarai dainuoja
Žadamą rytojų...

Tik duoklininks kažkoks
Skaisčiausius renka žiedus,
Ir mirusios gyvybės aukomis
Pavasaris vėl gimsta giedras...

Palaimintų tave dar kartą
Drugeliai ir žiedai,
Kad linksmąją jaunatvę
Tu duotum amžinai!

Stefan George.

Grįžimas

Turtingam laively štai grįžtu namolei:
Zaroj vakarinėj jau bunda namai;
Nuo stiebo švyluoja balta vėliavikė,
Atgalios palieka sunkieji laivai.

Senieji krantai ir tos senosios trobos,
Senieji varpai man tarytum nauji.
Ir naujojo džiaugsmo žadėdami viltį
Užšnekina mane tie vėjai laisvi.

Ir žodis ir veidas rožėtas pakyla
Aukštyn iš putotų žaliųjų vilnių.
Dar nemirė mūsų tau meilė karštoji,
Nors teko tau būt tarp svečiųjų žmonių.

Kelionėn išvykai tu rytui beaušant
Ir tartum tebūtų prabėgus diena;
Besveikina tave vilnių štai undinės,
Pakrantės ir šita žvaigždelė pirma.

Vertė *A. Tyruolis.*

A. Maceina.

Dievas ir mūsų amžius

1. DIEVAS IR LIKIMAS.

Graikų tragedijų rašytojai šiandie gali būt geriau suprasti, negu kada nors pirmiau, nes šis amžius apčiuopiamai pergyvena tikėjimą į neišvengiamą likimą. Tai kaž kokia neaiški, nerviška, tiesiog ligūsta nuotaika, verčianti žmogų nusilenkti blogio viešpatavimui; tai nesugebėjimas apvaldyti gyvenimą, kuriame žmogus jaučiasi lyg smarkios srovės pagautas šapelis, nešamas nežinia nei kur nei kam. Šiandie daug kalbama apie gyvenimą, bet beveik niekas nebando būti pats to gyvenimo kūrėjas, valdytojas ir nugalėtojas. Visur ieškome tik protekcijos, prieglaudos ir užtarimo. Suradus kur šiltą užuvėją, tuoj sustingstama, sulepšėjama, pasiteisinant savo nesugebėjimu, savo menkyste ir paslėptu nerangumu.

Tikėjimas į žmogaus menkystę eina per visus amžius, bet nevisur ir nevisada jis buvo tinkamai suprantamas. Buvo laikų, kada žmogus, užsidegęs demonišku išdidumu, pats vienas prigimtomis jėgomis norėjo prasiskinti kelią į laimę. Bet jį ištiko ano legendarinio Prometejaus likimas. Buvo taip pat laikų, kada žmonija skendo visiškam pesimizme, nė trupučio nepasitikėdama savo galybe. Tokių laikų grįžimą mes gyvename ir šiandie. Jeigu gilinsimės į šitų reiškinių priežastis, mes nerasime geresnio jiems išaiškinimo, kaip tik D i e v o p a n e i g i m a s. Atsisakius nuo Dievo, žmogui nebelieka nieko kito, kaip tik patį save paskelbti pasaulio viešpačiu. Tai būna p i r m a s i s — p r o m e t e j i š k a s atsiskyrimo nuo Dievo l a i k o t a r p i s. Jis paprastai esti turtingas išviršiniais civilizacijos laimėjimais, nes žmogus savo kūryba nori pateisinti tąjį aukštą apie save manymą. Atsisakęs nuo religijos, jis esti verčiamas paskelbti, kad kultūra galinti laiduoti žmogui buities pilnatvę ir tuo pačiu laimę. Nepasotinamas sielos alkis, atsisakęs siekti antprigimtųjų gėrybių, esti verčiamas tenkintis šio pasaulio laimėjimais, kurie šiaip ar taip vis dėlto yra netobuli ir absoliučiai dvasios patenkinti negali. Iš to kyla nepaprastas — tiesiog nerviškas ir patologiškas — noras stengtis sukurti kuo daugiausia ir kuo prašmatniausių žemės gėrybių, stengtis kuo įvairiau jomis pasinaudoti, nes gyvenimas trumpas, o amžius greitai eina. Visa tai daros didis pažangos akstinas, bet kartu tai ir yra artėjančio galo ženklas, nes tokia kultūra visuomet išsigema į siaurą individo interesų tenkinimą. Tada ateina a n t r a s i s p e s i m i s t i š k a s atsiskyrimo nuo Dievo l a i k o t a r p i s, pasižymįs gyvenimo apatija, skepticizmu ir nusivylimu savo darbais. Taigi pasirodo, kad *nepasitikėjimas Dievu pražudo pasitikėjimą pačiu savimi.*

Jeigu dabar pažvelgsime į istorinį naujųjų amžių kultūros išsivystymą, tiems teoretiškiems išvedžiojimams rasime ten visišką pateisinimą. Renesanso žmogus, ištaręs aną demoniškąjį „non serviam“, iš tikro kultūrinėj pažangoj pasiekė nuostabių rezultatų. Paskutiniais dviem šimtmečiais buvo padarytas perversmas visose gyvenimo srityse, buvo pralaužti nauji keliai į

A. Canova Dalis paminklo popiežiui Klemensui XIII

visas mokslo, meno ir visuomeninio gyvenimo šakas. Apvaldymas gamtos dėsnių ir jų panaudojimas savo reikalams iš tikro skelbė žmogaus didybę ir triumfą. Traukinių dundėjimas, laivų signalai, elektros šviesa ir radio bangos — visa rodė žmogaus viešpatavimą žemėje. Bet šalia visų šitų išviršinių laimėjimų ėjo vidinis išsekimas — ir štai galop atėjo visų kultūros sričių krizis. Begalinis nusiminimas prislėgė išdidusio žmogaus sielą. Džiaugsmo dvasia paliko moderniškąjį pasaulį. Naujų-

jų laikų žmogus dabar yra labiau, negu kada nors, vienas, visų paliktas ir užmirštas. Jis nutiesė tiltus per laiką ir erdvę, bet tuo pačiu save atskyrė nuo kitų ir užsidarė ankštame egoizmo kiaute. Ta kultūra, kuria jis taip labai pasitikėjo, pasidarė šalta, nebesuprantama ir kankinanti. Žmogus norėjo būti josios valdovas, o tapo vergas, stovįs prieš savo pačio sukurtą sfinksą ir negalįs atspėti jojo mįslės. Dabar kaip tik ir prasidėjo antrasis atsiskyrimo nuo Dievo laikotarpis. Žmogus pasijuto menkesnis už savo rankų darbus.

Ir labai suprantama, nes tik vienas tikėjimas gali parodyti tikrąją žmogaus didybę, tik viena Krikščionybė praskleidžia tikrąją žmogaus menkystės prasmę. Jau Kristus yra aiškiai pasakęs: „Be manęs jūs nieko negalite padaryti“[1]). O šv. Povilas savo laiške Korintiečiams atskleidė žmogaus galybės paslaptį: „Aš tris kartus meldžiau Viešpatį, kad tai atstotų nuo manęs; bet jis man tarė: Gana tau mano malonės, nes jėga įgyja tobulumo silpnybėje. Taigi aš mielu noru girsiuos mano silpnybėmis, kad Kristaus jėga gyventų manyje... nes kuomet esu silpnas, tuomet esu galingas“[2]). O to pačio apaštalo žodžiai „aš visa galiu tame, kurs stiprina mane“ dar labiau paaiškina krikščioniško veiklumo pasisekimą. Pasirodo, kad žmogaus silpnybė tik tada yra prasminga ir su viltimi, kada ji esti papildoma Dievo galybe, kada darbą lydimasis motyvas galutinėj sąskaitoj remiasi pasitikėjimu Dievo pagalba, kada visų žmogaus veiksmų jungiamasis pradas yra gaivus tikėjimas į antprigimtąjį pritarimą. O kiekvienas išdidumas, paremtas pačiu savimi, sulaukia labai liūdno galo, nes apvaldyti taip savyje, taip išviršiniam pasaulyj viešpataujantį blogio pradą būtinai reikia religijos pagalbos. Kas šio darbo imasi be Dievo, to pastangos jau iš anksto yra pasmerktos pralaimėti.

Todėl mums yra visiškai aiškus šių laikų tikėjimas į neišvengiamą likimą, kuris lydįs žmogų nuo lopšio ligi karsto. Kas gi tas likimas? Tai ne kas kita, kaip savotiška blogio mistifikacija, blogio supozityvinimas, to blogio, su kuriuo žmogus kovojo griežtą kovą, bet kuris pasirodė stipresnis už kultūrinius ginklus. Tuo tarpu nuo religinių ginklų moderniškasis pasaulis pats atsisakė ir todėl kovą pralaimėjo. „Toks yra mūsų likimas!“ Taip, iš tikro toks, nes tik vienas Dievas yra Išganytojas taip prieš du tūkstančiu metų, taip dabar, taip pasaulio pabaigoj. O nuo jo atsisakius, nieko nebelieka, kaip tik pasiduoti likimui, besireiškiančiam visokeriopo blogio pavidalu. Todėl teisingai sako Fr. W. Försteris, kad „žūvant tikėjimui į Visagalį Dievą, prasideda tikėjimas į patologijos visagališkumą; žmogus grimsta į tą prieškrikščionišką padėjimą, graikų tragediją

---

[1]) Jon. 15, 5. [2]) Kor. 12, 8—10.

vaizduojamą, kuriame paveldėjimo prievarta, nedorybės ir ligūstumo tradicija slėgia siela, lyg neišvengiamas prakeikimas“[1]). Todėl ne be prasmės šiandie baimingai rūpinamasi paveldėjimo klausimu, nes nujaučiama, kad tėvų nuodėmės gali keršinti ir vaikams. Tikrumoj jos ir keršina. Bet čia nėra kitokių apsaugos priemonių, kaip tik grįžti prie tikėjimo, nes tik jis vienas nugali nuodėmę ir tuo pačiu išsprendžia paveldėjimo problemą. Mūsų dienoms daug daugiau reikia dorovės, negu medicinos; daugiau dvasios skaistumo, negu kūno higienos. Juk gyd. L. Fridlando[2]) aprašytam supuvimo pasauliui nieko negelbi medicinos pažanga. Jam reikia tikros religijos ir dorovės. Kitaip blogio apgalėjimas yra visiškai be vilties. Todėl ir moderniškajai kultūrai telieka pasirinkti: arba Tikrąjį Dievą, arba aklą likimą, kuris padaro žmogų savo žaislu ligi visiško sunaikinimo.

2. NEŽINOMAS DIEVAS.

Šv. Povilas, atėjęs į Atėnus ir lankydamas graikų šventyklą, rado aukurą su antrašu: „Nežinomam Dievui“. Tai mūsų dienų gyvenimo simbolis! Anie mokyti stabmeldžiai jautė, kad turi būti kaž koks Nežinomas Dievas, galingesnis už jų sugalvotus stabus, kuris tik vienas įstengsiąs pakeisti ano meto kultūros kryptį. Jau Sokratas kalbėjo, kad apie dievus nieko negalima žinoti ir kad reikia palaukti kol pats dievas žmonėms save apreikš. Taip yra ir šiandie.

Argi mūsų dienų moderniškojo stabmeldžio širdis nėra panaši į aną graikų šventyklą, kurioje aukojama įvairiausiems stabams, bet kurioje vis dėlto yra ir aukuras *Nežinomam Dievui?* Mūsų laikų, kaip ir graikų, išminčiai nepažįsta Tikrojo Dievo su tuo skirtumu, kad tada jis nebuvo dar rastas, tuo tarpu dabar jis jau prarastas ir įvairių prietarų aptemdintas.

Šitas moderniškųjų laikų Nežinomas Dievas kaip tik ir yra Krikščionybės Dievas. Jam skiriamas tas širdyj pastatytas aukuras, apie jį kalba moderniškieji poetai ir Jo ilgisi moderniškasis išminčių areopagas. Šv. Povilas savo įpėdinių lūpoms šiandie kartoja anuos graikams pasakytus žodžius: „Ką jūs nežinodami garbinate, tai aš jums skelbiu. Dievas, kuris įkūrė pasaulį ir visa, kas jame yra, jis, būdamas dangaus ir žemės Viešpats, negyvena rankomis padarytose šventyklose, nė žmonių rankomis aptarnaujamas, lyg kad ko nors jam reikėtų, nes jis pats duoda visiems gyvybės, kvapo ir visa. Jis padarė iš vieno visų žmonių giminę, kad apgyventų visą žemės paviršį; jis pažymėjo paskirtus laikus ir jų gyvenimo ribas, kad jie ieškotų Dievo, ar nepajus jo arba ar neras, nors jis yra netoli nuo kiekvieno mū-

---

[1]) „Kristus ir žmonių gyvenimas“ 12 psl. Kaunas, 1931 m.
[2]) „Už uždarų durų“. Kaunas, 234 psl.

sų. Nes jame mes gyvename, judame ir esame, kaip ir kai kurie jūsų poetų yra pasakę: Nes mes esame jo giminės“[1]). Argi tai nėra mūsų laikų vaizdas? Ar mūsų dienos neieškojo Dievo ir ar per atsiskyrimą ir kančią nepriėjo labai arti prie Jo? Argi tas baisus naujosios kultūros sudužimas neleido pajusti čia pat gyvenančio Dievo, kuriuo alsuoja mūsų dvasia ir kurio dar laikosi mūsų gyvenimas? Tiesa, moderniškieji laikai dar nežino šito Dievo vardo; jie, išgirdę kalbant apie Krikščionybę, kaip ir anie graikų areopago nariai, tyčiojasi ir sako: „Paklausysime apie tai kitą kartą“. Jie nusisuka ir nueina. Bet jų širdyse lieka gili pagarba Krikščionybei, nors iš viršaus ją dar labai slopina įvairūs prietarų ir mados slogučiai. Keletą šimtmečių brandintas netiesos lukštas, kuriame kenčia uždaryta moderniškojo žmogaus siela, dar yra labai storas, ir jam sudraskyti dar reiks daugelio kentėjimų. Bet tai netaip jau svarbu. Svarbu, kad žmonija pradeda tikėti į Nežinomą Dievą.

3. DIEVO BUVIMO ĮRODYMAS.

Ar siela, būdama netarpiškai Dievo sutverta, gali visiškai panaikinti linkimą, kylanti iš pačios prigimties, į savo buities Priežastį? Štai klausimas, kuriam puikų atsakymą duoda mūsų laikų gyvenimas. Juk moderniškasis žmogus Dievo nebuvimą arba bent negalėjimą žinoti jo buvimo paskelbė beveik nepajudinama dogma. Teoretiškai jis yra visiškas ateistas, netikįs į jokį antprigimtąjį pasaulį, nepripažįstąs jokių aukštesnių galybių, galinčių būti šalia nepakeičiamų, determinuotų gamtos dėsnių. Ir kaip tuo didžiuojamasi, kaip giriamasi, kad galų gale kultūra išlaisvinusi žmogų iš prietarų, burtų ir žyniavimo vergijos, kuri buvo sukausčiusi dvasią tais tamsiais vidurinių amžių laikais; kad darbui pasisekimo reikią laukti ne iš Dievo, bet iš savo pačio noro ir sugebėjimų; kad siunčiant prekes reikią ne prašyti Dievo apsaugos, bet apdrausti jas apdraudimo draugijoj; kad sėdant į automobilį reikią ne žegnotis, bet pažiūrėt ar šoferis negirtas. Tuo tarpu praktikoj esama visai kitaip.

Nevienas yra matęs automobiliuose prie šoferio lango kabančią lėlę. Kas tai? Tai moderniškojo žmogaus fetišas, kuris turįs saugoti mašiną nuo įvairių nelaimių. Ne firmos garantiją, ne šoferio sumanumas, bet — ta skudurinė lėlė! Lankantieji lošiamuosius klūbus pasakoja, kad kiekvienas lošėjas turi prie savęs kokį nors amuletą, kuris žymįs laimę. Vieni nešiojasi juodos katės plauką, kiti iškritusį dantį, treti kelnių sagą, ketvirti dvilypį riešutą ir t.t. Lakūnai juk yra patys modernieji žmonės, ir štai tarp jų prietarai kaip tik labiausiai klesti. Laikraščiai dažnai parašo apie įvairius, tiesiog net juokingus šių drąsių ir kartu bailių žmonių vartojamus daiktus arba ženklus, neva turinčius

[1]) Apd. 17, 23—28.

galios apsaugoti nuo nelaimės. Do X, garsiajam lėktuvui, buvo norėta užrašyti 1930, skaičių, turintį žymėti tuos metus, kada jis atliko žinomą savo Europos — Amerikos skridimą. Bet kadangi 1930 skaičiaus skaitmenų suma yra 13, tai kapitonas su tuo nesutiko, nes šis skaičius galįs pranašauti lėktuvui nelaimę. Daugelis lakūnų nešioja ant krūtinės keistų talismanų, paprastai dovanotų jų mylimųjų. Lakūnas Ernst Udet niekados nesėda į lėktuvą, neparašęs ant smėlio dviejų moteriško vardo raidžių. Žinomas karo lakūnas Richthofen niekados neskrisdavo į kovą, nepasiėmęs kartu sunkaus sidabrinio vytinio, kurį jis vartojo būdamas kavalerijos karininkas[1]). Šitokių pavyzdžių būtų galima pririnkti kiek norima.

Visa tai rodo, kad šių laikų žmonės yra nemažiau prietaringi už senovės. „Mokytas moderniškas žmogus, — kaip teisingai rašo prof. T. Thot, — juokiasi iš paprastos kaimo mergaitės, prašančios čigonę gydančiųjų žolelių. Bet ar turime mes teisę juoktis, jei mūsų didmiesčiuose gyvena burtininkių, pas kurias eina spėti ateities ir labai prakilnūs ponai ir aukštos ponios? Ir šitos ponios, kurios neina nei Išpažinties nei Komunijos (į tai jos juk negali tikėti!), ištisas valandas laukia, sėdėdamos burtininkių prieškambariuose. Šitos ponios, kurios niekuomet nesimeldžia (juk tai nemoderniška!), smalsiai žiūri, kaip balta peliukė ištraukia lapelį, kuris turįs pasakyti jų ateitį. Turėti namuose kryžių — ak, kaip tai nemoderniška! Bet prie durų prikalti arklio pasagą, tai galima, nes ji esanti laimės ženklas. Nešioti ant kaklo Marijos medalikėlį, kad jis primintų mums josios gyvenimą — tai atsilikusių viduramžių paprotys. Bet nešioti keturlapį dobilą, tai pagal madą, nes jis laimę žymi[1]). O prisiminkime visokius kalbančius stalelius, kortų kėlimus, astrologinius pranašavimus, spiritistų seansus — ir turėsime maždaug moderniškojo žmogaus dvasios vaizdą.

Šis moderniškasis prietaringumas yra be galo prasmingas. Tai yra tiesioginis atsakymas į šio skyrelio pradžioj pastatytą klausimą. Jis visu ryškumu rodo, kad žmogaus dvasia niekados negali visiškai nutraukti santykių su antprigimtuoju pasauliu, kad ji jauste jaučia, jog esama galybių, aukštesnių už žmogų, ir jog reikia ieškoti jų pagalbos. Bet kas savo sielą įvairiais sofizmais priverčia netikėti į religijos skelbiamą Dievą, tas pradeda garbinti tūkstančius stabų katės plaukų ar kelnių sagų pavidale. Didis prietarų ar burtų išsiplatinimas net ir tarp šviesiausių moderniškos visuomenės žmonių kaip tik rodo, tas nesąmoningas dvasios pastangas tikėjimą į Dievą pakeisti erzac — tikėjimu į talismanus.

---

[1]) Plačiau apie tai sk. „Schönere Zukunft“ 1931 m. gegužio 31 d.
[1]) „Religion des jungen Menschen“ 51 psl. 1929 m.

Ir kaip keista! Dievo buvimui paneigti moderniškas žmogus ieško įvairių įvairiausių argumentų. Tuo tarpu tikėjimo į burtus jis nejudina nė pirštu. Tiesa, jis gėdisi apie jį kalbėti draugijoj, nes tai visiškai nesiderina su jo teoretiškomis pažiūromis, bet šis gėdingumas kaip tik ryškiausiai ir parodo su kokiu uolumu dvasia veržiasi ir šaukte šaukiasi Tikrojo Dievo. Šis neužgesinamas ilgesys, tiesiog Dievo troškulys, yra nieku neišgriaunamas Dievo buvimo įrodymas. Tai dvasios gelmių šauksmas, tai pajutimas savo buities niekybės, jeigu atsitraukiama nuo josios šaltinio, tai triuškinąs smūgis visiems metafiziškiems sofizmams, kuriais paklydusi filosofija apipainiojo moderniškojo žmogaus mintį.

Todėl dabar reikia kuo mažiausiai metafiziškų argumentų įrodinėti Dievo buvimui ar sielos nemirtingumui, nes sausas protavimas dar nė vieno netikinčio neatvedė prie altoriaus. Dabar reikia skaidriai nušviesti tą skausmingą ilgesį ir ryškiai parodyti, kad jojo obiektas kaip tik ir yra tasai paliktas Tikrasis Dievas, kad jojo šaltinis kaip tik ir yra toji nieku nepasotinamoji nemirtinga siela. Dėl to mes ir nesusilaikome nepacitavę tų puikių G. Papini žodžių: „Visi yra Tavęs reikalingi, net ir tie, kurie to nežino, ir tie, kurie to nežino, daug daugiau už tuos, kurie žino. Išalkusis įsivaizduoja, kad ieško duonos, o Tavęs alksta; ištroškęs mano, kad nori vandens, o jis Tavęs trokšta; liguistas svajoja apie sveikatos atgavimą, tuo tarpu jo liga yra Tavęs stoka. Kas ieško pasaulyj grožio, tas nematomai pačiam sau ieško Tavęs, kuris esi tobulas ir užbaigtas grožis; kas savo mintyse ieško tiesos, tas ir nenorėdamas Tavęs trokšta, kuris esi vienintelė ieškojimo verta tiesa; kas gi rūpinasi taika, tas ieško Tavęs, vienintelės taikos, kurioje gali pasilsėti neramiausios širdys. Jie šaukias Tavęs, nežinodami, kad Tavęs šaukiasi, ir jų šauksmas, yra neapsakomai skausmingesnis už mūsų“[1]). Šis šauksmas kaip tik ir duoda liudijimą tiesai apie Dievo buvimą. Prie jos moderniškasis pasaulis dar nenori prisipažinti, bet galų gale tas vidinis skausmas paklupdys jį ties Dievo kojomis, ir jis su ašaromis pakartos tuos senus maldos žodžius: „Tikiu, Viešpatie, padėk mano netikėjimui!“

„Mes nematėme Dievo!“ — šaukia apsvaigusios lūpos. Taip, Jis pasislėpė nuo jūsų. Bet ateina laikas — ir jis jau nebetoli — kada Viešpaties pasiilgimas, virtęs begaliniu dvasios tuštumu ir skausmu, atidarys akis, ir tada Dievas bus sutinkamas kiekvienam saulės spindulyj, kiekvienoj pievos gėlelėj, kiekvienam lietaus laše, kiekvienam miško gyvulėlyj — net duona, kurią valgome, ir vanduo, kurį geriame, skelbs Jo buvimą. Tai bus kūdikiškos meilės išsiveržimas ir kūdikiško džiaugsmo viršūnė, vainikuojama žodžiais: „Tėtis sugrįžo!“

---

[1]) „Kristaus Istorija“ II. 221 psl. Kaunas, 1930 m.

4. IŠGANYMO ILGESYS.

Moderniškasis gyvenimas turi daug opių ir greitai išspręstinų problemų. Jis dairosi ir ieško normų, ieško pirmavaizdžių, pagal kuriuos galėtų tinkamai išspręsti tą ar kitą klausimą, sutvarkyti tą ar kitą gyvenimo sritį. Daugelis, visiškai neišmanydami moderniškosios kultūros negalavimų, šiam reikalui pasiūlo tą pačią moderniškąją pasaulėžiūrą. Bet jie užmiršta, kad paskutiniai laikai iškelia vis daugiau josios negalės įrodymų. Juk ar individualizmas savo mokslu apie šventą ir neliečiamą nuosavybės teisę sulaikė nors vieną vagį nuo vagystės? Ar socializmo teorijos apie liaudies būklės pagerinimą sulaikė nors vieną išnaudotoją nuo išnaudojimo? Ar gudrūs medicinos išvedžiojimai apie lytinių jėgų reikalingumą sulaikė nors vieną ištvirkėlį nuo paleistuvystės? Ar išgydė moderniškoji pasaulėžiūrą nors vieną sielos paralytiką, kurio dvasia nevaldo nė vieno sąnario? Ar grąžino moderniško pesimizmo apakintam regėjimą? Ar prikėlė motinai dvasiai mirusį josios sūnų džiaugsmą, be kurio visos šventės šiandie virsta gedulo procesijomis į purvinus senųjų idealų kapus? Ne! Ji viso to nepadarė ir nepadarys.

Todėl mes statome konkretų klausimą. Kuo pagaliau remiasi individualinė, šeimyninė ir visuomeninė kultūra? Kuo būdu galima pasiekti vidaus laimę, sielos džiaugsmą ir sąžinės ramybę? Kokia jėga gali apvaldyti ir palenkti vieno principo valdžiai netvarkingus žmogaus prigimties gaivalus? Kas turi tikros galios tinkamai sureguliuoti visuomeninį žmonių sugyvenimą su jo savanaudiškumu, išnaudojimu, kova ir žiaurumais? Kokios dorovinės jėgos reikia atsverti moderniškos civilizacijos pavojams? Ar visa tai padarys moderniškoji pasaulėžiūra, būdama pati šito chaoso priežastis? Anaiptol! Čia reikia galybės, kuri iškiltų aukščiau prigimtojo gyvenimo, kuri turėtų jėgos nugalėti atpalaiduotą blogį ir suorganizuoti pakrikusį gyvenimą. Tai padaryti gali tik Krikščionybė. Krikščionybė išspręs socialinį klausimą, nes ji turi Kojų Plovimo pavyzdį, Krikščionybė sutvarkys seksualinę sritį, nes ji turi Marijos pavyzdį, Krikščionybė pakels nupuolusią šeimą, nes ji turi Kristaus ir Bažnyčios susivienijimo paslaptį, Krikščionybė nurodys kelią į visuomeninį sugyvenimą, nes ji turi Šventųjų Bendravimo paslaptį. Joje ras išaiškinimą ir išsprendimą visi gyvenimo klausimai.

Senovės pasaulis šaukėsi išganymo. Bet senovė jau toli. Palikime istoriją teisti istorijai. Mes pažiūrėkime į savo laikus. Visa žmonija pasiilgusi Dievo! Veni, Domine Jezu! Šiandie mes žinome Išganytojo vardą ir žinome išganymo kelią. Tai Kryžius! „Šiuo ženklu nugalėsi!“ Konstantino pergalė yra Krikščionybės laimėjimų simbolis. Nuo to laiko, kai gėdingos mirties medis per Kalvarijos kalno Auką tapo iš-

Feliksas Breimeris.

Tą vakarą giedojo ilgesys

Rudens palaužtą vakarą
Už seno lango ilgesys pragydo,
Kai mano lūšną samanotą ir mane
Jau miglos dengė šydas.

Aplinkui tuščia, nyku ir baisu.
Nugriuvo saulė ir apako.
Tiktai pašvaistės, lyg kaleidoskopas,
Ilgai dar rodė danguje jos taką.

Sukliko kažin kur naktibalda apuokas...
Nugrimzdo, nuskambėjo...
Išblyškęs beržas dvi šakas nulaužė
Ir davė jas pažaisti vėjui...

Už seno ir apkérpėjusio lango
Tą vakarą giedojo ilgesys.
Į tamsą veržės mano mintys,
Bet sunkios buvo jos, kaip geležis.

---

ganymo ženklu, eina Kryžius per pasaulį, visus laisvindamas iš blogio vergijos, nešdamas ne tik religinį, bet ir kultūrinį atpirkimą. Vaduojančiu simboliu jis kyla šiandie ne tik ant Romos kapitoliaus, bet ir ant prastutės Afrikos negro palapinės. Tai į jį šaukiasi moderniškoji žmonija. Tai jo ilgisi suskilusi, išsiblaškiusi ir išdidžios civilizacijos apnuoginta moderniškoji siela.

Sudužus „Titanikui“, ir daugeliui keleivių negalint patekti į gelbėjimo valtis, nes jų buvo per maža pasiimta, kai artinosi paskutinės valandos ir laivas buvo beveik pasinėręs, orkestras, ligi kelių stovėdamas vandenyj, užgriežė seną giesmę: „Dieve, prie Tavęs artinamės“. Taip yra ir dabar. Europos kultūra važiavo ant išdidaus Titaniko, ir Titanikas sudužo. Šiandie skamba signaliniai varpai, aptemusią padangę raižo pagalbos šauksmas, visi puola gelbėti, kas dar galima išgelbėti. Bet vienintelė pagalba yra toje giesmėje: „Dieve, prie tavęs artinamės“. Josios šiandie niekas negriežia. Bet ji tyliai skamba visų moderniškos kultūros suviliotų ir apviltų širdyse. Jie iškentė didelį bandymą, nes buvo nutolę nuo gyvojo vandens šaltinių, išsikasę išdžiūvusius šulinius, kurie negalėjo numalšinti begalinio Tiesos troškulio. Šiandie jie artinasi prie Kryžiaus, kaip prie paskutinės išganymo vilties. Daugiau jiems nebeliko jau kur eiti. Moderniškojo žmogaus kelias turi baigtis Krikščionybė.

Pasaka apie uodą

Per girią jojo karalius. Rūdos voverės įstriuoksėjo į aukščiausias viršūnes ir atsisėdę ant papūstų uodegaičių laukė. Strazdai tupėjo laibose šakose ir suposi, lyg dideli raibi vaisiai. Eršketrožių krūmuos straksėjo raudonkaklės, o startos skardenos pušyse.

— Karalius, karalius! — šaukė puldinėdama sniegena ir buvo taip nusigandus, kad širdis jai apmirė.

Iš olos į upę paniro ūdra. Ji iškišo iš vandens galvą, apsidairė ir garsiai paklausė:

— Kas per daiktas tasai karalius?

— Žmogus, — atsakė genys, traukdamas kirmėlaitės iš po žievės.

Laukinis karvelis papūtė pagurklį, iš elksnio perlėkė į ąžuolą ir suburkavo:

— Jis negali būti žmogus. Jeigu jau sykį karalius, tai ir yra karalius, ne kas kitas.

— Ar nenutilsit, žiovanasriai! — suriko susierzinus kielė, kuri buvo iš prigimties jautri ir pageidavo ramybės.

Iš medžių išjojo pulkas raitelių su raudonomis kelinėmis. Paskui pasirodė muzikantai, mušę būgnus ir pūtę klernetas. Už jų ant juodo žirgo sėdėjo pats karalius. Rankoje jis laikė auksinį obuolį ir ant galvos turėjo karūną iš brangiųjų akmenų. Jo apsiausto raudona uodega buvo nusitiesusi kaip kraujo upė, iš šono prilaikoma šimto mėlynu aksomu aprengtų berniukų. Jam lenkėsi ir žvėrys, ir paukščiai, ir medžiai. Visa buvo taip gražu, jog kanarėlė nesusilaikė ir pragydo, nors tai buvo baisiai nekuklu iš jos pusės.

Tik vienas uodas buvo kvailas ir nemokėjo elgtis. Jis susiviliojo žibančia karūna ir nulėkęs zyzė aplink ją. Tarnai jį vijo vėduoklėmis šalin. Bet jis buvo atkaklus, lindo vis artyn ir artyn. Staiga nuo stipraus smūgio jam galva susisuko, ir jis nė nepasijuto, kaip pateko karaliui į nosį.

— Afi, afi! — sučiaudėjo valdovas.

Išsigandę paukščiai sustingo šakose, žvėrys pritūpė ant pasturgalinių kojų, o voverė stačia galva liuoktelėjo žemyn.

— Dabar aš žuvus! — aimanavo gegutė. — Visi mes žuvę!

— Kas jums, viešpatie? — paklausė ministeris.

— Afi, afi! — užuot atsakęs, karalius nusičiaudėjo taip smarkiai, jog uodas iš nosies išlėkė ir įsipynė eržilui į karčius.

— Štai kur piktadarys! — stebėjosi teisėjas vabzdžiu, negalėjusiu dėl sudrėkusių sparnų palėkti. — Už jo šviesybės įžeidimą aš jį areštuoju ir be pasigailėjimo nubausiu.

Uodą įdėjo į stiklinę dėžutę ir padavė valstybės iždininkui saugoti.

Po to karalius, raiteliai su raudonomis kelinėmis ir palydovai jojo tolyn ir vakare pasiekė nakvynės vietą.

Valdovas pasišaukė iždininką ir tarė:

— Kur jis?

— Štai. Tik atsargiai, jūsų šviesybe.

— Žiūrėk: jis vaikščioja ir sparnus skėsčioja, — stebėjosi karalius.

— Tai jo piktos valios ženklas. Aišku — čia nepataisomas nusikaltėlis, — įsikišo nuošaliai stovėjęs teisėjas. — Jį būtinai reikia nubausti.

— O kaip jis vadinasi? — paklausė valdovas, kreipdamasis į ministerį.

— Kaip jis vadinasi? — nusigando užkalbintasis.

— Taigi.

— Jis vadinasi... jis vadinasi... nu... nu... To aš nežinau, kaip jis vadinasi.

— Kas gi žino?

Ne, to nežinojo nei šauklys, nei raiteliai, nei generolai, nei patarėjai. Atvesti mokslininkai užsidėjo auksinius akinius, pavartė dėžutę ir iš visų pusių apžiūrėjo vabzdį. Pagaliau seniausias iš jų prabilo:

— Aha!

Visi sužiuro į jį. Jis buvo senas, jog neturėjo nei vieno plauko ant galvos ir nei vieno danties burnoje.

— Aha! — pakartojo jisai. — Mokslas su panašiu padaru susiduria tik pirmą sykį. Reikės jam rasti gražų lotynišką vardą. Tuo tarpu mes čia savo žodžio netariame. Galime skirstytis.

— Ne, ne! — pasipriešino tardytojas. — Be šito piktadario vardo, pavardės, kilimo ir užsiėmimo negaliu pradėti tardymo.

— Tai ką daryti? — tarė karalius.

— Reiktų pasiteirauti liaudyje — gal ji žino, — neklaustas atsiliepė kapelmeisteris, kuriam labai knietėjo įsikišti į didelių ponų kalbą, nes paskui jis galėjo prieš savo pačią pasididžiuoti.

Išsiuntė kareivius liaudies atvesti. Jie greit grįžo su basu ir vienmarškiniu kaimiečiu, šienavusiu paupy. Žmogelis manė, kad jį kars, ir drebėjo, kaip zuikis.

— Ar tu iš liaudies? — paklausė jį ministeris.

— Pasigailėkit manęs vargšo! — prašėsi atvestasis. — Dievas mato, kad niekam blogo nepadariau.

Sakyk, seni, ar tu iš liaudies? — užsirėkė generolas.

— Pasigailėkit... žmona... vaikai...

— Nebijok ir atsakyk, — įsiterpė teisėjas.

— Kaip Išganytoją myliu, aš nėsu iš tos prakeiktos liaudies, tik iš Meškučių, — ten prie pušyno. Paleiskit mane.

— Na, galėsi eiti sau sveikas ir gyvas, jei pasakysi, kas yra šitoj dėžutėj, — tarė karalius.

Kaimietis dirstelėjo į dėžutę ir prabilo:

— Uodas.

— Uodas! — sušuko valdovas.

— Uodas, uodas, uodas! — šaukė palydovai ir mėtė kepures į orą.

— Ar negalėtum nusakyti uodo sąvoką: tardant mums reikės smulkesnių žinių, — kalbėjo tardytojas.

Žmogus nieko nesuprato, dairėsi aplink ir kojos nykščiu kapstė smėlį.

— Na, imk ir pasakyk, — norėdamas padėti skatino jį senasis mokslininkas.

Kaimietis pasirusino, pasitraukė aukštyn kelines ir sumurmėjo:

— Uodas — tai uodas.

— Na, broliuk, taip apibrėžimų niekas nedaro, pastebėjo mokslininkas. — Ar neatsimeni iš logikos?

Prasčiokas tylėjo.

— Gal žinai, kur jis gyvena? — paklausė ministeris.

— Gyvent jis gyvena ten, kur velnias savo vaikus peri — balose, meldynuose, liūnuose, — atsakė kaimietis.

Tada karalius davė jam saują pinigų ir atleido.

Kitą dieną valdovas grįžo į sostinę. Kai jis jojo pro varinius miesto vartus, tvirtovėje sugriaudėjo armotos ir bažnyčiose suskambėjo varpai. Žmonės grūdosi languose, lipo ant stogų, o gatvėse buvo kaip kuolu primušta. Mėlyni karveliai skraidė aplink bokštus. Upėje gulbės ištiesė laibus kaklus ir, papūtę sparnus, plaukiojo kaip baltos valtys. Vakare buvo pokylis. Šoko dailiausios šokėjos tol, kol jų batukai pradilo. Bruku vynas tekėjo, kaip vanduo, ir gėrė jį, kas tik norėjo. Buvo taip linksma, kad dainavo, bučiavosi ir mylėjosi ne tik jauni, bet ir seni. Net giltinė, kuri buvo atėjusi vienos šimto metų bobos, ją pamiršo ir, užsidėjusi ant pečių dalgį, alkūnėmis į šonkaulius mušdama polkos taktą, straksėjo nuo kamino ant kamino, nuo stogo ant stogo, nuo namo ant namo.

Tuo tarpu uodas buvo uždarytas į kalėjimą, ir jį saugojo du kareiviai. Po kelių dienų atėjęs tardytojas ištyrė jo būdą, papročius ir apie tai parašė teisėjui, kuris paskyrė bylos dieną.

Visi šalies laikraščiai rašė apie uodą ir spausdino jo padidintas fotografijas. Profesoriai laikė paskaitas apie jo savybes ir pavojų žmonių giminei. Namieje, gatvėse, aikštėse nebuvo kitos kalbos, tik apie jį. Vestuvių naktį jaunikis nuotakai į ausį kuždėjo apie uodą, vaikai ginklavosi saidokais ir rengėsi į karą prieš uodą.

Bylos dieną krautuvės, smuklės ir bankai stovėjo uždaryti. Sostinės gyventojai apsivilko išeiginiais rūbais ir ant galvų užsidėjo cilinderius. Minių minios suplūdo į teismo aikštę. Nuo žmonių stogai juodavo, kaip musių apgulti medauninkai.

Teismo salėje žmonės buvo taip susigrūdę, kad sienos braškėjo. Valstybės gynėjas pasakė piktą kalbą ir aiškiai įrodė, kad uodui liekanti tik viena mirtis. Paskui prabilo kaltinamojo advokatas. Jis atpasakojo visas gerąsias jo puses, atrado jame visą eilę nuopelnų ir, prašydamas dovanoti nekaltam sutvėrimui gyvybę ir laisvę, taip pats susigraudino ir kitus sugraudino, jog visa salė pravirko, kaip maži vaikai.

Teisėjai išsitraukė nosinukus, nusišluostė ašaras išėjo sprendimo duoti.

— Dovanokim, — tarė teismo pirmininkas.

— Gerai, — sutiko posėdininkai.

Tik ūmai iš jų vienas, kuris salėje snaudė ir nubudo kaip tik advokatui baigiant, paklausė:

— Beje, kokia uodo kaltė?

— Kėsinosi prieš karalių.

— O kas apie tai pasakyta įstatymuos?

Atsivertė jie storas knygas ir perskaitė:

— Mirtis.

— Nieko nepadarysi, — tarė anas miegalius.

— Nieko nepadarysi, — pakartojo kiti. — Tik kada bausmę turės atlikti?

— Geriausia būtų ryt vidurdienį, — pasiūlė pirmininkas, ir visi sutiko.

Kitą dieną, dvyliktą valandą, saulei gražiai šviečiant, atsidarė kalėjimo vartai ir pasirodė orkestras, grodamas gedulo maršą. Toliau žengė sargas su nusikaltėliu stiklinėj dėžutėj, padėtoj ant aksominio priegalvėlio. Greta ėjo budelis. Ant galvos jis turėjo raudoną kepuraitę su ilgu kutu, vilkėjo žalią liemenę ir avėjo mėlynas kelines. Jo pagelbininkas nešė kardą uodui kirsti. Visi, lydimi kuopos kareivių, pasuko į aikštę. Čia jau rado karalių, ministerius, išsirikiavusią kariuomenę ir visą miestą. Sargas, budelis ir pagelbininkas lėtai užlipo į paaukštintą vietą. Buvo taip tylu, kad girdėjai, kaip širdis plaka ir karveliai toli ant bokšto burkuoja.

Teisėjas perskaitė teismo nutarimą.

— Pradėti! — davė ženklą karalius.

Pagelbininkas paėmė dėžutę, sugavo uodą ir nunešė prie kaladės.

Paguldyk ir palaikyk, kad nesispardytų, — tarė budelis ir, užgrojus orkestrui, jau norėjo kirsti.

Bet nuleido kardą ir prisikišęs pažiūrėjo, kur uodo galva: pro laikančiojo pirštus jos nebuvo matyti.

— Daugiau iškišk, — paliepė jis.

Įsakymas buvo išpildytas. Tačiau ir dabar nieko nebuvo matyti. Reikėjo uodą dar labiau atleisti. Jo gi būta klastingo: kol kentė, tai nejudėdamas kentė, bet vos tik pasijuto laisvesnis, kai sprūstelėjo ir palėkė. Pagelbininkas išsigando, puolė aukštininkas ir apalpo. Budelis vienok galvos nepamėtė, švystelėjo kardu, smogė per tuščią kaladę, paskui, lyg didžiausiam jaučiui sprandą nukirtęs, išsiėmė nosinuką, nusišluostė prakaitą, papurtęs atgaivino pagelbininką, pašnabždėjo jam, kad viskas tvarkoj, ir liepė tylėti.

Kai žmonės atėjo uodo liekanų pasižiūrėti, budelis pasigyrė:

— Aš jį taip sumaliau, kad nė dulkės neliko.

Kaz. Čibiras

Gyvenimo Menininkė

(Tęsinys).

3. MEILĖ IR AUKA.

Kristus atnešė žmonijai meilę: didžią, visuotinę, herojišką. Kokia kita bebūtų pasauly meilė, ji yra trumpa, silpna, maža, sunykusi palyginus ją su evangeliškąja. Ar ne stebuklais ji liepsnoja iš šventųjų, kankinių, apaštalų, misijonierių sielų? Iš tikro, jei žmonijos egoizmo ledyne kuomet nors atsirasdavo kibirkščių, kaitinančių ir skaldančių, jei žemės veidas kada nors įgaudavo žavingesnių varsų, tai tas įvykdavo tik todėl, kad atsirasdavo didvyrių Dieviškosios Ugnies kurstytojų ir skleidėjų. Juos vadiname altruistais. Šiandien daugiau kaip kada kitados jų šaukias žmonių gyvenimas. Jei neateis jie gydyti materialio ir moralio skurdo, jei nesušvelnins brutalaus tautų nusiteikimo, jei jie gailestingai žvelgdami nesiartins prie šiandieninių *baltųjų stabmeldžių,* kas gi liks iš tos visos žmonių organizacijos ir „žydinčios kultūros“?! Laukai jau pabalę pjūčiai. Dar kartą renkama didžiulė darbininkų talka, dar kartą skelbiama milžiniška darbo programa. Kat. Akcija — tai ne koks oficialus madnas judėjimas. Ne! Savo esme yra tai tas pats veikimas, tas pats nuoširdus atsidavimas Mokytojui Evangelijai ir broliams, kuris prasidėjo prieš 2000 metų Jeruzalėje. Bet jei taip, šis didžiulis judėjimas turi visa šventinti — gelbėti nuo katastrofos, jei jis tas pats, kaž kada Žvejų sukeltas judėjimas, tai ar tik nestinga jam anų Sekminių Ugnies? Ar apie moderniškus veikėjus sakoma: žiūrėkite, kaip jie mylisi ir myli! Nei straipsnių, nei aukšto tono kalbų apie Kat. Akcija nepakanka. Aukštose estetiškose sferose katalikintojų, tiesa, netrūksta; mat, tau nereiks pasilenkti prie gyvenimo žemybių, nereiks pridėti ausį prie žiauriai realaus gyvenimo atodūsių, baltų rankų nereiks sutepti artimo skurdu. Bet Sekminių Ugnies liežuviai ant tavęs, deja, nenusileis, nes tavo labai gerbiamas egoizmas iš tavęs labai puikų veikėją daro tau pačiam, bet ne Evangelijai. Šventą tiesą pasakė Fiedleris: —

Tai išgirdę visi ėmė šaukti valio, iš tvirtovės iššovė armotos, o kareiviai dainuodami traukė gatvėmis. Tos dienos didvyris buvo budelis. Į jo pagelbininką panelės laidė meilius žvilgsnius ir kalbėjosi tarp savęs:

— Kokios jautrios gailestingos širdies jisai!

Vakare vėl buvo pokylis. Gėrė ir valgė visi, kas norėjo ir nenorėjo. Kaip negerti: juk karaliaus vynas niekam nieko nekaštavo.

Jeigu visur, kur vargas šaukiasi pagalbos, būtų žmogus, kuris neštų Kristaus kryžių mažiausiai sakydamas pamokslų ir prikaišiodamas žmonėms jų silpnybes, bet būtų geras iš Kristaus meilės, — gerieji būtų su juo; jeigu toji ranka, kuri ištiesiama, kuri globoja, teikia duoną, stabdo alkį, kuri pasiūlo pastogę ar siūlo kampą būtų pažymėta kryžiaus ženklu, tai be žodžių būtų suprantama, kad kryžiuje yra pagalba...

— Ne iš rožančių ir medalikėlių, bet iš meilės turi pažinti mus esant Kristaus mokinius. Visas pasaulis ir kiekvienas alkstantis, kiekvienas šąlantis, kiekvienas be pastogės, kiekvienas pasaulio vargas turi žinoti, kad jei bet kur yra „katalikiška“, tai ten turi būti išalkusiems valgis, sušalusiems pastogė, nudriskusiems vaikams rūbai, nemokama globa neturtingiems ligonims“.

Žmogaus didingumas yra jo veržimasis aukštyn, tačiau Kristus paskelbė, kad siektume Dievo per savo brolį. Meilės, meilės ir meilės! — tik tada Kat. Akcija bus tikra akcija. Kai, rodos, geriausių norų veikimas sutinka kliūtis, tai esame linkę skelbti, kad sutikom su tokiais barbarais, kuriems jokie idealai nerūpi. Tuo tarpu dažnai esti visai priešingai. „Barbarus“ padaro mūsų nedraugais ne mūsų idealų skaistumas, bet mes patys. Gal mumyse trūko meilės, švelnumo, išminties, nuolankumo, takto... Tikra, kad į kiekvieno žmogaus širdį yra kelias, bet jis surandamas tik su didele meile ir kantrybe. Ir dėl to, pasak Fiedlerio, žmonės mylėtini ne vien tik toki, kokie jie turėtų būti, bet ir tokie, kokie yra. Ir ypač tie, kuriuos skaudus likimas palaužė, kuriems dėl vienų ar kitų priežasčių sielos gyvybė užgeso, kuriuos slegia skurdas, — visi atstumtieji, nesuprastieji, užmirštieji — jie ypač reikalingi meilės, deja, rečiausiai juos šildančios.

Kai idealistas veikėjas gerai numanydamas, kad jo laurai nelaukia, bet eina ir dirba šiems apleistiesiems, jam nebetrukdoma. Net visai kitaip manančių ir jaučiančių jis šventai pagerbiamas. Per didžiąją Prancūzijos revoliuciją — karalių, vyskupų, kunigaikščių karstai buvo niekinami, šventųjų paveikslai naikinami, tačiau šv. Vincento statula liko pagerbta: — tai vargšų draugas! nevalia jo paliesti! — atsiliepė įnirtusių revoliucionierių vadas. Už meilę atmokama meile, už humaniškumą — pagarba.

Visa tai sakyti drąsu ir tikra prieš dvasios akis turint šviesų, artimą, brangų pavyzdį. Iš gilaus įsitikinimo tvirtiname: Marija Pečkauskaitė buvo didžiausia Kat. Akcijos darbuotoja. Meilė, kuri ją vertė atsisakius aukštų vietų eiti kaimo skurdui glėbin ir visa aukoti jo sušvelninimui; mylėti visus be skirtumų; tarnauti tam idealui ištikimai — ta meilė turėjo būti tikrai didelė. Ta meilė jai įkvepė „tiekti gero maksimumą; žerti iš sa-

vęs viso to gėrio spindulius, kuriuos Dievas yra įdėjęs į sielą; gyventi taip, kad kiekviena valandėlė, kiekvienas elgesys, kiekvienas žodis būtų laipsnis aukštyn; savo gyvenimu didinti gėrio sumą pasauly. Pasak jos, su kuo susidūrę, su kuo turėdami reikalą, turime pirmų pirmiausia paklausti save ką gero galiu tam žmogui padaryti? Ta meilė jos misiją kaime lengvino ir gaubė paslaptingu grožiu. Tie patys visų užguiti kaimiečiai jai pasirodydavo gilūs, turiningi, nuoširdūs. Kokių balandiškų sielų rasi jų tarpe! „Dažnai klausiu save: koks turi būti išlavintas žmogus, kad turėtų teisės prikaišioti nedorybę jokio išlavinimo negavusiam savo artimui? Viena žinau: savo santykyje su Dievu tie paprasti žmonės yra atradę tiesą. Jų santykis su Die-

Neseniai miręs didelis mokslininkas klasikinės senovės tyrinėtojas Wilamowitz-Möllendorff

vu, tai santykis mylinčio vaiko su geriausiu tėvu. Jei tėvas ir baudžia, jei tėvas ir spaudžia, jie žino, kad jis tai daro mylėdamas, jų naudai, ir nusižeminę bučiuoja tą baudžiančią ranką. O anieji, vadinamoji inteligentija, prieš Dievą — tai vergai prieš savo poną. Vergai, kurie visados jaučiasi skriaudžiami, nekaltai kankinami ir nuolat kyla prieš poną".

Kristus, gailestingai žvelgdamas į kiekvieną sielą, neklausia, kiek žmogus įsigiįęs mokslo ar meno. Dažniausia yra taip, kad visi tie paprastieji esti daug religingesni ir dorovingesni. Kiek pas juos geriausių norų, naivaus nuoširdumo! Kaip moka jie prisirišti prie tų šviesuolių, kurie nuoširdžiai jiems ir jų tarpe dirba! Marija jais niekumet nebuvo nusivylusi, nes bendrai, absoliučios tobulybės iš žmonių ji nė nereikalavo. Mat, didieji žmonės daug reikalauja iš savęs, o mažiau iš kitų. Juo žmogus išmintingesnis, doresnis, juo daugiau kituose žmonėse mato gero (Paskalis). Blogio pasaulyje daug ir jo nepaslėpsi, bet tik-

ras krikščionis viltingas: klaidos pataisomos, blogis galimas pakeisti gėriu, nelaimės — laime. Nenusiminti ir nesvyruoti, bet tiesiu keliu pirmyn. Ką reiškia visos kliūtys, jei jos dar paskatina ir užgrudina? Taip buvo įsitikinusi Marija. Sau nedraugų ji kaip ir neturėjo.

Šiuo atveju jai charakterizuoti labai tinka tai, ką ji yra pasakiusi apie tobulą krikščionę p. Fl. Barcley: kadangi ji žiūrėjo į gyvenimą taip, kaip moko Evangelija, Kristaus teisingumas ir nuosakiai elgės pagal tą pažiūrą, tai ji neturėjo nė vieno neprietelio, bet daug prietelių visuose luomuose. — Ji organizuoja, ji kaimo organizacijų pati siela, ji šaukia susirinkimus ir juose aktyviai dalyvauja. Ir jai netrukdoma. Vidaus Reikalų Ministerija jos įsteigtą ambulatoriją net sušelpė. Brangi ji buvo visiems. Ant jos kapo ir žydų bendruomenė vainiką uždėjo! Asmeniškuose santykiuose su žmonėmis ji visumet pirmoj vietoj vertino žmogaus dvasios kilnumą, jo dorą, o katalikas ar kurios kitos konfesijos — to ji neskaitė pirmareikšmiu pažymiu. Mylėti visus, nežiūrint kas jis būtų: „davatka“ ar šiaip viešosios nuomonės smerkiamas.

Taip savim parodyti pasauliui bent šešėlį *gyvojo* Kristaus, taip įrodyti katalikybės jėgą ir grožį, pasak Foersterio, reiškia prisikalti save prie Golgotos viršūnės. Ar ne Aukos kaina grąžinta mums ir Gyvybė, ir Šviesa, ir Triumfas? Auka — paslaptis. Ir žmogaus kilniausias „aš“ slapta nieko taip nesiilgi, kaip to, kas įvyko Prikryžiavimo valandom.

Šiandien vidury viso šėlstančio žmonių gyvenimo vėl stovi, kasdieniškumo akim nematoma, Golgotos viršūnė su laukiančiais aukų kryžiais. Bet kas išdrįsta būti toks aukštadvasis? Ko negąsdina Golgotos misterija, slėpininga Kryžiaus šviesa, šiurpi atskirybė ir apleidimas? — Kiekvienas tenori svetimos aukos... Pats pasiaukoti, pats prikabinti save prie skersrasčio nieks nenori — Kryžius yra garbinamas tol, kol nepradės kalbinti mūsų pačių žiaurios valios. Mes nepastebime egoistiško gyvenimo gūdaus skurdo, mes nenujaučiame, kokios gryniausios žemės laimės yra duodama kaip tik tiems, kurie gyvenimo prasmę mato nesutvirtinime savo pačių laimės, bet dėl laimės ir taikos užmiršta tai, kas yra jų, ir rūpinasi tuo, kas svetima (Foersteris).

Marija Pečkauskaitė — auka; tobulo savęs išsižadėjimo, skaistaus altruizmo, aukštųjų gyvenimo principų, vienatvės, didžios meilės ir kentėjimų auka. Kiek ji iškentėjo! Bet:

Palaimintas skausme!
Tu ugnis, nuo žmogaus širdies rūdį valanti.
Tu vėjas, Dievo kibirkštį žmogaus krūtinėje pūčiantis.
Tu sparnas, žmogaus sielą nuo žemės keliantis.
Tu prizma, žmogaus akis tame, kas svarbiausia koncentruo-
[jančioji.
Tu teleskopas tolimuosius amžinuosius horizontus skleidžian-
[tis.

M. P.

Didžios sielos kenčia jau vien tik dėl to, kad jos didžios. Bet Marijai gyvenimas lyg tyčia nepagailėjo ir kitų didžių smūgių: per ankstyvūs jos brangiausių artimųjų atsiskyrimai, materialiai nedatekliai, baisi ilga kaulų vėžio liga... Labai dažnai būdavo nuvargus, kentėjimų iškankinta, bet visumet rami, jokio nuovargio nerodanti: nesiskundžia, neišsipasakoja. Rodos, lyg pasauly laimingiausia, kitais rūpinas, kitų išklauso, kitus paguodžia, kitiems padeda, į savo labai šiurkščią būklę dėmesio nėmaž nekreipdama. Iš tikro, tai aukščiausia pastanga širdies, kuri myli, paskutinė pasiaukojimo riba, kuri savąją dvasią, savo norą, savo kūnišką širdį sunaikina, kad užleistų vietą Dievo dvasiai, Dievo valiai, Dievo širdžiai (Margerie). Jėgų gyvenimo aukai pakelti ji semdavosi kas rytas šv. Mišių aukoje ir šv. Eucharistijoje. Nors savo intimiausius pergyvenimus Marija labai giliai slėpdavo, bet kitiems atrodė, kad susijungus su Eucharistija ji pergyvendavo ir patirdavo didelių dalykų...

Kitos guodžiančios ir šviečiančios valandėlės jai būdavo tada, kai gaudavo prisėsti prie knygų ar pianino. Skaitė, lietuvino pirmoj vietoj savo „mistrą" Foersterį, paskui kitą, daugiausia vokiečių ir prancūzų kalbom, rinktinę lektūrą. O mėgiamiausi jai muzikos kūriniai: Beethoveno, Šopeno, Šumano, Šuberto... Jei skubieji reikalai Marijos kur nešaukia, jei ji valandėlei gali pasinerti savo išsiilgtame nekasdieniškume, tylioje klebonijoj ir melancholiškame sode pasklysta iškalbingi sonatų, nokturnų, preliudijų akordai, menininkės rankų ir sielos užgauti. Kai pasitaikydavo progų, ji buvo geriausia akompanijuotoja dainoms ar smuikui. Bet tai būdavo dar prieš 15 metų... Juo toliau, juo daugiau ji vis išsižadėjo bet kokios savo asmeniškos laimės. Per paskutinius kelis metus liga tiek įveikė, kad pirštai jau nebegalėjo išsitiesti prie klavišų. (Tada — aukščiausi kentėjimai, didi tyli rezignacija praskleidė jos gražiausiąjį kūrybos žiedą „Sename Dvare"). Be to, vargo pasaulis savo reikalavimus vis didino. Ji turėjo nusimanyti medicinoje, vargšų prieglaudai parūpinti duonos, paruošti paskaitų apie žemės ūkį, apie šios gadynės pramonę, apie tėvynės meilę, apie tikėjimą, apie Nanseno ekspediciją į šiaurės ašigalį.

Siela vis nerimsta... Jai ilgu plačioje žemėj
jai dieną ir naktį tikroji vaidinas tėvynė.
Ak, grožio anojo čia atvaizdas menkas, nublankęs,
ak, tonų anųjų čia atbalsis silpnas, netikras.

Jai dieną ir naktį tikroji vaidinas tėvynė. Visa paaukota, atiduota, kiek galėta — padaryta. Auka atlikta. Ir liga savo darbą jau baigė. Gyvenimo menininkės siela visu savo intuicijos tikrumu jaučia ištrėmimo dienas visai trumpas. Dar slaugo tada sergantį savo globėją gerąjį senelį kun. K. Bukantą, dar

neatsisako nuo savo griežtos darbų tvarkos. Bet likimas kartais nepermaldaujamai verčia daryti kompromisus. Marija verčiama ilsėtis jau nuolatiniame ligos patale. Ji atvežta į Kauną ligoninėn, bet po $1^1/_2$ mėn. iš jos turėjo grįžti be jokių gyvenimiškųjų vilčių. Jos nuolatinis bendradarbis Židikuose konvertitas Dr. A. Zarcinas pasiūlė važiuoti pasigydyti į užsienius. — Jei turėčiau savo pinigų, atsakė ji, tai taip, bet dabar negalima... Tuo tarpu didžiausiems skausmams bespaudžiant, su giedriausia kantrybe ir aiškiausia nuovoka ji dar rūpinasi organizacijom, ypač vargšų ambulatorijos likimu.

Vasara. Liepos vakaro prieblanda. Su slėpininga tylos rimtim ir didžia harmonija gesta paskutinieji saulėlydžiai. „Ir ateina didžioji Sėjėja mistingomis armoningomis akimis, blankiu veidu ir slaptinga šypsena ant raudonų, lyg granatų žiedas, lūpų, ir savo baltomis, permatomomis, ilgapirštėmis rankomis tyliai paėmus ranką, veda už stebuklingosios uždangos, kur sėdi paslaptis. Ak, ne! mirtis nėra baisi! Tai juokas, pasislėpęs už ašarų, džiaugsmas už sopulių, tai baltžiedžio žiedas po nudžiuvusiais lapais".

Agonija. Baisus paskutiniųjų kančių potvinys. Bet gyvenimo menininkės veidą papuošia dar gilesnė giedra, jos gražios akys tebespindi didžiausia viltim, ji bučiuoja krucifiksą ir tyliai pradeda didį ir amžiną Magnificat...

Ašarom apsirasojo žiedai...

„Kaip toli man lig to, kad kas galėtų mane imtis pavyzdžiu. Taip visa širdim trokštu eiti tobulybėn, bet ką padarysi, kad dvasia stropi, bet kūnas silpnas. Vargiai yra pasaulyje antras žmogus taip nepatenkintas savim, kaip aš" (M. Pečkauskaitė). Laukinės gėlės siela! Vyriausia pedagogė, skaidri rašytoja, Evangelijos ir Tautos nelygstama darbininkė niekumet negalėjo pamanyti, kiek šviesos ji skleidžia kitiems, kaip spinduliuoja, kiek didelės įtakos daro ypač tauriausiajam jaunimui. Keista, bet visumet taip yra, kad didieji žmonės tinkamiau įvertinami pasitraukus jiems iš mūsų tarpo. Ypač taip esti su religingais didvyriais. Tiesa, tų didvyrių daugumos vardai neįrašyti nei į martyrologiją, nei į šventųjų kalendorių, jų kūnai nesiilsi kriptose ir krikštoliniuose karstuose... Ne genijai, ne šventai gimę, tik krikštyti žmonės, kurie į Kristaus pasiūlytą gyvenimo idealą pažiūrėjo rimtai ir su visa energija bei užsidegimu griebėsi tvarkyti savo gyvenimą pagal Evangelijos dvasią ir dėsnius (Fiedleris). Giliai jaučiame ir matome Marijos Pečkauskaitės asmenybę didžią buvus; mums mažiau svarbu kaip tokias asmenybes pavadinus: idealistais, didvyriais ar šventaisiais. Svarbiausia, kad visumet atsirastų ištikimų jų įžiebtosios ugnies kurstytojų.

Marija Pečkauskaitė dar nėra pilniau pažinta asmenybė. Daugelis jos sielos svarbių dokumentų jau sunaikinta, kita dalis sunkiai teprieinami. Bet kas nuodugniau atsidėtų jos asmenybės studijai ypač mūsų jaunimui suteiktų dideliausios šviesos, dvasingo pasigėrėjimo patirtų ir pats.

Ryškesni jos charakteristikai štai žiupsnelis surinktų minčių.

Grįždama iš lekcijų (Šveicarijoj) užeidavau į bažnyčią. Mano siela būtinai reikalaudavo pasikalbėti su Tuo, Kurį vienas jo padarų (ateistas prof. Eleutheropulos) taip įžuliai niekino. Jis nepyko ant manęs už to niekinimo klausymą, nes davęs mums protą, Jis nenori, kad mūsų tikėjimas būtų kvailas ir nesąmoningas. —

Viskas praeina — štai mintis, kuri man daugiausia padeda pakelti visus gyvenimo nemalonumus. Kieno sielos ta mintis yra leitmotyvas, tas nebegaudo laimės valandų. Kas iš jų, kad ir jos praeis? Ir ar galima jomis tikrai gėrėtis, jei leitmotyvas nesiliauja skambėjęs? —

Kur tik pažiūri, visur vargas — toks jau gyvenimas ir nieko nepadarysi. Kad ir kuogeriausiai sutvarkytų žmonės gyvenimą, vis tiek, pasiliks mirtis — o tai juk baisiausia. Vienas tėra būdas, viena išeitis, niekados neužmiršti, kad neturime „čia žemėj patvarios vietos, bet ieškome jos amžinybėj“, žiūrėti į gyvenimą kaip į kelionę ir ramiai laukti atvykimo į tėvynę dienos... —

Mano nuomone, vyriausioji religingo žmogaus žymė yra sutikimas su Dievo valia. Jei yra Dievas, jei Jis viską veda ir veda taip, kaip mūsų amžinąjai sielai geriau. Mes akli, kvaili, to nesuprantam, bet kada nors pamatysim. Žinai Tamsta, tai didžiausia laimė tarti iš pat širdies dugno — Dievo valia teesie visados. Man pirmiau buvo irgi sunku, bet dabar visados taip sakau ir visiškai atsiduodu į Dievo rankas. —

(Iš laiškų p. J. Tumėnienei).

Aukotis ir kantriai priimti savo paprastus kentėjimus, patvariai ir giliai užjausti visus, su kuriais teks susidurti. Dirbti kukliausius darbus mąstant, kad jie nesiliauja artinę manęs prie to grožio, tos tiesos, kurios trokštu. — Būti žiaurumu sau pačiai, o saldumu ir švelnumu artimui. Gyventi giliai susivienijus su mūsų Viešpačiu ir visas monotonijas, smulkmenas, kuklias savo gyvenimo pareigėles paversti maldomis už sielas. Paaukoti Jam dvasios sausumą, sielos vienatvę. — Viską mylėti stipriai ir neieškant pačios savęs. Veikti ir kentėti. Liūdna ar linksma, guodžiama ar apleista turiu šypsotis ir sakyti: Aleliuja! —

Kas gi čia gali būti linksmesnio už tą, kuris žinos einąs į amžinąją laimę? Linksmumas nė kiek nekliudo tos kelionės, jis yra kaip tik tos kelionės vaisius. Būkite linksmi dieviškąja linksmybe! —

Ak, ta muzika! kaip ji man širdį pagauna! Nuo pat mažens, kaip tik atminti galiu, darė ji man tokio įspūdžio, kaip niekas kitas. — Vieną kartą vokiečių okupacijos metu (rodos 1917 m.) į Židikų kleboniją atsibeldė įdūkęs karininkas ir pareikalavo dviejų kambarių. Marija užleido ir salioną. Vadinas, galas muzikos vakarams. Vokietis pastebėjo. Tyliai išsidangino į mažą kambarėlį, salioną su pianinu užleisdamas Marijai. Būta tai labai inteligentiško žmogaus, tik „Sturm'o" momentu įdūkusio. Vėliau jis pats buvo Marijos muziko partneris. —

Žurnalistams įkyriai ją fotografuotis prašant, ji kukliai atsakė: Leiskit man tyliai dirbti, jau esu tokia laukinė apsigimus.

Labai griežta: jokių kompromisų nei sau, nei kitiems. Kaip Evangelijoj: taip taip, ne ne. Kasdieniškam gyvenime toks jos griežtumas kai kam, žinoma, nepatikdavo. Bet į tai neatsižvelgdavo. Niekuomet neduodavo suprasti, kad kam nors nereikštų simpatijų, bet kur tikras reikalas buvo, nesidrovėjo ir „gerų žmonių" subarti, tiesą į akis pasakyti. Tačiau labai dažnai ji į bet kokius įsišokimus, nemalonumus temokėdavo atsakyti tik kantrybe, tylėjimu. Kiek solidari, kiek tolerantiška kitų įsitikinimams buvo, rado kad ir šis faktas. 1907 m. Kaune įvyko pirmasis Lietuvos Moterų Suvažiavimas. Į prezidiumą, kuris buvo sudarytas vien tik iš liberalų — socialisčių, sutiko įeiti ir Marija. Viena to susirinkimo dalyvė rašo: atsimenu... ir priimant mūsų liberališkąją programą ir svarstant tolimesnių darbų. — sumanymų žygius, ji mažai kalbėdavo su viskuo tyliai sutikdama... (Ir aukščiausio laipsnio protestas reiškiamas tylėjimu *K. Č.*) Pečkauskaitė toleravo viską, gal nekartą griežtai priešingą jos pažiūroms, tik dėl to, kad nesukliudytų darbo, nepainiotų iš pat pradžios taip netaikiai susikūrusios moterų organizacijos.

Nemėgo, kad kiti ją pavaduotų: pati visur ėjo, viską darė. Į gyvenimą žiūrėjo ne pesimistės, bet susirūpinusiom akim, ir greičiau blogo negu gero laukė. —

Kitiems pasiaukojusi buvo visuomet. Dar Šveicarijoj gyvendama pati beveik badaudama, o šelpė studentą brolį. Vėliau susiradusi gabų vaiką A. K., jį mokė, išleido aukštuosius mokslus, šelpė ir rūpinosi juo kaip tikra motina, nors pačiai labai nelengvai centas į rankas tepakliūdavo. —

Viešuoju gyvenimu atidžiai domėjosi, jį sekė, bet niekuomet nesileido jo sukūrių pagaunama. Pasak Vaižkanto, krištolinę savo sielą visai gyvenimo nepaliestą, išlaiko — dailei ir mokslui — nesuteptiems, neerzinantiems dalykams. Tiesiog gailėte ji gailėjosi kilniais obalsiais besidangstančių politikų mitingerių... Ypač atsidėjusi stebėjo visą katalikiškąjį judėjimą tiek tėvynėj, tiek užsieny. Džiaugėsi kiekvienu atgimstančios katalikybės laimėjimu ir liūdėjo ypač dėl savo tėvynėj taip žymios dechristianizacijos... galima manyti, kad ji šia intencija skyrė nevieną maldą, nevieną pasninką, nevieną darbą. —

K. Zupka

Už mėlynų vitražų

Ateina daug pilkų bangų,
Kaip rudenį Baltjūrėm,
O aš išnykstu, kaip diena,
Išnykstu ne arų sparnais, ne šilko būrėm.

Išdyla tolimi saulėlydžiai,
Kaip pazaras prieš zarą,
Šviesas gi, kaip vilkų akis
Į Požemius kažkas po keletą suvaro.

Nedaug šešėlių išsilanksto
Ant mėlynų vitražų.
Nė vienas skundas neprasimuša
Iš tolimų kelių, iš rymančių miražų.

Nebesimato žemės nuodėmės,
Nė prašant atleidimo.
Akyse: — dar prieš pirmą nuodėmę,
Prieš pirmą gundymą ir obuolio skynimą.

O, kad daugiau nebesudužtų
Tos tylios, pilkos bangos,
Kad nebeneštų vėl manęs
Atgal į nedalios, į niūrą juodą angą.

Pas Mariją gyva buvo ir Vilniaus vadavimo idėja. Pati kaikurį laiką gyvenusi Vilniuje ir buvusi Trakuose, tur būt, daugiau kaip kiti ilgėjosi tų Lietuvai brangių žemių. Ji uoliai ėjo V. V. S. Židikų skyriaus valdybos narės pareigas ir ligi pat mirties buvo tos or-jos aktyvus narys. — Man esant V. V. S. Centro instruktorium, rašo j. V. Uždavinys, ir važinėjant po skyrius teko porą kartų aplankyti ir Židikų skyrius kur dirbo a. a. Pečkauskaitė, tai turiu pasakyti, kad kitokio žmogaus, tur būt, nesutikau, kuriam taip labai būtų rūpėję Vilniaus vadavimo reikalai. Jinai ištisas valandas mane klausinėjo apie visus Vilniaus reikalus, apie jo atvadavimo galimumus, apie Vilniaus krašte lietuvių vargus nešant lenkų jungą...

Baigiame J. Ambrazevičiaus žodžiais:

Šatrijos Ragana buvo mums paukštis skrajūnas, kuris, rodos, skrido paukčių keliu, užkliuvo netyčiom už Šatrijos grožio ir skurdo; čia nusileido ir kraštą su jo žmonėmis pamilo. Bet klimatas jam per žiaurus. Ankščiau nei reikėjo, pakilo ir išskrido į amžiną grožio tėvynę, mums palikdamas tik sugiedotą Ilgesio Giesmę...

A. Graževičius

Liaudies dainų elementas V. Krėvės kūryboje

(Pabaiga)

Dainų simbolika panaudota irgi labai plačiai. Rūtos, vainikėlio, žiedo, žirgo ir kiti žinomi liaudies dainų simboliai rado vietos Krėvės raštuose. Krėvė — ištikimas dainos dvasiai. Tuos visus simbolius jis ima griežtai ta pat prasme, kaip kad ir liaudis.

Be to, daugybė pakartojimų, palyginimų, epitetų, hiperbolių, nors parinktų ir stilizuotų, bet paimtų iš liaudies dainų, nepaprastai glaudžiai sieja Krėvės kūrinius su jomis.

f) Iš šių bendrų ir trumpų pastabų galime matyti, kiek daug Krėvė pasinaudojo dainomis stilistiniu žvilgsniu. O iš viso, kas ligi šiol kalbėta, galima susidaryti bent apytikrį supratimą apie esantį Krėvės kūriniuose dainų elementą ir jo reikšmę.

Čia gali kilti vienas labai įdomus klausimas: ką laimėjo Krėvė savo kūryboj atsiremdamas į liaudies dainą, kokių teigiamybių ir neigiamybių jo kūrybai dainos davė?

Reik pripažint, kad Krėvės kūryba tuo artimu susijimu su dainomis ir aplamai su tautosaka ir laimėjo ir pralaimėjo.

Į laimėjimus pirmiausia turime įskaityt jos tikrą tautiškumą ir liaudiškumą, imant šiuos terminus ne kokia nors politine, bet grynai psichologine prasme. Šie tautosaka paremti Krėvės kūriniai gali eiti tautinės literatūros pavyzdžiu. Nors jie yra perėję per individualaus kūrėjo prizmę ir turi individualumo žymių, bet savo šaknis turi giliausioj tautos dvasios gelmėj, kuri maitina juos ir išugdo skirtingus nuo visų kitų tautų kūrybos. Jie gauna tų ypatingų atošvaistų, niuansų, ypatingo pajutimo pasaulio ir visatos, ypatingo visa ko supratimo, charakteringo tik lietuvių tautai. Nepaprastas į tautos kolektyvinę kūrybą įsigilinimas, intuicija ir talentas autoriui leido visa tai pagauti ir užfiksuoti.

Štai, gal būt, geriausiai gali išaiškinti šių Krėvės kūrinių pasisekimą. Tauta priėmė juos su ypatinga meile, nes ten ji girdėjo savo širdį plakant. Ten kalbėjo tautos dvasia tais subtiliais, net, gal būt, nenusakomais, tik pajuntamais niuansais, kurie tik lietuvio gali būt visumoje pajusti ir ypatingai jam širdį prabilti. Tarp Krėvės šių kūrinių tautiškumo ir kitų autorių yra didelio skirtumo, galima sakyt, tokio, koks yra tarp tautosakos ir individualios kurio nors autoriaus kūrybos. Šie Krėvės kūriniai yra tiek lietuviški, kad jų, kaip ir mūsų dainų, negalima net išverst į kitą kalbą taip, kad galėtų išlaikyt visą savo subtilumą ir ypatingumą, palikti tuo, kuo esą.

Antras dalykas, kas šiuos kūrinius daro ypačiai vertingus, tai jų liaudiškumas, kuris, tiesa, čia yra visai ypatingas.

Liaudies kūryba ne tik žodžio srity, bet ir kitur turi gana skirtingą savo vertingumo mastą nuo to, kuris taikomas individualiam kūrėjui — menininkui.

Vienas dailininkas, visų dideliam pasipiktinimui, kartą pasakė, kad jis visai nematąs jokio meno nei vertingumo visokiuose liaudies „dievukuose“ ir p. Šitas pasakymas gana charakteringas. Ir nors mes niekad su ta nuomone nesutiksim, bet jis tam tikra prasme buvo teisus.

Juk reikia pripažinti, kad jeigu atmesim visai tą reikšmę, kurios turi tie „dievukai“ etnologijai ar kitiems mokslams, ir pastatysim klausimą apie jų grožį, tai turėsime pripažint, kad jie iš tikrųjų yra „negražūs“ —seni, laiko apgadinti paminklai, išėję iš nepratusios rankos, kuri nesugeba apvaldyti medžiagą, netobulos formos. Visa eilė panašių dalykų, rodos, tikrai daro juos visiškai nevertingus.

Štai šiuo žvilgsniu, laikantis banalaus ir lėkšto gražumo supratimo, tikrai tenka sutikt su anuo dailininku. O vis dėlto jų meninės vertės paneigti negalima.

Tat kurgi ji glūdi?

Jų vertė yra gana ypatinga. Tiesa, čia yra netobula forma, nesugebėjimas apvaldyt medžiagą. Žodžiu, techninė pusė dažnai labai silpna. Bet pro tą netobulą techniką mes įžvelgiame labai ypatingą ir vertingą dalyką, kuris visai užtušuoja ne tik kūrėjo nesugebėjimą apvaldyt medžiagą, bet ir laiko naikinančius pėdsakus, o prieš mūsų akis stato kažką tokio, kuo mes nustembame. Iš po netobulų formų mes matome tobulą pirmavaizdį gyvastingą dvasią, kuri primityviuose, netobuluose bruožuose nuostabiai išreiškė savo kūrybinės dvasios esmę, dvasios, kuri įstengia prasimušti aikštėn ir visa tai nušviesti ir atgaivinti. Idealinė lytis gimusi kuriančioj dvasioj įstengdama prasimušti pro sunkiai apvaldomą materiją daro dalyką vertingą, nors jis, kaip matėm, banaliai sprendžiant, yra „negražus“, tuo tarpu kai yra tobulos technikos gaminių, kurie yra gimę negyvi, nes iš nekuriančios dvasios (Vis dėlto reikia pažymėti, kad tikra kūryba reikalauja lygiai ir tobulos formos ir tobulo, reikšmingo turinio, dvasios. Daug yra žmonių, kurie yra turtingos, jaučiančios, pilnos pergyvenimų sielos, bet visa tam nesugebančių duoti tinkamą pavidalą ir dėl to toki žmonės nėra kūrėjai. Formos ir turinio pusiausvyros reikia ir liaudies kūrybai, ir pagal tai ją galima kritiškai įvertinti. *Red.*).

Ši ekskursija į kitą sritį padaryta visai sąmoningai, kad tuo galėtume išsiaiškint taip svarbų liaudiškumo ir jo vertės klausimą Krėvės kūryboj, kurio įnešė liaudies dainos.

Įsivaizduokime dabar, kad koks nors burtininkas galėtų nuo tokio liaudies kūrėjo aptrešusio kūrinio pašalinti medžiaginius varžtus ir leistų kūrybiniai dvasiai suspindėti visa savo galia. Be abejo, turėtume nuostabų dalyką, juo vertingesnį, kad jis gimęs ne iš aukštai kultivuotos dvasios, kuri net savo kūrybinį silp-

numą kartais gali papildyt tuo, ką gavo iš šalies, bet iš primityvios dvasios, kurioj šalia nekalto naivumo žėri kūrybinė ekspresija, nes ji iš kūrėjo rankos išėjo galinga ir kurianti.

Toks burtininkas yra Krėvė. Jis nuo liaudies primityvų, kur ne kartą kūrybinė dvasia nepajėgia pro žodžio materialinį kevalą prasimušti, nuėmė tuos varžtus ir parodė mums visam nuostabiam spindėjime mūsų liaudies kūrybinę dvasią.

Šitą Krėvės sugebėjimą nusileisti į tautos dvasios gelmes ir apreikšt jos esmę, sugebėjimą sunaikinti materialinius varžtus pasireikšti visame žėrėjime kūrybinei liaudies dvasiai yra didžiulis laimėjimas. Be to, Krėvė jau laiko apardytuose ir ne kartą žymiai nublukusiuose liaudies žodžio kūrybos paminkluose rado tų gyvastingų pradų ir idėjų, kurios jo kūriančioj dvasioj išaugo ir išsiskleidė didžiais ir spalvingais kūrybos žiedais.

Ir vis dėlto turime pripažinti, kad jis, kaip individualus kūrėjas, šiuo keliu eidamas nemaža pralaimėjo. Kūryba savo esmėj yra kūrimas naujų dalykų. Tiesa, žmogaus kūryba yra reliatyvi, jis negali kaip Dievas kurti iš nieko, negali kurdamas pakeisti daiktų esmės, bet vis dėlto kurdamas turi duot naują dalyką.

Ar čia davė Krėvė naujus dalykus? Naujumą sunku būtų pripažinti. Tiesa, tokių, kaip dabar jie Krėvės yra parašyti, be abejo nebuvo. Bet jei paanalizuosim, tai pamatysime, kad sudėtiniai elementai toli gražu nėra Krėvės sukurti.

Žinoma, mes čia galime pripažinti, kad Krėvės kūrybinė dvasia pasireiškė šių kūrinių kompozicijoj, charakteriuose ir t.t. Vis dėlto, jei taip galima išsitart, skolintinis elementas bus gausesnis už Krėvės kūrybinį. Visa tai, kas iš liaudies kūrybos paimta ir nors gerai būtų panaudota, nepriklauso Krėvės kūrybai. Be kompozicijos neabejotinai Krėvės kūrybinei dvasiai galime priskirt tik šiuose jo raštuose aptinkamą Šarūnizmo dvasią. Bet visa jo poetika, stiliaus savumai yra skolintiniai.

Jeigu mes griežtai laikysimės nuomonės, kad kūryba turi būtinai turėti naujumo savybę, kad kūryba tėra naujų dalykų kūrimas, tai teks pripažint, kad Krėvė per daug pasidavęs tautosakos įtakai ir daugeliu žvilgsnių neįstengė pareikšti kūrybiškumo. Jis sunaudojo tik amžiais sukrautą tautos kūrybinį kapitalą ir tuo, gal būt, daug gero padarė, nemaža laimėjo, bet individualinės kūrybos žvilgsniu buvo supančiotas.

Žinoma, kiek perdidelis susijimas savo kūrybos su liaudies dainomis ir aplamai tautosaka suvaržė Krėvės kūrybinį pajėgumą, tegalima būtų nustatyti tik palyginus šiuos jo kūrinius su tais, kur jis yra, taip sakant, laisvais sparnais, bet tai jau išeina iš mūsų temos.

Mes meldžiamės į Krucifiksą, bet tikras kryžius nėra izoliuotas nuo žemės. *T. Groty.*

Jonas Tamošiūnas

Už Kristaus vėliavą

1921 m. rugsėjo mėn. pradžioj, Romoj buvo rengiamas „Gioventu Cattolica Italiana“ draugijos Kongresas. Iš visų Italijos kampų plaukė jaunuolių būriai, kunigų, vienuolių ir šiaip inteligentų vedami. Buvo net vos bepaeinančių, silpnų senelių, kurie tačiau dvasioj vis buvo jauni ir energingi, kaip jaunoji karta. Aiškiai matės, kad sename Bažnyčios medyje ir toliau auga naujos šakos — jaunimas, reikalaująs tinkamų sąlygų savai katalikiškai kultūrai kurti, ir kad iš šito taip didelio jo judėjimo išeis nauji tikėjimo atletai ir nauji šventieji.

Kas gi gali pamiršti tas kupinas gyvybės ir energijos dienas?

Sekmadienį, rugsėjo 4 dieną, buvo sutarta atlikti pamaldas Koliziejuj. Ten, kur kadaise virė ugninė kova ištvirkusio pagonies su teisiu Kristaus sekėju, ten, kur sėdėjo išpuoštose ložose aukšti Romos didikai ir džiūgavo pragarišku džiaugsmu, kai tūkstančiai krikščionių mirė už tikėjimą, už dorą, kai žvėrys draskė biauriomis letenomis nuogus kankinių kūnus, ir juokės, kai motina mirdama paduodavo savo kūdikį kitai, kad trumpai valandėlei pailgintų gyvybę, kurią jam davė. Toj tat šventoj vietoj Italijos jaunimas norėjo pasisemti sau kankinių stiprybės sunkiai gyvenimo kovai.

Jau švito. Tylūs Koliziejaus griūvėsiai kaž ko liūdėjo. Paslaptinga dvasia slankiojo nuo mūro į mūrą, it norėdama išvengti šilto tekančios saulutės per plačius arkus įsiveržiančio spindulio — tamsuma kovės su šviesa.

Aplinkui apsupęs senus, apžėlusius mūrus stovėjo kareivių būrys.

Ar tai sapnas? Gal Imperatoriaus laukiama?

Pakilo saulutė. Jaunuolių upės, su plėvesuojančiomis vėliavomis prieky, ėmė plaukti gatvėmis kankinių šventovės link. Bet kaip nusivylė sužinoję, kad pamaldos, tvarkos motyvais, buvo uždraustos ir kelias kareivių užkirstas.

Akimirka jautri jaunuolių dvasia užsidegė neapykanta. Sumišo, nežinojo nė ką beveikti. Tik štai ant žemėj gulinčio senos kolonos gabalo užšoka jaunas, energingas, veiklus stud. turinietis Pier Giorgio Frassati ir, pamojęs gražia savo studentiška, medaliais papuošta kepuraite, sušuko:

— Brangūs broliai, nenusivilkime negalėdami pagerbti šią šventą vietą, kur tiek kankinių išliejo savo kraują. Eikim pas šv. Petro karstą, kur... — dar nebaigė kalbėti, jau visi pakrikę ėmė ūžti Vatikano link.

Suvargę suklaupė pas Šv. Petro karstą ir karštai melsdamies išklausė šventų Mišių. Paskum nuėjo Vatikano sodan, kur buvo jiems suteikta privati šv. Tėvo Benedikto XV audijencija ir kur jie išgirdo Kristaus Vietininko paguodos žodį. Iš

Vatikano buvo numatyta eiti uždėti vainiką pas Tėvynės Aukurą (Vittorio Emanuele II paminklą), bet štai ir čia gautas neigiamas įsakymas.

Tačiau drąsūs jaunuoliai nenustoja vilties. Jėga prasiskina sau kareivių jiems užkirstą kelią ir žengia pirmyn. Toliau — policija. Bet ir šį kartą, nors truputį sunkiau, prasimuša ir jau džiaugiasi atsiekę savo tikslą... Tik štai Jėzaus aikštėje pasirodo raitoji policija. Jaunuoliai nenusigąsta. Spraudžiasi tarp arklių ir, nebodami nė į smūgius, kuriuos gauna į galvą, ima slinkti Plebišito gatve pirmyn.

Pier Giorgio Frassati neša aukštai iškėlęs vėliavą pirmose eilėse.

Vėl nelaimė! Iš Altierio Rūmų vartų išlenda apie du šimtu policininkų ir, vadui sušukus: „Atimkit vėliavas!“, šoka į jaunuolius, lyg liūtai į savo grobį. Ir tikrai atrodė, kad jie turi reikalo su žvėrimis, o ne su beginkliais jaunuoliais, muša lazdomis, kumštimis; spardo, plėšo, drasko vėliavas. Šie gi ginasi kaip gali — nagais ir dantimis. Pier Giorgio imasi su dviem policininkais, norinčiais išplėšti jam iš rankų vėliavą. Atbėga draugai pagalbon ir vėliava, nulaužtu kotu, lieka jo rankose. Kiti policininkai apsupa riaušininkų būrį ir įstūmia Rūmų kieman.

Čia irgi elgiamasi pikčiau kaip su žvėrimis.

— O tu, kaip vadinies?

— Pier Giorgio Frassati.

— Sūnus...

— Alfredo.

— Kuo užsiima tavo tėvas?

— Italijos pasiuntinys Berlyne.

Nusigąsta policininkas, išbąla, pasikeičia. Mandagiai atsiprašo ir pasiūlo tuoj laisvai išeiti.

— Išeisiu, kai išeis kiti! — atrėžė.

Tuo tarpu Jėzaus aikštėje dar virė kova.

Kieme kiekvieną naujai suimtąjį broliškai priėmė jo draugai. Daugelis buvo suplėšytais drabužiais, keletas net sužeistų. Vieną kunigą, sudarkytu sutonu ir kruvinu veidu, visai negailestingai stumte įstumta. Jaunuoliai ima protestuoti ir — vėl „tvarkos dabotojai“ puola juos mušti, stumdyti. Jaunesnieji, pasimetę nuo savo būrio, ima verkti. Vyresnieji ramina.

Nuskriaustasis kunigas atsistoja vidury kiemo ir, iškėlęs rožančių, sušuko:

— Jaunuoliai, melskimės už save ir už tuos, kurie mus muša. — Suklaupė ir ėmė melstis. Maldos garsas, lyg kvepiančio smilkalo dūmai, kilo į dangų. Tikrai atrodė, kad kankinių minia arenoje laukianti mirties — amžinos garbės vainiko.

Rytojaus rytą jaunuoliai, eidami šv. Petro Bazilikon, sumanė nešti iškeltą suplėšytą draugovės vėliavą, nežiūrint, kad policija buvo tai uždraudusi. Kaip tarė, taip padarė. Suranda

kaž kur skauto lazdą, ant popierio gabalo didelėmis raidėmis užrašo: „Trispalvė suplėšyta valdžios įsakymu“, prisega parašą kaip gali aiškiau ir triumfališkai neša per miestą.

Išklausyta šv. Tėvo laikytų mišių. Visi susirinkusieji buvo didžiai susijaudinę, ypatingai kai, po mišių, Popiežius perėjo per Baziliką tarp mosuojančių skarelių, kepuraičių ir garsių valio. Visų akys žibėjo ir ne vienas tarė sau širdyje:

— Ach, kad čia būtų mama!

Prieš įeisiant Bazilikon pas duris stovėjo jaunas studentas ir laikė rankoj sulaužytu kotu, sudraskytą, suteptą vėliavą. Tai buvo Pier Giorgio Frassati*). Jis laukė draugų, su kuriais paskum įėjo vidun. Vos tik jį pamatė naujai atėjusieji apsupo ir ėmė klausinėti apie praėjusios dienos įvykius. Šis papasakojo kaip savo tėvo vardo autoritėtu išgelbėjo savo draugus. Jo veidas nušvito ir akys sužibo iš džiaugsmo.

— Elgės blogai su mumis — baigė — bet mes atsakėme kalbėdami už juos rožančių.

Ir šie jo žodžiai rodė visų vidinį džiaugsmą, kad turėjo progos ir kad mokėjo kentėti už Kristaus vėliavą.

Roma, 1931. X. 23.

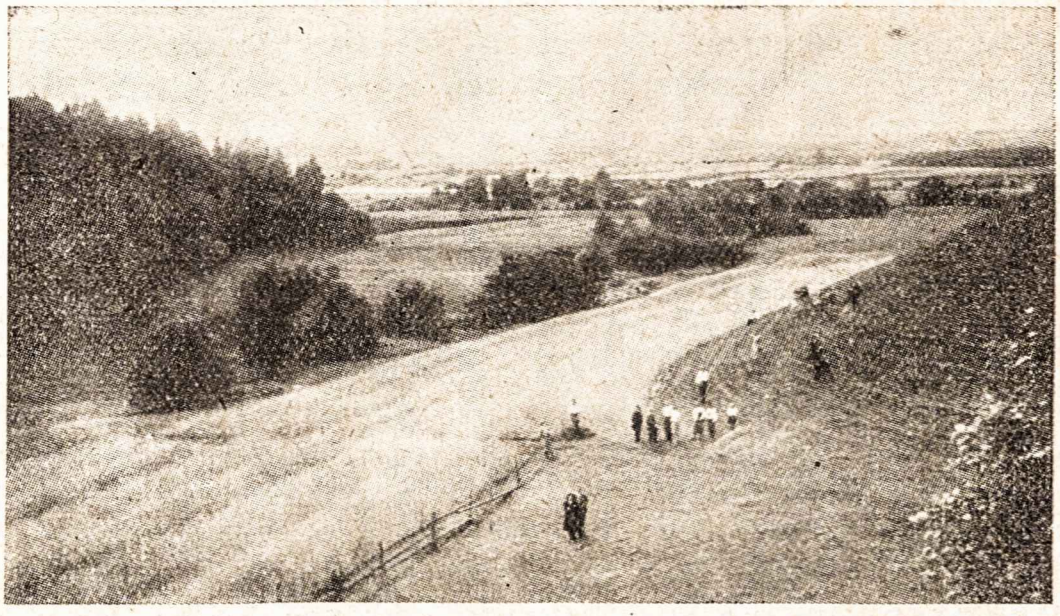

Alytus. Prie Pajautos slėnio.

---

*) Petras Jurgis Frassati gimė 1901 m. balandžio 6 d. Pasižymėjo dideliu veiklumu katalikiškose jaunimo organizacijose ir didele tikėjimo meile, kurį visur ir visuomet gynė; mylėjo vargšus ir būdamas dideliuose sielos pavojuose visuomet įstengė likti nugalėtoju. Mirė 1925 m. liepos 4 d.; tą dieną, kuriai visumet buvo pasiruošęs, sutiko su džiaugsmu širdyje ir šypseną lūpose, kaip gražiausią savo gyvenimo dieną. Pavyzdys kiekvienam studentui katalikui.

Teisybė visose tautose vienoda, bet kiekviena tauta turi savo melą, kurį idealizmu vadina. *R. Rolland*

Kodėl nespausdinot mano eilėraščio?

(Pasikalbėjimas su jaunais bendradarbiais).

Laikraščiai paprastai pavėluoja „ne dėl redakcijos kaltės“. Tokiom pat teisėm pavėluos ir dešimtasis „Ateities“ numeris. Pavėluos, kadangi, paėmus man redakcijos portfelį, jau buvo pavėlavęs devintasis ir kadangi aš iš karto paskendau tame portfely. Įsivaizdinkit mirtingą žmogų, prieš kurį guli didelis rankraščių kalnas, jei norit, pirmųjų kūrybos žiedų puokštės. Tas žmogus žino, kad tie žiedai atsiranda ne žavingos laumės rankos mostelėjimu, bet didžiausiomis jaunos sielos pastangomis, visiems jausmams ir mėnuliui bendradarbiaujant.

...Ir aš pradėjau gyventi atsiminimais. Man prisiminė visos mano nemigos naktys, visi sugraužti plunksnakočiai ir visi matematikos dvejetukai. Tik nieku būdu negaliu prisiminti, kaip atrodė visa to kaltininkai mano eilėraščiai, kurių nė vieno anų laikų redaktoriai nemalonėjo įamžinti nei „Ateity“ nei „Žvaigždutėje“. O rodos tai būta šedevrų... Ir koks likimas mane, parnaso tremtinį, pastatė tų poezijos krislų teisėju! Man reikia parinkti ir skubiai parinkti, kas tinka šiam „Ateities“ numeriui, kas atidėtina kitam ir kas nustumtina *usque ad kalendas graecas*. Aš perskaičiau tris straipsnius, dvi apysakas, pusantros novelės ir visą antologiją naujausios eiliuotos poezijos, įvairiausiais motyvais, pradedant maldingais atsidūsimais ir baigiant pasiučiausiu bučkiu. Ir iš viso to lobyno tik vieną eilėraštį pažymėjau klaustuku, nes nedrįsau apie jį spręsti, kadangi jis buvo parašytas moderniškų rimu ir ritmu, kadangi jame šypsojosi grabnyčios, čiaudėjo betonas, vyniojosi asfaltas ir lubomis vaikščiojo klumpės ir kadangi aš jo nepajėgiau suprasti. Vėliau nešiau jį ištirti moderniškos poezijos žinovams, bet jie man patarė nunešti jį į nervų kliniką...

Tą vakarą daug įkvėptų popieriukų susiglamžė mano „šventvagiškoj“ rankoj ir nuskrido ne į redakcijos krepšį, kaip įprasta manyti, bet į kukliai kertėje stovintį emaliuotą, nutrūkusiu lanku kibirą, nors tų popieriukų savininkai buvo padėję pastabas — *„netilpus grąžinti autoriui“* arba tiesiog reikalaute reikalavo įdėti ir nieku būdu neišdrįsti nubraukti dedikacijos. Aš gerai žinojau, kad ten skrenda sielos virpėjimai ne tik tų, kurie, nors ir turi įgimtą linkimą graužti plunksnakotį, niekad neįsigrauš į parnasą, bet ir tų, kurie subręs ir kurių po tris kartus reikės prašyti vieno eilėraščio. O dabar aš turėjau be reikalo gadinti jiems nuotaiką ir kelti skaudžių abejonių dėl talento ir pašaukimo. Tų minčių ir labai neaiškaus dešimto „Ateities“ numerio plano slėgiamas stengiausi kuogreičiausiai užmigti ir persikelti ten, kur niekas nerašo eilėraščių...

*

* *

Mano kambarys pilnas svečių. Jie visi jauni gimnazistai ir visi „Ateities“ bendradarbiai, visų eilėraščiai, novelės ir straipsniai jei nebuvo spausdinami, tai bent gulėjo redakcijos byloje, o iš ten tėra du keliai... Mano draugai kiek stebisi, kad mūsų redakcija nieku nesiskiria nuo paprasto studentiško kambario: čia nėra nei sofos nei kitų patogumų, ir reikia pasitenkinti pora kėdžių ir dviem lovom. Bet mes geri pažįstami, susėdam, kur pakliūva, ir pradedam savo bendrą posėdį. Iš karto vaišinamės obuoliais ir kalbame apie orą ir apie pirmąjį sniegą, tik draugas Panevėžiškis ryžosi surasti siūlo galą ir, mesdamas graužtuką į tą patį kibirą, kur neseniai buvo nuskridęs jo straipsnis, paklausė:

— Tai vis dėlto mano straipsnio nedėjote į „Ateitį?“

— Hm... taip sakant, jis buvo neblogai parašytas, bent buvo parinkta nebloga tema *„Jaunuolio idealizmas“*. Tai labai gražu. Tenka tik pasidžiaugti, kad mūsų moksleivijoje netrūksta jaunuolių, kurie sielojasi tuo visuotiniu idealizmo smukimu ir kurie savo pavyzdžiu žada...

— Atsiprašau, bet jei taip, tai kodėl mano straipsnis jau trys mėnesiai guli byloje ir vis dar nemato spaustuvės?

Aš mečiau nedrąsų žvilgsnį į kibirą ir pasiryžau būti atviras, kaip Brazilija.

— Kalbėkime, prieteli, atvirai. Juk ir romėnų patarlė sako, kad *clara pacta claros faciunt amicos*. Tamstos straipsnio mūsų byloje jau nėra, bet, deja, jis niekados nematys spaustuvės ir nekados nesužinos kas yra linotipas. Tačiau tai visai neturi mažinti tamstos gerų norų, kaip nemažina mūsų džiaugsmo dėl moksleivijos idealizmo. Tamsta gali rašyti, ir mes laukiame iš tamstos visai gerų dalykų, bet rašant straipsnį reikia nors tiek atsiminti:

1. Straipsnis rašomas ne dėl to, kad jame parodytume savo žinias, išlietume savo jausmus, pageidavimus ir parodytume savo pasiryžimus, bet dėl to, kad kitiems *duotume naujų žinių* ar įtikinančiais įrodymais pažadintume kituose tvirtų pasiryžimų.

2. Todėl rašyk tik tokias tavyje gimusias ar išskaitytas mintis, kurios tau atrodys būsiančios tavo draugams *naujos ir įdomios* ar bent naujai ir įdomiai pasakytos.

— Bet, rodos, aš juk ir rašau tai, kas man įdomu, o kadangi „Ateitis“ skiriama maždaug mano amžiaus, išsilavinimo ir pažiūrų žmonėms, todėl manau, kad mano parašytas dalykas turėtų būti įdomus ir daugumai mūsų skaitytojų.

— Ir vis dėlto kiek kartų parašęs neturi laimės išvysti atspausdinto savo straipsnio, tiek kartų labai apsirinki. Tamstai paprastai patinka savas straipsnis ne dėl to, kad jis būtų tikrai savo turiniu įdomus, bet dėl to, kad jis *tamsos parašytas*. Jei, pavyzdžiui, tokį pat straipsnį būtų parašęs draugas Kėdainiškis

ar Šakietis ir jei tas straipsnis būtų perėjęs per mašinas ir per visas tris korektūras, tamsta pats būtum pasakęs, kad čia nieko naujo pasakyta, tai esą visiems gerai žinomi dalykai. Todėl palikime graudenimus senesniems, kurių vardas jau nusipelnė daugiau ar mažiau įtikinančio argumento reikšmės, o mes nusileiskime nuo pamokslininko sakyklos aukštybių į paprastą draugišką kėdę ir dalinkimės mintimis ir pastebėjimais, kurie kalbės patys už save ir kurių nereikės plakti paraginimais: draugai, neužmirškime, nebūkime, susipraskime, paliaukime...

— Dėl straipsnių aš irgi būčiau tokios pat nuomonės, — melancholiškai atsiliepė būsimas novelistas Kėdainiškis, kuris jau neberašė straipsnių ir baigė sirgti eilėraščių liga, — bet argi galima tą patį matą pritaikinti beletristikai, kur, be abejo, daugiausia turėtų nulemti subjektyviškas kūrėjo pergyvenimas ir meniškas to pergyvenimo atvaizdavimas.

— Pergyvenkit, kolegos, kaip norite: subjektyviškai ir objektyviškai, sapne ir realybėj, per pertraukas koridoriuje ir pamokų metu po suolais, tai man mažiausiai rūpi. Atvaizduokite būtinai meniškai, vadinasi: nedarykite gramatikos ir rašybos klaidų, rašykite išskaitomai ir tik ant vienos lapo pusės; kiek galite, išdailinkite savo stilių, o tai pavyks tik gerai įsiskaičius mūsų stilistus — V. Krėvę, Vaižgantą, M. Pečkauskaitę, Žemaitę ir kitus, apie kuriuos išgirsite per literatūros pamokas. Nors, žinoma, su stilium nesiseks taip lengvai, kaip su rašymu tik ant vienos lapo pusės. Čia reikia dar įgimto skonio ir subrendimo. Gera tad parašius ne tuoj siųsti savo kūrinėlį redakcijai, bet dar porą mėnesių palaikyti pas save ir tada paskaičius ir pataisius „rizikuoti“; kadangi mes manome, kad jūs rašote tik nesenstančius dalykus, todėl niekuomet nebus per vėlu.

— Atleiskite už mažą nukrypimą nuo temos. Man visuomet buvo neaišku, kodėl visos redakcijos reikalauja rašyti tik ant vienos lapo pusės, argi raidžių rinkikams taip sunku apversti lapą, o juk ekonominio krizio laikais, sunaudojant visą rašomąją medžiagą, susitaupytų nemaža popieros?

— Matai draugas, kaip atrodo rankraštis, grįžęs iš spaustuvės, — parodžiau suodiną lapą, — juk surinkus vieną pusę, kitą jo pusę gal išskaitytų tik pats autorius ir tai tik tada, jei jis savo kūrinį mokėtų iš atminties. O norėdami taupyti, kai kurie autoriai geriausiai padarytų visai nerašydami, tada jie sutaupytų ne tik popierą, bet ir laiką ir rašalą. Tuo, gink Dieve, nenoriu atbaidyti visus, kurie rašo ir kurių kūriniai kol kas nespausdinami, nes juk ir garsiųjų rašytojų pirmieji kūriniai nekartą redaktorių būdavo gerokai aplamdomi. Ar verta rašyti, ar liautis tuo tarpu gal geriausiai patartų trimestrų pažymiai. Tiesa, dar viena smulkmena mūsų jauniems bendradarbiams beletristams. Dažnai pasitaiko, kad gauname visai padorų kūrinėlį, kurio forma meno atžvilgiu jau visai apvaldyta, intriga gan gražiai užmegsta, autorius sugeba pagauti charakteringiausius momen-

tus, bet turinys? Nusivylimas gyvenimu, nepasisekusi meilė, ir taip dūsavimai ir dūsavimai be galo. Suprantama, gyvenimas turi daug šešėlių, pirmieji nepasisekimai jaunam žmogui padaro gilų įspūdį, ir jis imasi plunksnos... Bet argi gyvenimas neturi ir skaidrių valandėlių, ar visas mūsų gyvenimas neturi būti veržimasis iš mus gaubiančių šešėlių į šviesą, į saulę? Argi mes negyvenome valandų, dėl kurių pasiryžę prašyti Kūrėją, kad tomis valandėlėmis sustotų laikas ir amžinybė imtų dvelkti tos valandėlės palaima. Kodėl tad mes nefiksuojame tų momentų, kodėl iš ten neimame įkvėpimo, užgniaužtami savo sieloje karčius sielvarto grūdus. Žinoma, jūs norite skausmu pasidalinti su draugais, nes kaip vokiečių patarlė sako, pasidalintas skausmas tėra pusė skausmo, bet juk ta pati patarlė sako, jog pasidalintas džiaugsmas yra dvigubas džiaugsmas. Kodėl tad, galėdami plėsti džiaugsmą, turėtume painiotis tamsiuose šešėliuose ir, kaip Kalvarijos ubagai, rodyti praeiviams savo žaizdas. Ne mano uždavinys nurodinėti jauniems beletristams temas, bet man svarbu priminti, jog ateitininkų idealai yra ne tik visa savo esme rimti, bet ir skaidrūs; ateitininkijos pažiūra į gyvenimą optimistiška; argi ne tas pat turėtų pasireikšti ypač jaunosios ateitininkijos spaudoje — straipsniuose, beletristikoje ir poezijoje?

Jau būčiau laimingai baigęs savo pastabas, kad ne toji *poezija*. Pasirodė, kad užmyniau jautriausią pedalą. Mano svečių dauguma buvo poetai. Jie visi į viršų šukavo plaukus, visų akyse švietė įkvėpimo žiburėliai ir visi, nors visai nevienodų poezijos pakraipų vienodai buvo prieš mane nusistatę. Aš nutilau ir klausiau to nevisai man malonaus „šlamėjimo“:

— Mes rašėm religinėm temom,.. mes nesivaikėm modernizmo,.. jūs nesuprantate moderniško žmogaus dvasios struktūros... jūs prispausdinot daug niekų...

Ir visa ši muzika susiliejo į vieną galingą:

— Kodėl nespausdinot mano eilėraščio??

— Ponai poetai palaukit, aš paimsiu redakcijos bylą ir nors jau neturiu jūsų rankraščių...

— Neturite mūsų rankraščių? Juk mes prašėme saugoti ir grąžinti. Jei taip, jūs galite visai netekti bendradarbių...

— Ne, rankraščių mes negrąžiname, nors ir nerenkame poetų autografų kolekcijos. Argi jums sunku palikti pas save eilėraščių nuorašus? Juk įsivaizdinkite kiek padidėtų redakcijos darbas, jei jai reikėtų siuntinėti visus netilpusius rankraščius. Žinoma, didesnius rankraščius, jei autorius yra pridėjęs pašto ženklą, mes arba mielai talpiname arba lygiai mielai grąžiname. Bet grįžkime prie bylos, kur dar tebėra jūsų laiškai. Pavyzdžiui draugas M. S. rašai, jog nors pats supranti, kad tamstos eilėraščių forma dar nėra visai ištobulinta, tačiau kadangi kiti poetai nerašo religinėm temom, todėl tamsta pasiryžai užpildyti tą spragą, manydamas, jog turinys esąs svarbesnis už formą. Ge-

Goethe.

Gretchen

Man širdis nerami —
Nėr rimties mylimos;
Ak, negrįš jau man ji
Ir negrįš niekados.

*

Jei jo nėr pas mane,
Aš, tarytum, kapuos,
Ir pasauly viena,
Rods, veltui beplakuos.

*

Mano vargšė galva,
Apsvaigai tu man jau,
Mano menki jausmai,
Aš jau jūs netekau.

---

rai, bet jei redakcija būtų tos pačios nuomonės, tai seniai mums tą patį patarnavimą būtų atlikusios bet kurios „kantičkos“, kuriose būtų galima užtikti net daugiau poezijos krislų. Lygiai negalėjome spausdinti eilėraščių, kurių autoriai, nors ir turi talento, kaip galima spręsti iš posmų, kuriuose tikrai sužėri meniškos kibirkštėlės, bet kurie, norėdami pasirodyti „moderniški“, aklai pamėgdžioja, kai kurių jaunesnių mūsų poetų manieras ir jau visiems nusibodusius „moderniškus“ išsireiškimus ir palyginimus apie asfaltą, sirenas ir kitus miesto nuopelnus, apie kuriuos autoriai neretai ir žino tik iš kitų eilėraščių. Sunku čia pasiteisinti moderniško žmogaus sielos struktūra. Tiesa, to moderniško žmogaus sieloje yra daug chaotiško, bet juk ateitininkija ir yra protestas prieš tą chaotiškumą, ir mes laukiame, kad jauni ateitininkai — kūrėjai tai įrodytų ne tik priklausydami tai organizacijai, ne tik siųsdami savo eilėraščius „Ateičiai“, bet ir pačia kūryba. Nemanome formuluoti taisyklių, kurias turėtų atitikti tokia poezija, bet šiaip ar taip ji turi pasireikšti, kaip naujojo mūsų judėjimo apraiška. O šis judėjimas juk yra religinio mūsų tautos atgimimo judėjimas. Todėl, spausdindami charakteringesnius mūsų jaunų poetų kūrinius, mes kartu laukiame tos *savosios* poezijos.

* * *

Mes savo posėdžio nebaigėme, jį nutraukė šeimininkė pabeldusi į duris, ragindama keltis ir skubėti į darbą. Bet aš manau, mes jį baigsime, mes suprasime vieni kitus ir priimsime bendrą rezoliuciją: *susimąstyti*. Reikia tikėtis, kad mūsų susimąstymo išdava bus ne visokio darbo ir bandymų apatija, bet pasiryžimas ugdyti savyje visas galias, kuriomis galėsime prisidėti prie didžiojo mūsų tautinės kultūros kūrimo darbo. *K. B.*

*

Man širdis nerami —
Nėr rimties mylimos;
Ak, negrįš jau man ji
Ir negrįš niekados.

*

Pro langelį žvelgiu,
Ar ne jis tiktai bus;
Su jausmu pakiliu
Aš palieku namus.

*

Jo aukšta eisena,
Jo stovyla kilni.
Veido jo šypsena,
Akys meilės ugny.

*

Ak, gražumas kalbos!
Liejas upės banga!
Paspaudimas rankos,
Bučkio jo palaima!

*

Man širdis nerami —
Nėr rimties mylimos;
Ir negrįš jau man ji
Ir negrįš niekados.

*

Ir tik veržias širdis
Vien pas jį ir pas jį,
Kad galėčiau tiktai
Apkabinti aš jį,

*

Vien tik jį išbučiuot,
Kaip norėčiau pati,
Nes tik laimė per jį
Užtekėtų skaisti!

Vertė A. Tyruolis.

Pesimizmas, tai specifiškai pagoniškoji ir moderniškoji sąvoka. Jinai priguli prie tos laiko srovės, kuri Dievo grožybės arba nebuvo dar pažinus, kaip pagonija, arba tyčiom nuo tos grožės yra nusisukus. *Prof. Rademacher.*

Kolonijų Paroda Paryžiuj

„Kolonijų paroda, kurią šiemet suruošė prancūzai Paryžiuj, yra gal būt vienas iš grandioziškiausių įvykių pokarinėj Europoj“ — sako prof. Mykolaitis-Putinas. Tai mūsų laikų technikos ir meno stebūklas. Ir architektai, ir skulptoriai, ir technikai, mokslininkai dirbo išvien. Parodoj atvaizduota viso pasaulio kolonijos su jų gyvenimu, išdirbiniais, produktais, religija, menu. Čia matos Europos civilizacijos plitimas egzotiškuose kraštuose ir misijų darbai.

Paroda užėmė 110 hektarų plotą. Visas tas plotas priverstas visokiausių turtų, pristatytas didžiausių rūmų ir bokštų. Ir visa tai padaryta su nepaprastu skoniu. Paroda lankoma ne tik dieną, bet ir naktį. Naktį ji visa iliuminuojama. Ir labai daug padaro iliuminacija. Gaunasi visai kitas vaizdas. Atrodo, lyg būtum kaž kokiam fantastiškam, visai nežemiškam pasauly. Didžiausias įspūdis gaunamas iš Angoros pagodos, vandeninių tiltų ir didžiosios kolonijų alėjos, išlietos asfaltu, abiem pusėm apstatytos įvairioms spalvoms šviečiančiomis šešiakampėmis kolonomis, kurių viršuj rūksta smilkalų dūmai. Tai nugalėtojų garbei. Angoros pagoda — tikra kopija indų šventovės, statytos XII amž., Angoros žydėjimo laiku. Ji vėliau, Angorai žlugus, buvo apleista. Europiečiai atradę ją užlaikė. Angora — labai turistų mėgiama vieta. Vandeniniai tiltai — fantastiški jungėjai vidury parodos esančio ežero salos su paroda. Juos darė milžiniški švirkšliai, išmesdami vandenį 30 m. aukštyn ir sudarydami tokio pločio vandens rūkų ir putų arką. Apskritai kalbant, parodoj buvo visa kas puikiausia sutvarkyta: niekur nereikėjo stumdytis ir grūstis.

Parodą lankė ir menininkai, ir mokslininkai, ir pramogų ieškotojai, ir pirkliai ir net patys egzotiškų šalių gyventojai. Kiekvienas rasdavo pasitenkinimo. Ne veltui sakoma, kad ta paroda tai kelionė aplink pasaulį. Parodą aplankė labai daug žmonių. Apie ją viso pasaulio laikraščiuos buvo daug rašyta, minėta.

Kartą susitiko kiaulė ir asilas.

— Koki netikę tie žmonės, — skundėsi kiaulė, — kas ką blogo, nevykusio ar nešvaraus padaro, vis aš kalta, tuoj tokį žmogų vadina „kiaule“, sako jis „kiaulystę padaręs.

— Iš tikrųjų, — atsakė paguosdamas jį asilas, — tai didelė kiaulystė.

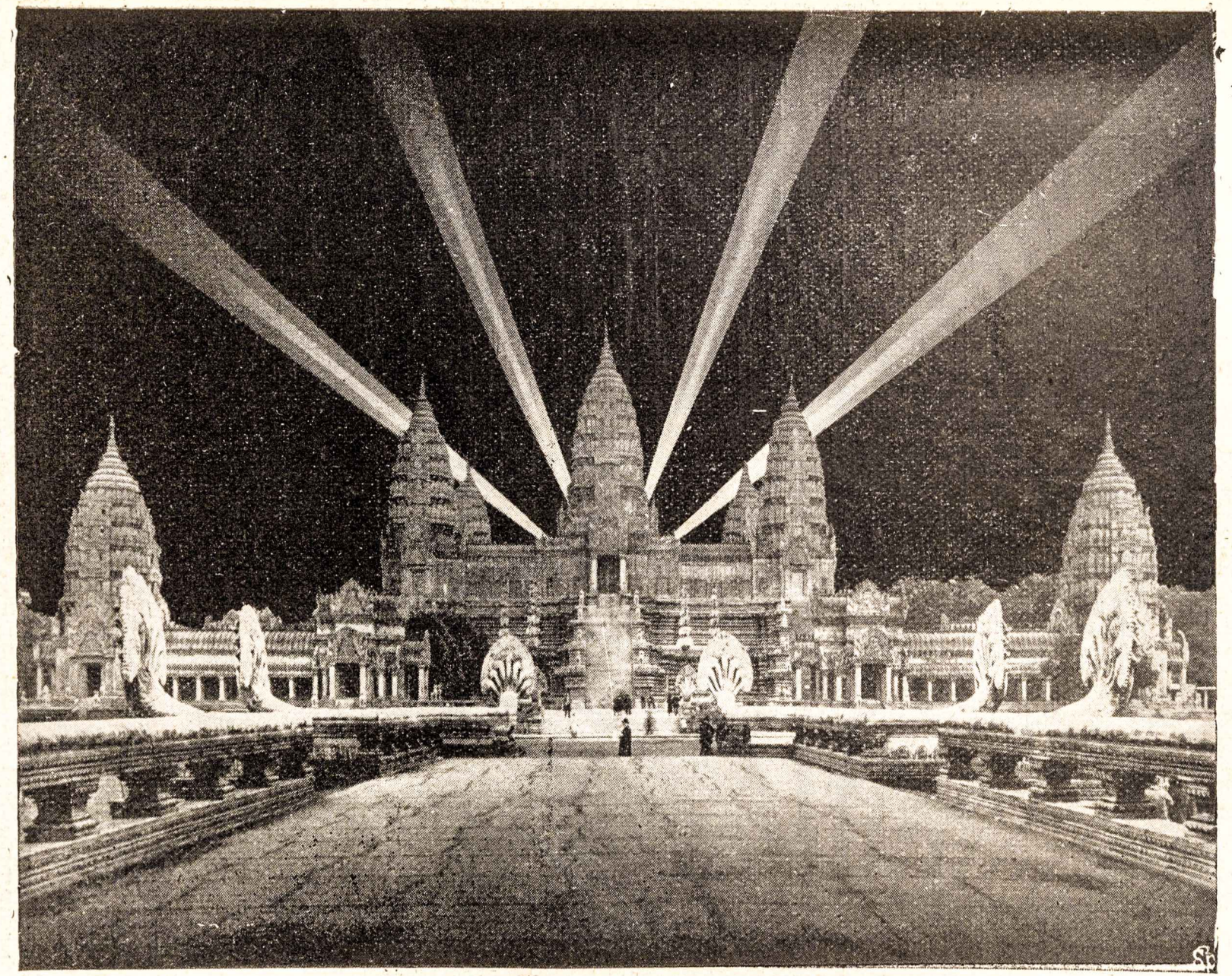

Angoros pagodos rekonstrukcija Paryžiaus kolonijų parodoje (vakaro nuotrauka).

J. Gustas S. S.

Baisi ir kartu guodžianti tiesa

PASAKAITĖ

Kitą kartą buvo... trys gydytojai, kurie gyrėsi išradę tokį nuostabų tepalą, kad su juo galį išgydyti kiekvieną žaizdą. Gyrėsi kartą jie tuo išradimu vienoje smuklėje ir, matydami, kad smuklininkė nenori tikėti, sukirto su ja lažybas.

— Eik šen su lėkšte, — tarė jai.

— Kam gi? — klausia ta, išpūtusi akis.

— Pasiimti mano akių, — tarė vienas; ir išlupęs sau iš kaktos akis, įdėjo į lėkštę.

— Pasiimk mano ranką, — tarė kitas ir nupiovė savo dešiniąją.

— Mano širdį, — pridūrė trečias; ir, pervėręs krūtinę, ištraukė garuojančią širdį ir padėjo ant lėkštės.

— Rytoj sugrįšime, pasiimsime mūsų... daiktus ir prisigydysime savo išrastais vaistais, o jūs mums paruošite *nemokamus pietus.*

— Sutinku, — atsakė smuklininkė.

Tačiau, išėjus tiems gydytojams, ji susimąstė: O jeigu jie laimėtų?.. Tada aš turėčiau duoti pietus ir be to kęsti gėdą, kad netikėjau. Kiek pagalvojus tarė: „Gerai, bet šposą aš jiems vis dėlto iškrėsiu...“ Susigauna tad smuklininkė savo katiną, išlupa jam akis ir padeda vietoj gydytojo akių; šiaip taip gauna tą dieną pakarto vagies ranką ir padeda vietoje gydytojo rankos; įėjusi į kamarą, pamato kepti skirtą kiaulės širdį ir padeda vietoj anos širdies.

Rytą, vos auštant, ateina visi trys vakarykščiai svečiai.

— Labas rytas, štai jau mes čia! — taria smuklininkei.

— Labas! štai jūsų daiktai.

Pirmasis pasiima akis, įsideda į kaktos skyles, patepa savuoju tepalu, pabraukia rankomis ir... akys sveikos, lyg nieko nebūtų joms atsitikę. Tą patį padaro antrasis su ranka, o trečiasis su širdimi.

Žmonės ploja rankomis, smuklininkė lieka nugalėta ir išskelia pietus.

Po visa ko draugai išeina iš smuklės ir eina sau gatve. Beeinant pajunta vienas, kad draugas kiša jam ranką į kišenę.

— Ką darai? Nori mane apvogti?

— Ak!.. Nė pats nežinau kas čia yra: ta dešinioji ranka nesuvaldomai lenda į kitų kišenes.

Tai buvo vagies ranka.

— Žiūrėk, žiūrėk! Tai žmogus, tai moteris! Kokie jie blogi, kokie nedori, pasileidę... — šaukia kitas gydytojas.

— Na jau, na jau, — atsako kitu du, — visur tu nūn bloga matai.

— Na taip, — atsako tas, bet pats nežinau, kodėl mano akys dabar visur vien bloga mato.

Tai buvo katino akys.

— Žiūrėkite, koks gražus purvas! — šaukia trečiasis, — kaip smagu būtų ten pasivolioti! — Ir kiti du nespėjo jo nė sutūrėti: puolė tuoj į purvą ir ėmė vartytis.

To geidė kiaulės širdis.

Smuklininkė, sužinojusi jų nuotykius, gardžiai juokėsi, sakydama: „Jie norėjo apsukti mane, bet aš juos apsukau".

BAISI TIESA

Atleisk, kad čia tau sutraukiau vieną brolių Grimų pasakaitę... Yra pasakų, tikresnių už pačias tikriausias tikrenybes.

Žiūrėk.

Tu tol nuodugniai savęs nepažinsi, kol neįsitikinsi šio pagrindinio psichologijos dėsnio tikrumu: *prigimtis viską ištikimiausiai registruoja, nieko neužmiršta, nieko neatleidžia.*

Ar žinai, ką dabar išgalvojo pirkliai, kurie nepasitiki krautuvėse laikomais tarnais? Išrado registruojančią kasą, kuri, kiek tik pinigų į ją įmesi, tiek ir pažymės. Taip kad vakare aiškiausiai bus matoma visa dienos apyvarta.

Tą pat daro ir mūsų psichiškoji prigimtis, tai yra (vartojant paprastesnį žodį) mūsų pojūtingumas. Jis, lyg ta registruojanti kasa, sužymi ir užlaiko visa, kas tiktai mumyse įvyksta.

Tačiau vietos jame visada yra, užtat jis nuolat ir deda prie vienas kito visus mūsų pergyvenimus. Ir ne tik deda, bet ir suskirsto juos rūšimis ir net dauginte daugina. Jau supranti, mielas drauge, kad kalbu apie *įpročius;* taip įpročius, nes tos pačios rūšies pakartoti veiksmai, kuriuos prigimtis sudėsto į krūvą, sudaro mumyse palinkimą tuos veiksmus kartoti; o tas palinkimas ir yra įprotis.

Užtat jaunuoliai labai neatsargiai elgiasi, pavyzdžiui, taip manydami: pamėginkime tą nepergražų veiksmą, duokime šiek tiek laisvės savo akims, taip godžioms viską matyti, pasisavinkime tą mažą dalykėlį, nors jis ir nėra mūsų, nevykime tuoj iš širdies kokį aitresnį jausmą ar pasigėrėjimą... juk niekas nemato... be to... tai toks menkas dalykėlis.

Kas taip elgiasi labai ir labai savęs nepažįsta, nes, ne tik neatsimena savo atsakingumo prieš tą, kuris viską mato, bet ir nežino, kad prigimtis viską registruoja: tą žvilgsnį, tą vagystėlę, tą liguistą pasigėrėjimą. Registruoja ir rengiasi iškirsti tokį šposą, kaip smuklininkė gydytojams, apie kuriuos kalba pasaka: tai yra pradeda dirbti savo slaptus ir apgaulingus pakeitimus...

Vieną gražią dieną ir tu pasijunti... visus įtariąs... kiaulė... vagis... ir šauki: kame čia dalykas, tai pražūtis! Kas man pakeitė akis, kurios buvo skaisčios, kaip angelų? Kas man apmainė rankas?.. širdį?.. liežuvį ir tt.?..

Kas? Gi apgavikė smuklininkė, įprotis, kuris viską registravo. Tu žaidei, bet įprotis rimtai veikė. Gale žaidimo apgautas likai tu, o ne jis.

Tai baisus dėsnis, drauguži! Taip baisus, nes jis parodo, kiek yra tiesos šiame bauginančiame pasakyme: *Dievas ir kai kada žmonės atleidžia, kai gailėdamiesi prašome atleidimo...; bet prigimtis, kiek nori gali prašyti, niekada neatleis.*

Ji, sukandusi dantimis, laiko savo grobį ir leidžia jį ištraukti tik gabalėlis po gabalėlio, su tokia pat jėga, koks buvo neatsargumas, pavedant jai savo turtus. *Ji neatleidžia, iš jos reikia atkovoti.*

Pasiaiškinkime: nenoriu čia *suasmeninti* prigimties, kurią rašau iš mažosios *p*, nepritardamas tiems, kurie, rašydami ją didžiąja, nori ją sudievinti. Čia noriu tik pasakyti, kad, įnešus netvarką į prigimties dėsnius, ta netvarka taip prigyja, kad, be galingos reakcijos ir Dievo pagalbos, atstatyti tvarką, žmogiškai kalbant, nėra galimas dalykas. Tas prigimties surakinimas išaiškina kai kurių nusivylėlių dėjonę: Esame pasmerkti ne sunkiesiems darbams, bet sunkiesiems smagumams... iki gyvos galvos.

Afrikietis Augustinas panašiai sakė, kai vaizdavosi, kad liūdnieji smagumai jam kugžda: Kaip tu gyvensi be mūsų? Tačiau Afrikietis, klausydamas Dievo balso, tapo Šventuoju.

GUODŽIANTI TIESA

Tačiau, jei tas dėsnis yra baisus, atsižvelgiant į bloga, kurs iš jo kyla, tai yra dieviškas ir guodžiantis, atsižvelgiant į gera, kurs iš jo eina.

Įprotis yra ištikimas sargas. Užtat vienodai elgiasi su blogais ir su gerais darbais. Kas tai yra galų gale išsiauklėjimas? Tai yra nusikratymas blogais įpročiais ir išugdymas gerų. To siekia šeima, mokykla, kuopelės, visos išviršinės religijos praktikos. To ypatingai siekia mūsų vidinis Dievo malonės gyvenimas, nes jis turi mumyse įvykinti dieviškąjį *metobolizmą* arba permainą... žmogiškojo kraujo į dieviškąjį.

Tokiuo tai būdu jaunuolis gali *sudievinti* save patį. Turiu čia po ranka laišką rašytą vieno medicinos(!) studento savo pusbroliui dar gimnazijoje. Skaityk:

„Tikrai esu patenkintas tavo laiškučiu ir tikrai nudžiugau: tavo širdis, tavo mintis turi tikrai brangią Dievo dovaną, — atsidavimą. Atsidavimas be Dievo yra vien vergija, o su Dievu yra šis tas kilnaus, ką ir tu pats jau nujauti... tai šventumas! Nelauk, kad aš tau rašyčiau, kaip galima likti tos kovos, kurią vos vos pradėjai, pergalėtoju. Nei aš nei tu, to nežinome. Tai žino tik Dievas ir tik Jis čia pergali! O Dievas yra su tavim; jei tik nori, kiekvieną dieną Jis tau p a s a k y s, ką turi daryti, d u o s p r i e m o n e s, d u o s g i n k l u s. Tu turi grumtis su antgamtiniu priešu, su šėtonu, užtat esi reikalingas antgamti-

nės pagalbos. Kada tu, žmogus, neturi antgamtinės pagalbos, esi miręs. Dauguma to nesupranta; nė mes gal visko nematome. Kiekvieną rytą aš atsikeliu sutingęs... klausiu pats savęs, kaip įstengsiu krikščioniškai gyventi; stengiuosi nusitverti kokią gerą mintį... ne mintį, bet patį Jėzų! Jis iš tikro pergali! Tik Jis! Mylėk Jėzų, vienykis su Juo kasdieną; tada kasdieną pakilsi, kasdieną pergalėsi, kiekviena diena tau bus Pirmos Komunijos diena.

Bet kam aš tau kalbu apie vienybės su Jėzumi kilnumą? Tu be abejo turi knygelę „Apie Kristaus sekimą". Skaityk jos nors keletą eilučių kiekvieną dieną ir apmąstyk. Ramesnėse valandėlėse imk ją į rankas, tas šventasis, kuris ją rašė, mato tave iš dangaus ir tikrai tau padės. Neatidėliok, nesakyk: *rytoj.* Ar rytojus tavo? Ar mano? Gyvenk šia diena, nes rytoj jau gali nebūti... Mirtis, broluži, neapgauna tik to, kuris jai nuolatos pasirengęs! Tu nemėgsti filosofijos, nė mūsiškės, šventojo Tomo Akviniečio. Bet pažįsti ir mėgsti istoriją, o ir ji yra gili, aukšta gyvenimo filosofija. Ji yra įrašiusi Bažnyčios priešams mirtį, amžiną ir čia žemėje... „Juk aš nesu Bažnyčios priešas!.." pasakysi. Taip, nesi priešas, bet gali juo tapti; ir — klausyk Šventosios Dvasios žodžio — tapsi, jei tik puldinėsi be jokio pasiryžimo nuo gero prie... negero. „Kas mėgsta pavojų, jame pražus." Tai aišku. Ir priešingai, mielas broluži, istorija žymi aukso raidėmis tuos, kurie rengė Kristaus karaliją. Žvelgkime į Dangų, o viskas bus... dangus. Tu pasakysi: „Jei žinočiau, kad rytoj mirsiu, tai tikrai stočiau į kokį vienuolyną nusipelnyti dangų". Štai, broluži, nieko nelaukdamas, nors ir turėčiau dar palaukti, pasakau tau vieną kilnią tiesą: dangus yra ir čia žemėje, šalia tavęs, tavyje. Žinai, kodėl jo nematai, nejauti, neragauji? Dėl to, kad turi silpną tikėjimą. Tai naturalus dalykas: žmogus pats iš savęs, nepalaikomas malonės, turi tiek mažai tikėjimo, kad — kaip tas prancūzų kareivis 1706 metais Torine — traukia kardą net prieš altorių... Šėtonas krikščioniškąjį gyvenimą vaizduoja vien tamsiomis spalvomis: kiekvienas tapytojas turi savo mėgiamas spalvas, o jo spalvos vien juodos. Aš žinau, kad šėtonas, *tamquam leo rugiens,* yra šalia manęs ir galėtų man pakenkti, jei Dievas leistų; bet *su Dievu* aš, būdamas *menkas,* esu galingesnis ir už visas tamsos galybes, kurios tiek stipresnės už mane. Ar tai ne tiesa, galinti suteikti mūsų širdžiai begalinį džiaugsmą? O iš kitos pusės, broluži, nuodėmės gyvenimas yra liūdnas, be galo liūdnas. Tu tai žinai, o gal pats patyrei; ir kitaip negali būti. Ar gali mums duoti laimę tas, kurs nė pats sau nesugebėjo jos išlaikyti? Kas ko neturi, nė duoti negali... Mes nusigąstame išgirdę, kad reikia nešti kryžių paskui Jėzų; bet nematome, kokių baisumų pilnas pasaulis, nuo Judo iki visų šių dienų savižudžių. Ir čia galėčiau tau papasakoti vieną įvykį, atsitikusį su vienu mano pažįstamu.

Mark Twain.

Kodėl aš atsistatydinau

Vašingtonas, 1867 m. gruodžio 2 d.

Aš atsistatydinau. Atrodo, kad ir po to valdžios ratai rieda kaip riedėję, tačiau vis dėlto jiems vieno stipino jau trūksta. Aš buvau sekretorius senato komisijos konchologijai tirti, ir tą vietą mečiau. Mat, pastebėjau, kad kiti vyriausybės nariai aiškiausiai buvo prieš mane nusistatę ir niekuomet neleido man Tautos Taryboje pravesti savo nuomonės. Todėl man pasidarė aišku, kad aš turiu arba atsistatydinti, arba išsižadėti savo garbės.

Jei norėčiau tiksliai atpasakoti visus įžeidimus, kuriuos man teko iškentėti per tas šešias dienas, kada tarnybos pareigos buvo mane įstūmusios į vyriausybės sferas, tai mano pasakojimas sudarytų visą tomą. Aš buvau paskirtas konchologijai tirti komisijos sekretoriumi, ir man net neduota galimumo palošti biliardą. Nors tai ir nežmoniškai nuobodu, vis dėlto dar būčiau kentėjęs, jei kiti kabineto nariai būtų parodę man prideramčią pagarbą. Bet kur tau! Pastebėjęs, kad vieno departamento šefas eina klaidingais keliais, visa mečiau į šalį, nuėjau pas jį ir, kaip reikalavo mano pareigos, mėginau atidaryti jam akis. Ir manote, kad už visa tai aš sulaukiau nors mažiausios padėkos? Su geriausiais pasaulyje norais aš nuėjau pas laivyno ministerį ir pasakiau:

Taigi matai, kad priemonių atsispirti blogui yra, kad yra būdas ir čia žemėje gyventi dangaus gyvenimu. Tu laukei iš manęs kitų, kitokių patarimų; norėjai kitko išgirsti. Viską įspėju, viską žinau. Ir kaip tik dėl to, kad žinau, tau sakau: „Kai kuriuos priešus tik malda tenuveikia“. Gyventi malda yra gyventi dangumi, į kurį šėtonas neįeina.

Taigi štai receptas:

I. — Kasdieninė šventa Komunija.

II. — Trumpas, bet dėmesingas ir apmąstąs „Kristaus Sekimo“ skaitymas.

III. — Tuo tarpu nesirūpinti kitkuo, kaip tik tiesioginėmis savo pareigomis. Jėzus atliks viską, tu ne.

Tačiau visa tai nueitų niekais, jei tu neįprastum *kiekvieną dieną*, pasiskirtą valandą (kad neužsimirštum) aplankyti Švenčiausiąją Panelę. Be Marijos — nieko, su Marija — viskas“.

Matant, kad jaunuoliai taip rašo jaunuoliams, o šie stengiasi tai įvykinti, tikrai krinta ašaros iš džiaugsmo ir paguodos. Tik čia tegalima pakartoti poeto žodžius:

Jau gražesnių dalykų pasaulyje nėra.

— Gerbiamasis, aš tiesiog negaliu pakęsti, kad admirolas Farragutas nieko daugiau neveikia, tik nuolat ekskursuoja su visu laivynu į Europą. Žinoma, tai kai kam gali atrodyti labai gražu, bet aš žiūriu į šį dalyką kiek kitaip. Jei nemanote pavesti jam jokių karo žygių, jei jau nenumatoma jokių užkariavimų, tai paleiskite jį į atsargą. Juk kokia gali būti iš to nauda, kad vienas žmogus, ieškodamas sau pramogų, naudotų visą laivyną. Tai mums per brangu. Nors pabrėžiu, kad aš nieko neturiu prieš laivyno karininkų ekskursijas, — prieš ekskursijas, kurios turi protingą tikslą, — prieš ekskursijas, kurios yra pigios. Kodėl, pavyzdžiui, jie negalėtų Missisipės upe povandeniui pasiirstyti ant sielių. —

Tada, kad būtumėte matę, kaip jis užsiuto! Iš šalies žiūrint atrodė, kad aš buvau padaręs kokį kriminalą. Bet aš nekreipiau į tai dėmesio ir dar kartą pabrėžiau, kad tokia ekskursija turinti būti pigi, pilna respublikoniško paprastumo ir nė kiek nepavojinga, o tokiai ramiai ekskursijai geriausiai gali patarnauti sieliai.

Tada laivyno ministeris paklausė mane, kas aš esąs, ir kai pareiškiau, kad esu vyriausybės narys, jis pasakė norįs žinoti, kurios būtent mano pareigos. Aš atsakiau, kad nors šis klausimas labai mane stebina, tačiau jam, kaip tos pačios vyriausybės nariui, nedarysiu dėl to pastabos ir net galiu pasisakyti, kad esu sekretorius senato komisijos konchologijai tirti. Tada pakilo audra! Laivyno ministeris baigė tuo, kad įsakė man nešdintis iš jo namų ir ateity rūpintis tik savo tarnybos reikalais. Iš karto norėjau jį aplamdyti ir pasirūpinti, kad jis būtų atstatytas nuo vietos. Tačiau tada nukentėtų ir kiti žmonės, o ir sau nemačiau iš to apčiuopiamos naudos, todėl palikau jį ramybėje.

Vykstu pas krašto apsaugos ministerį. Pradžioj jis visai nemanė manęs priimti, tik kai sužinojo, kad aš esu iš vyriausybės sferų, įsileido. Manau, kad jei būčiau atėjęs ne tokiu svarbiu reikalu, tai ir visai nebūčiau jo pamatęs. Man įėjus krašto apsaugos ministeris rūkė, todėl paprašiau jo ugnies, o po to pareiškiau, jog nedarau jam priekaišto dėl to, kad jis kalbėjęs *už* tas sąlygas, kurias buvo pastatęs savo ir savo draugų vardu generolas Lee, tačiau pačiam kovos būdui, kuriuo šis tikisi nugalėti indėnus, pasisakiau negalįs pritarti. Jis kovoja perdaug išsiblaškęs. Jam reikėtų pasistengti sugrūsti indėnus į vieną vietą, kur abi kariuomeni turėtų užtenkamai maisto, ir tada surengti visuotiną kraujo maudyklę. Mano manymu, indėnams nerasime nieko labiau įtikinančio, kaip visuotinė kraujo maudyklė. Jei tačiau jis nenorėtų pritarti kraujo maudyklei, tai antras tikriausias kovos būdas yra muilas ir švietimas. Tiesa, muilas ir švietimas veikia ne taip staigiai, kaip kraujo maudyklė, tačiau ilgainiui šie dalykai yra dar mirtingesni; juk primuštas indėnas vėl gali pasveikti, bet jei pradėsi jį šviesti ir prausti, tai

anksčiau ar vėliau jis tikrai gaus galą. Tai suardytų jo sveikatą ir tuo pačiu sugriautų jo egzistencijos pagrindus.

— Gerbiamasis, — baigiau aš, — atėjo laikai, kada net kruvinas žiaurumas pasidarė neišvengiamas. Todėl kiekvieną indėną, kuris terioja mūsų lygumas, siųskite namo su muilu ir su abėcėle ir įsakykite jam mirti! —

Krašto apsaugos ministeris paklausė mane, ar aš esąs kabineto narys. Aš atsakiau: taip — ir be to aš nėsąs iš *ad interim* paskirtų žmonių, bet turįs nuolatinę vietą. Jis pasiteiravo toliau apie mano pareigas, ir aš atsakiau, kad esu sekretorius senato komisijos konchologijai tirti. Bet vos spėjau tai pasakyti, tuojau jo įsakymu buvau areštuotas už valdžios atstovo įžeidimą, ir tuo būdu gražiausiai dienos daliai man buvo išplėšta laisvė.

Tada beveik pasiryžau ateity niekur nesikišti ir leisti vyriausybei keliauti toliau tais pačiais slidžiais keliais. Tačiau pareigos šaukė, ir aš buvau paklusnus jų balsui. Apsilankiau pas finansų ministerį.

Jis tarė:

— Ko tamsta nori?

Toks stačiokiškas paklausimas privertė mane užmiršti visokį atsargumą ir aš atsakiau:

— Punšo.

Jis gi pasakė:

— Jei tamsta čia atėjai tarnybos reikalais, tai prašau dėstyti savo reikalą, ir, žinoma, kiek galima trumpiau. —

Tada pareiškiau savo apgailestavimą, kad jis taip nevykusiai pakeitė pasikalbėjimo objektą ir kad dėl to aš galėjęs įsižeisti, tačiau, atsižvelgdamas į aplinkybes, nutariau nekreipti į tai dėmesio ir tuojau ėmiau pasakoti savo reikalą. Pradėjau su juo rimtas diskusijas dėl nepakenčiamo ilgumo vieno jo finansiško pranešimo. Pasakiau, kad tai perbrangu, nepraktiška ir visai nevykusiai parašyta; nėra ten jokių aprašymų, jokios poezijos, jokio jausmo, jokių karžygių, jokios dramatiškos intrigos, net jokių iliustracijų. Niekas tokio pranešimo negalėsiąs skaityti, o toks finansų ministerio raportas juk turėtų būti visiems žinomas ir aiškus, kaip ant delno. Stengiausi jį įtikinti, kad jis, tokį dalyką leisdamas, gali tik sugadinti savo vardą. Norint turėti literatūroje pasisekimą, reikia savo kūrinius daugiau išdailinti ir paįvairinti. Reikia vengti visokių sausų smulkmenų. Juk kiekvieno kalendoriaus pasisekimas priklauso nuo jame įdėtų eilėraščių, mįslių ir juokų, kodėl gi finansų ministerio pranešimo nepaįvairinti tinkamomis mįslėmis ir anekdotais, ir tai labiau užtikrintų jo išplatinimą negu smulkus sužymėjimas visų algų ir pajamų. Visa tai išdėsčiau labai draugiškai nusiteikęs, o tačiau finansų ministeris už tai taip įsiuto, kad net pavadino mane asilu. Biauriausiai iškoliojęs dar priminė, kad jei dar kartą įsikišiu į jo reikalus, jis išmesiąs mane pro

langą. Aš gi atsakiau, kad galiu paimti savo skrybėlę ir išeiti, jei neatsižvelgiama į mano pareigas ir nerodoma man priderančios pagarbos, ir aš tikrai išėjau. Jis pasielgė, kaip naujai iškeptas rašytojas. Tokie rašytojai, leisdami pirmą savo knygą, visados mano, kad jie už visus daugiau išmano, ir todėl nesiduoda kieno pamokomi.

Visą laiką, kurį man teko išbūti valdžioje, atrodė, kad negaliu išpildyti jokios savo pareigos neįbridęs į bėdą. O juk aš nieko nedariau ir nieko nemėginau, kas man neatrodė tėvynės gerovei būtina. Nuolat man daromos neteisybės galėjo mane privesti prie piktų ir neteisingų išvadų; tačiau ar galėjo man kitaip atrodyti, kad vidaus reikalų ministeris, krašto apsaugos ministeris, finansų ministeris ir kiti mano kolegos jau iš anksto buvo susitarę kaip nors išguiti mane iš valdžios aparato. Būdamas vyriausybėje aš dalyvavau tik viename kabineto posėdy. Bet man užteko ir to. Baltųjų Rūmų*) durų sargas jau nelabai norėjo mane įleisti, ir tik kai paklausiau, ar kiti kabineto nariai jau susirinkę, buvau įleistas. Jis pasakė, kad jie jau posėdžių salėje, ir aš peržengiau slenkstį. Iš tikrųjų jie visi jau buvo susirinkę; tačiau nė vienas nepasiūlė man atsisėsti. Jie visi žiūrėjo į mane tokiom akim, tarsi aš būčiau koks įžūlus įsibrovėlis.

Pagaliau prezidentas prabilo:

— Na, pone, kas tamsta esi?

Aš įteikiau jam savo vizitinę kortelę, ir jis perskaitė:

„Markas Twain'as, senato komisijos konchologijai tirti sekretorius".

Po to apžiūrėjo mane nuo galvos ligi kojų, tarytum ligi šiol nieko nebūtų apie mane girdėjęs.

Finansų ministeris apie mane atsiliepė:

— Tai tas pats akiplėšiškas asilas, kuris buvo atėjęs pas mane ir pasiūlęs į mano pranešimą apie finansus įterpti eilėraščių, mįslių ir juokų...

Krašto apsaugos ministeris tarė:

— Tai juk tas pats svajotojas, kuris vakar, atėjęs pas mane, pasiūlė man planą kaip kovoti su indėnais: dalį raudonodžių išnaikinti apšvieta, o likusius išskersti.

Laivyno ministeris dar pridūrė:

— Šis jaunuolis ar tik nebus tas pats asmuo, kuris šią savaitę keletą kartų įsikišo į mano reikalus. Jis labai sielojosi tuo, kad admirolas Farragutas naudoja visą laivyną savo ekskursijomis, kaip jis jas pavadino. Ir dar pasiūlė tokius kvailus pasivažinėjimus sieliais, kad neverta apie tai nė kalbėti.

Tada aš pareiškiau:

— Ponai, aiškiai matau jūsų norą iškoneveikti kiekvieną mano žygį; negaliu toliau nepastebėti, jog jūs žūt būt einate prie to, kad Tautos Taryboje aš negalėčiau pravesti savo nuomonės.

---

*) Baltieji Rūmai — Jungt. Amerikos Valstybių prezidento rūmai.

Kad ir šiandie, aš negavau jokio pranešimo apie posėdį ir tik visai atsitiktinai sužinojau, jog ministerių kabinetas šiandie posėdžiauja. Bet tiek to, padėkim visa tai į šalį. Aš nieko daugiau nenoriu žinoti, tik ar yra šiandie ministerių kabineto posėdis, ar ne?

— Todėl, — kalbėjau toliau, — pradėkime posėdį ir ne-

Prezidentas atsakė teigiamai.

gaišinkime brangaus laiko kits kitą plūsdami ir negražiai kritikuodami vieni kitų tarnybinius poelgius.

Tada vidaus reikalų ministeris labai palankiai atsiliepė:

— Jaunuoli, tamsta esi nesusipratimo auka. Senato komisijų sekretoriai nėra ministerių kabineto nariai, lygiai kaip juo nėra Kapitoliaus kiemsargis, nors kartais kai kam ir nuostabu kodėl. Todėl, nors tamstos daugiau negu žmogiška išmintis ir labai praverstų mūsų pasitarimuose, tačiau teisėtai mes negalime ja pasinaudoti. Jei iš to kiltų kokia nelaimė, o tai, žinoma gali atsitikti, lai tada ši mintis, jog žodžiu ir raštu dėjote visas pastangas tam išvengti, bus tamstos liūdinčiai sielai paguodos balzamu. Linkiu tamstai laimingiausios kelionės. Sudievu. —

Šie švelnūs žodžiai suramino mane sujaudintą, ir aš išėjau. Tačiau kas nori tarnauti tautai, tas turi išsižadėti ramybės. Vos tik atvykau į Kapitolį ir, kaip pridera tikram tautos atstovui, padėjau kojas ant stalo, tuoj įsibrovė įnirtęs vienas konchologijai tirti komisijos senatorių ir nežmoniškai suriko:

— Kurgi tamsta buvai visą dieną?

Aš atsakiau, kad jei tai dar kam nors be manęs įdomu, aš buvau ministerių kabineto posėdy.

— Ministerių kabineto posėdy? Norėčiau žinoti, ką t a m s t a tenai veikei?

Atsakiau, kad aš buvau ten nuvykęs patarimo — ir daviau jam suprasti, jog ir jis turėtų tuo susidomėti. Tačiau jis nė kiek nesusigėdo ir baigė savo kalbą užsipuldamas kad ieškąs manęs jau tris dienas, kadangi aš turėjęs jam įteikti pranešimą apie sraigių bokštus, kiaušinių kevalus, varladėžes ir pats nežinau dar apie ką, žodžiu apie visa, kas šiokiu ar tokiu būdu rišasi su konchologija, — visa tai reikėję man aprašyti, ir niekas negalėjęs manęs surasti.

To buvo perdaug. Nors tai atrodo tik menkniekis palyginant su tuo, ką jau buvau iškentėjęs, tačiau tai ir buvo toji plunksna, kuri padėta ant apkrauto sekretoriaus kupranugario įlaužė jam kuprą. Aš tariau:

— Gerbiamasis, ar tamsta manai, kad už šešis dolerius per dieną aš turėčiau dar d i r b t i? Jei tamsta dar turi sąmonės kibirkštėlę, malonėk išklausyti mano pasiūlymą senato komijai konchologijai tirti — pasisamdykite į mano vietą ką nors kitą. Aš nėsu j o k i o s partijos vergas! Atsiimkite savo įžeidžiantį įsakymą. Duokit man laisvę arba atimkit man gyvybę!

Nuo tos valandos aš pasitraukiau iš vyriausybės. Iškoneveiktas departamento, iškoneveiktas ministerių kabineto, pagaliau iškoneveiktas komisijos pirmininko, komisijos, kuriai visą laiką stengiausi būti papuošalu, aš pabėgau nuo visų tų persekiojimų, atsisakiau nuo savo aukštų pareigų ir visų su jomis surištų pavojų ir apgaulių ir savo krauju paplūdusią tėvynę, didžiausio pavojaus valandą atidaviau į rankas aklam likimui.

Tačiau vis dėlto aš buvau pasitarnavęs valstybei ir todėl pasiunčiau šią sąskaitą:

Jungtinės Šiaurės Amerikos Valstybės

aukštai gerbiamam ponui Markui Twain'ui, buv. senato komisijos konchologijai tirti sekretoriui, skolingos:

	Dolerių
Už konsultaciją Krašto Aps. Ministeriui	50
Už konsultaciją Laivyno Ministeriui	50
Už konsultaciją Finansų Ministeriui	50
Už konsultaciją Ministerių Kabinete	gratis
Kelionės išlaidos į Jeruzalę ir atgal pro Aigiptą, Alžyrą, Gibraltarą ir Kadicą, 14.000 mylių, à 20 cent.	2.800
Senato komisijos konchologijai tirti sekretoriaus alga, 6 dienos, po 6 dolerius už dieną	36
Viso	2.986

Ir nė viena šios sąskaitos suma nebuvo man išmokėta, išskyrus tą smulkmeną, 36 dolerius už senato komisijos konchologijai tirti sekretoriaus vietą. Finansų ministeris, kuris kiek galėdamas mane persekiojo, kitas sumas pats savo plunksna išbraukė ir, kaip paprastai daroma, padėjo rezoliuciją: „Nepatenkinti". Ir taip galų gale išsisprendė baisi alternatyva. Valstybė pradėjo nepripažinti savo skolų. Tuo būdu ji pasirašė sau mirties sprendimą. Tiesa, Respublikos Prezidentas prižadėjo tautos susirinkime priminti mano reikalavimus ir pasiūlyti, kad mano sąskaita būtų apmokėta iš pirmųjų pajamų, kurias valstybė gali gauti kaip atlyginimą už Alabamo karo nuostolius; bet ar jis to neužmirš? Arba ar nebūsiu aš užmirštas, kai Alabamo karo nuostoliai bus atlyginti?

Tuo tarpu tad esu nusikratęs valstybine tarnyba. Tepasilieka tarnauti tie sekretoriai, kurie visuomet pasiruošę būti apgaudinėjami. Aš žinau departamente visą eilę tokių sekretorių, kuriems niekad nepranešama, kada įvyksiąs ministerių kabineto posėdis, kurių tautos vadai niekad neklausia patarimo apie karo, finansų ir prekybos reikalus, tarytum jie neturėtų jokio sąryšio su vyriausybe. Ir tačiau faktiškai jie dieną iš dienos velka savo tarnybos jungą ir dirba! Jie žino savo reikšmę tautai ir tai nesąmoningai jie parodo savo elgesiu valgykloje, autoritetingai reikalaudami porcijų, — tačiau vis dėlto jie dirba.

Aš pažįstu vieną valdininką, kuris visokios rūšies mažas laikraščių iškarpas klijuoja į iškarpų knygą — kartais net nuo aštuonių ligi dešimties iškarpų per dieną. Jis neatlieka to darbo visai tobulai, bet jis atlieka geriausiai, kaip gali. Tai labai vargina. Tai dvasią išsemiantis darbštumas. Ir tačiau jis kasmet gauna tik 1.800 dolerių. Su tokiu protu, kaip jo, šis jaunuolis bet kuriame kitame pašaukime sukrautų, jei norėtų, tūkstančių tūkstančius dolerių. Bet ne, — jo širdis priklauso tėvynei, ir jis nori tik jai tarnauti, kol dar yra nors viena iškarpų knyga.

Aš pažįstu sekretorių, kurie nors ir nelabai tobulai rašo, tačiau visas savo turimas žinias jie tauriausiu būdu sudeda ant tėvynės aukuro ir už 2.500 dolerių per metus kenčia ir dirba. Tai, ką jie parašo, dažnai turi perrašyti kiti sekretoriai; bet jei žmogus aukoja tėvynei geriausius savo norus, ar begali tada tėvynė juo skųstis?

Yra toliau sekretorių, kurie neina jokių pareigų, tik laukia etatinio paskyrimo, laukia, laukia ir laukia, jie ištvermingai laukia progos pasitarnauti tėvynei ir tuo tarpu kai laukia, jie gauna vos 2.000 dolerių per metus. Tai liūdna, labai liūdna. Jei kongreso narys turi draugą pasižymintį dideliais gabumais ir žiniomis, bet neturintį jokio užsiėmimo, kur galėtų visa tai panaudoti, jis pašvenčia jį tėvynei ir parūpina jam bet kurioj ministerijoj sekretoriaus vietą. Ir ten šis žmogus per visą gyvenimą turi dirbti kaip vergas. Ten jis turi kovoti su dokumentais tautos labui, kuri niekados apie jį negalvoja, jo neužjaučia — ir tai visa už 2.000 ar 3.000 dolerių per metus. Jei aš pristatyčiau visų įvairiuose departamentuose tarnaujančių sekretorių sąrašus su savo pastabomis, ką jie veikia ir kiek už tai gauna, tai visiems bus aišku, kad valstybei aptarnauti reikia dar dveja tiek sekretorių ir kad tie, kurie tarnauja, toli gražu nėra pakankamai apmokami.

Iš vokiečių k. vertė *Al. Litvinaitė.*

Be galo keista trokšti ilgo gyvenimo — norint jį pramiegoti.

Ne tiek pasitenkinimo suteikia žmonėms gyvenimo linksmybės, kiek tai, ką jie nuveikia laisvai naudodamies gyvenimu.
Kantas. „Von der Macht des Gemüts“

Jonas Hellfritz.

Ugnies ir ledo sala

(Aplankius tūkstantametę salą).

Pažvelgę žemėlapin spėjame, kad Islandija, ašigalio srities šalis, iš šiaurės plaunama Ledinuotojo vandenyno, apklota didelėje dalyje didžiulėmis ledynų masėmis, yra šalto klimato ir apytuštė. Ten žiemą labai ilgos naktys, o vasarą — dienos, bet šilimos — maža. Ir tikrai. Ošiantieji miškai ir derlingi laukai Islandijai yra nematytas svečias. Tačiau Islandija pasipuošusi žaluma. Kaip nuostabiai žavingi šios salos gamtos stebūklai! Tokių nerasi nė meniškiausiuose pasaulio kraštuose. Ugniakalnių ugniakalniai, kurių gausumu Islandiją pralenkia tik ugnimi žėrinti Java; karštos versmės, trykštantieji šaltiniai, kunkuliuojantieji sieros bei dumblo liūnai — tarsi, pasakiški Islandijos gamtos galybės bei grožio kūriniai.

Kaip pasiekiama ši stebūklų šalis? Salą su žemynu jungia trys susisiekimo linijos: Islandijos, Danijos ir Norvegijos. Aš keliauju Islandijos linija, nes ji veda pro gražų šiaurės miestą Edinburgą. Laivai maži, bet patogiai įrengti ir todėl sunki per Šiaurės Atlantą kelionė vis dėlto pakenčiama. Vandenynas tarp Šotlandijos ir Islandijos neramus. Iš vienos pusės prie Fererų salų grumiasi persiskriosdamos šiltos ir šaltos jūrų srovės, iš kitos pusės nuolat siaučia milžiniškos audros. Vandenynas siunta, banguoja. Prisiartinusios prie Islandijos krantų bangos didžiulėmis, lyg dangoraižiai, kalvomis stoja piestu, griūva, verčiasi, ritasi ir tik Pietinėje Amerikoje prie Ugnies žemės jos nurimsta, nutyla.

Priplaukus apie šimtą kilometrų nuo salos, iš po horizonto išsineria didingi, blizgą kaip deimantas, sniego rūmai. Tai aukščiausio ir ledingiausio Islandijos kalno Vatna Jökul (2119 metr.) viršūnė. Didesnis ledkalnis vargu kur rasis. Jis savo 8000 kv. kilometrų plotu apglėbtų veik visą Žemaičių kraštą. Jis yra devynis kartus didesnis, negu visi Europos ledų kalnai kartu. Po visais beveik Islandijos ledų kalnais slepiasi neužgesę vulkanai. Nuo jų baisios kaitros ledai tirpsta kaip vaškas. Vanduo upėmis ir upokšniais šniokščia, putoja ir galvatrūkčiais bėga žemyn. Nors upių tekmės trumpos, bet jomis verčiasi tokios vandens masės, kaip Reinu, Dūnojumi ar Nemunu. Kartais įvyksta išgastingų katastrofų. Požemio ugnies jūra prasiveržia su pašėlusia jėga pro išdidžius ledynus. Užtvinsta visos apylinkės lygumos, kuriose liūliuoja ugnies ir ledų bangos. Tokios ugnies ir ledų kovos dar ir šiandien įnirtusiai šėlsta šioje šiurpulingoje, bet ir nuostabiai gražioje saloje.

Dėl šių aplinkybių žmogui čion gyventi nelengva. Tačiau, pažabojęs gaivalingas gamtos jėgas, žmogus šią salą padarė gyvenama. Dūkstančius kroklius jis užkinkė elektros gamybai. Karštas geizerių vanduo naudojamas kasdieniniams reikalams.

Islandijos sostinė Reykiavikas įsirengė prie šių šaltinių smagią maudyklę, kurioje po atviru dangumi maudomasi net žiemą. Galvojama, kaip karštųjų geizerių pagalba apšildyti visas miestas. Reykiaviko apylinkėse įrengti puikiausi su grandijoziniais šiltnamiais sodai. Juose dėl aukštos vienodos temperatūros, palaikomos karštu fontanų vandeniu, noksta skanūs vaisiai ir daržovės.

Atostogaują islandiečiai stato savo vasarnamius kur nors prie šaltinių. Tai maži namukai su darbo ir miegamuoju kambariu, apšildytais fontanų vandeniu. Virtuvė paprastai sukalama iš lentų virš šaltinio. Keliaudami per kraštą su arkliais, islandiečiai visuomet apsistoja prie šiltų šaltinių ir prižėlusių pievų paganyti savo poni.

Šie maži Islandijos arkliukai yra labai meilūs, klusnūs, draugiški ir darbingi. Jais islandiečiai atlieka visas didesnes ar mažesnes keliones. Geležinkelių Islandijoj nėra. Užtat Reykiavike ir jo apylinkėse išsiplėtė auto judėjimas. Važinėjama tik stipriomis, pirmarūšėmis mašinomis. Kitokiomis naudotis būtų tiesiog juokinga, ar net beprotiška, nes Islandijos keliai labai panašūs į mūsų duobėtus laukus. Kaimai driekiasi daugiausiai pajūriais. Todėl labai svarbią rolę lošia laivų judėjimas. Nesenai vokiečiai pradėjo vasaros metu kursuoti iš Reykiaviko į žymesniąsias vietas plaukiojančiais lėktuvais (hidroplanais). Jais išvežiojamas paštas ir gabenami keleiviai. Ši susisiekimo priemonė jau įėjo madon. Vienas lėktuvas seka žvejų laivų judėjimą. Jų stotis Siglufjordas. Ten didžiulė kamšatis.

Žuvų gaudymas yra pati svarbiausia islandiečių verslo šaka. Įvairūs žuvies gaminiai siunčiami Ispanijon, Italijon ir net Pietų Amerikon. Jie vartojami kaip skaniausi delikatesai. Ten žmonės labiau mėgsta šiaurės žuvis džiovintas, negu savo krašto upių šviežias. Žuvų džiovinimas yra charakteringiausias islandiečių darbo bruožas. Ant didelių lava ir akmenimis apneštų lygumų išdėstinėja saulės atokaitoje milijonus žuvų, kurios kiekvieną vakarą ir prieš blogą orą po vieną rankiojamos, pilamos krūvon ir uždengiamos. Toks darbas reikalauja daug vargo ir triūso.

Islandiečiai užsiima taip pat avių auginimu. Prašvitus pavasariui, avių savininkai įženklina savo avis ir gena kalnų ganyklosna. Ten jos ganosi, veisiasi ir augina vilnas. Rudenį vėl iš kalnų jos grįžta namon. Islandijos avių vilna yra ilga ir tiršta. Jos daug išvežama į Europą.

Brangiausias tačiau Islandijos turtas yra jos daugybės krioklių jėga. Pažymėtini Gulfoso ir Godafoso kriokliai, kurie savo didingumu prilygsta Niagaros kriokliui. Šių dviejų krioklių energijos užtektų apšviesti visą Europą.

Koki šios žavingos šiaurės salos gyventojai? Turint galvoj, kad ši izoliuota sala prieš 1000 metų buvo apgyventa Skandinavijos tautų, reiktų manyti, jog čia išliko grynas germanų tipas. Tačiau, šalia pailgo veido blondinų pasitaiko tamsių,

plačiomis kaktomis žmonių, jų rasės paslaptis dar nėra paaiškėjus. Kalba, kuria parašyta Edda, čia užsiliko iki šių dienų. Tarmių Islandijoj nėra. Kaip šiaurės, taip pietų Islandijos gyventojų kalboje neįžiūrima nė mažiausio tarmės šešėlio, nežiūrint, kad vieni nuo kitų atskirti sunkiai nugalimomis gamtos kliūtimis. Kiekvienas islandietis moka bent vieną svetimą kalbą. Apskritai sakant, trečdalis visų gyventojų supranta vokiečių kalbą. Nenaujiena, jei salos ūkininkas skaito Gėtės ir Šekspyro veikalus originalėse jų kalbose. Dėka didelio nuošalumo islandiečiai turi gražaus laiko rūpintis savo dvasios kultūra. Kokios vaizdžios ir gyvos jų legendos! Islandija — poetų šalis. Tačiau, jų gražiąją žodžio kūrybą maža kas įvertina, kadangi ne daug kas supranta jų savotišką kalbą.

Islandiečiai mokosi patys. Tarpusavy labai atviri. Jokio paslaptingumo pas juos neužeisi. Gyvena, tarsi, vienos didžiulės šeimynos vaikai. Islandietis turi tik vardą. Atskirti vienodus vardus, pridedama tėvo vardas. Pavyzdžiui, Sugirdo sūnus Uegmundur vadinamas Uegmundur Sigurson; Gudjons duktė Ingebjorg vadinama Ingebjorg Gudjonsdo.

Šių metų (1930 m.) birželio mėnesį Islandija pradėjo švęsti savo nepriklausomybės tūkstančio metų sukaktuvių iškilmes. Šventė prasidėjo vienintelėje istorinėje vietoje, vardu Thing. Tai 10 kilometrų ilgumo vieta, vulkano padarinys. Ji randasi Almanagja krašte. Plačioje lygumoje buvo pastatyta didinga palapinė. Ji buvo skirta kaip pastogė ne tenykščiams gyventojams, bet ateiviams, kurie norėjo dalyvauti didžiosios dienos iškilmėse.

Iš vokiečių k. vertė *A. Valaitis.*

Žinomas kino komikas Čaplinas atvykęs iš Amerikos Londonan, savo tautiečiams pasakoja tokį anekdotą. Sako jam tekę pietauti pas Amerikos prezidentą Huverį. Pietuose dalyvavę ir du indėnų tautų vadai. Daugelis patiekalų indėnams buvę svetimi, bet labiausia juos stebino garsvyčios, kurių baltieji vartojo tik po truputį. Vienas indėnas pamanė, kad todel tai turi būti labai brangus skanėsis ir pataikęs gerą momentą, niekam nepastebint, prarijo visą šaukštą garsvyčių. Bematant nabagui išsivertė ašaros. Jo draugas klausia:

— Brolau, ko verki?

— Žinai, atsiminiau, kad šiandie sukanka lygiai dešimt metų kai mano tėvai prigėrė Hudsone — atsakė sumišęs indėnas, gėdydamasis prisipažinti. Tačiau netrukus ir antrasis su tokiais pat išskaičiavimais užsiteikė šaukštą garsvyčių. Suprantama ir jam pabiro ašaros.

— Na, brolau, o ko tu verki? — paklausė triumfuodamas pirmasis.

Šis gi nė kiek nesumišęs atsakė:

— Verkiu, kad prieš dešimtį metų tu kartu su savo tėvu neprigėrei Hudsone.

Taika ir religija

Šiandie, kaip ir prieš didįjį karą, niaukiasi tautų sugyvenimo padangė. Vyrai, kurie turi savo rankose pasaulinės politikos vadžias susirūpinę ieško išeičių, o šovinizmas ir tautų neapykanta, kaip piktos votys bręsta tautų kūnuose ir dangstosi gražiais šūkiais. Didysis pedagogas Försteris, nurodęs tikriausių gairių išauklėti žmogui, dabar pasišventęs visuomenės auklėjimo klausimams ir leidžia savo laikraštį „Die Zeit" („Laikas"), kuriame ypač sprendžia taikos problemas. Gimęs ir augęs nekatalikų šeimoj, subrendęs nekatalikiškoj atmosferoj, bet gryna širdimi ir kilnia siela stebėdamas gyvenimą jis seniai yra linkęs į katalikybę ir savo laikrašty drąsiai ir energingai iškelia jos reikšmę pacifizmo problemai išspręsti. Todėl 1930 m. jo laikraščio komplekto turiny, kur suklasifikuoti visi straipsniai, matome net atskirą skyrių pavadintą „Katholismus und Politik" ir kitą skyrių „Religiöse Themata". Čia duodame trijų straipsnių santraukas, kur iškeliama religijos reikšmė pasaulinei taikai.

DIDŽIOJO KARO PASĖKOS AIŠKĖJA.

Dar niekada tokia didelė katastrofa, kaip Didysis karas, nebuvo taip maža tesukrėtus žmonių galvojimo pamatų, taip maža tesupurčius jų sąžinės. Tai galima aiškinti tik tuo, kad po 4 metų neapsakomo visa ko griovimo ir žvėrėjimo visa nepaprastai greit atsistatė ir grįžo į senąsias vėžes, kaip tik ten, kur 1914 metais buvo sustota. Tik šiandie mums aiškėja, kad tas atsistatymas yra tik iliuzija, tik tuščias rodymasis; kad tas mechaniškas, pusiau sapne važiavimas senomis vėžemis kaip tik buvo išraiška didžio visų laidų sunaikinimo. Niekas nežinojo kuo galima pasitikėti, kuo remtis, todėl kiekvienas arklys tempė toliau senąjį vežimą. Žaizdos buvo aptvarstomos jų gerai neišplovus ir nedezinfekavus. Namai statomi ant paslėptų granatų duobių. Ir tai vadino „karo likvidavimu".

Tik šiandie politikoj, ūky, finansuos ir auklėjime regimai pasireiškia gilesnės karo pasėkos, tik šiandie pradeda Vakarai suprasti, kas atsitikę, ir kad ta didžioji katastrofa yra paskutinė amžių nykimo ir irimo proceso apraiška, kuri panaikino Europoj dvasios ir kūno jėgų harmonijos ir vieningumo sąlygas.

Kokios tai sąlygos? Žmogaus viduj veikiančių prigimties jėgų suvaldymas, bet ne atpalaidavimas. Viduramžis davė vidaus žmogaus sutvarkymo pradžią. Nuo renesanso per reformaciją, apšvietimo laikotarpį ir toliau — vis didėjo dukdamas ir šėldamas kas kartą labiau pasitikėjimas savim, tarnavimas tik sau. „Aš paliktas chaose. Žemiesiems instinktams vis daugiau suteikiama valdžios. Visa tai ryškiausiai pasireiškia poetuos ir filozofuos, kur kiekviena hipotezė, kiekvienas klaidžiojimas varomas ligi galo.

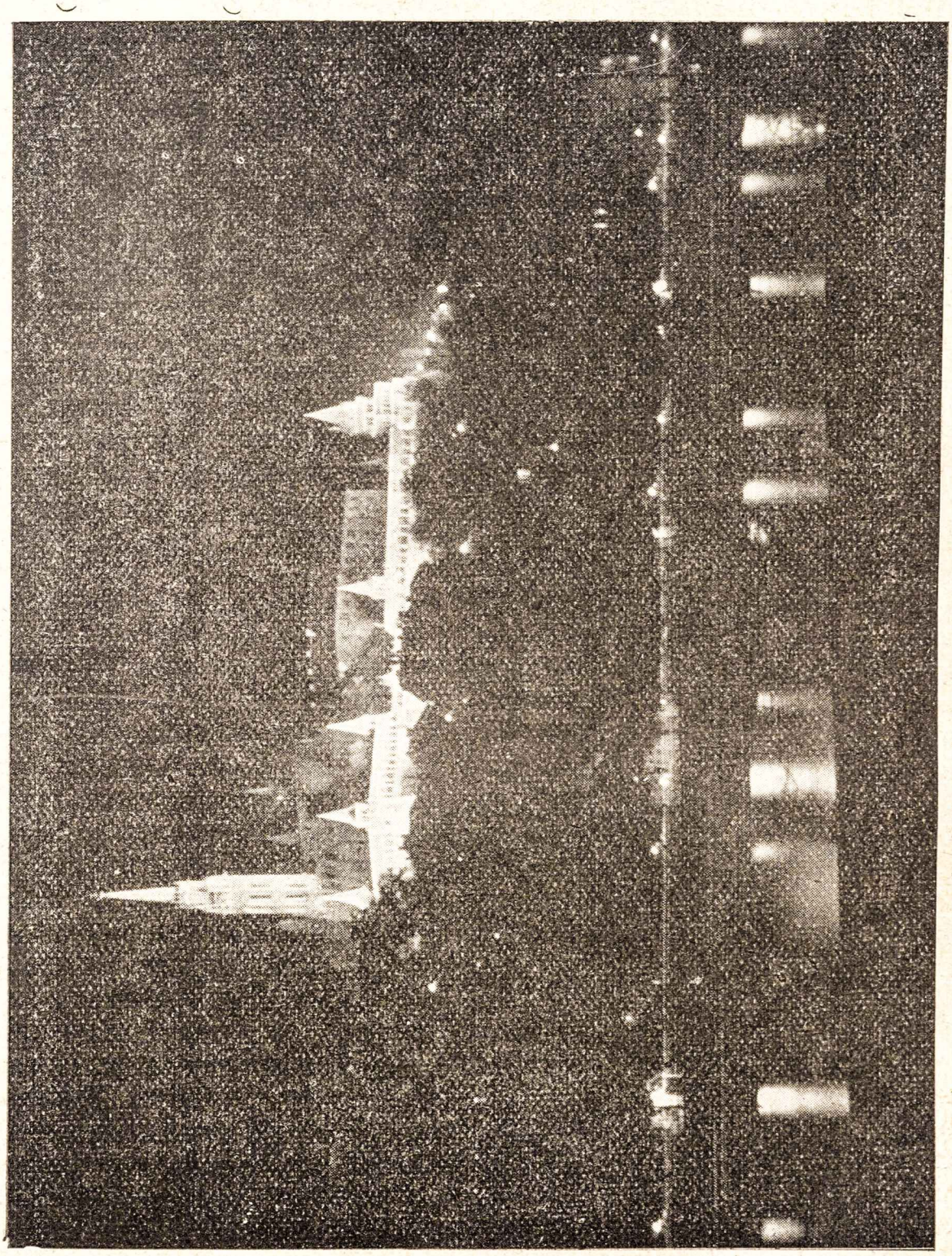

Ant Dunojaus krantų! Žvejų bastionas.

Mes turim aiškiai pažvelgti į medūzišką realybės veidą. Paskutinieji 10 metų yra lyg „bobų vasara“ prieškarinio laiko: pilni formalių taikų, pramanytų pusiausvyrų. Tik dabar pasirodo, kas iš mūsų pasidarę ir kiek mes galim pasitikėti tomis tariamomis garantijomis, kuriomis mes gyvenom. Paaiškėjo, kad liekanos tų tikrųjų realybių, kuriomis mes laikėmės yra niekas kitas, kaip paskutinis religijos galių atspindulys neapčiuopiamose sielos gelmėse... Kiekvienas tai jaučia šiandie ir sukasi nesusivokdamas ratu, ieškodamas užtikrinimo, laido savo darbui, savo tautai, savo sielos ramybei. Ženeva, Lokarno, Kelogas, Paneuropa — visi tie laidai neturi jokio laido. Kadangi vienas Dievas tėra visų laidų laidas, vienintelė priebėga apie mus esančiam chaose...

Tark didžiausiame varge ir sumišime tik Dievo vardą ir jauti tuoj, kad tavyje ir už tavęs neklaidinga viešpatauja tiesa, kuri tave iškelia iš „aš“ verpeto ir iš nepatikimų, nepastovių gėrybių garbinimo... Tark Kristaus vardą ir dieviška ramybė ir tikrybė žengs į kasdieninį tavo gyvenimą, į tavo darbus, į tavo grumtines su savim ir su kitais. Tik Kristus yra tikrasis Tvarkytojas, kuris sujungia dieviška ir žmogiška.

Be Kryžiaus diktatūros — kiekviena draugija, kiekviena visuomenė galų gale papuola anarchijon ir paskum Cezario diktatūron... Negalima žmogumi pasitikėti, bet reikia pasitikėti tuo, kas aukščiau jo. Visais didžiaisiais amžiais buvo statoma ant šio pagrindo. Ir mes dar gyvenam jų namuos ir jų palikimuos.

Dabar žmogus — gyvulys išsiveržė ir juokias iš savo Gelbėtojo. Daugelis taurių žmonių mano galį žmonių teises ir taiką remti gamtiškuoju žmogumi. Jie pažins, kad tai klaida. Žmogaus teisėse, kurios paneigia Dievo teises ir kurios nėra Kristaus nuskaidrintos, išlenda žmogus — gyvulys su savo egoizmu ir tuo būdu pasidaro neišvengiamas karas visų su visais.

TAIKOS PAGRINDAI.

Augustas Kontas (Comte), žinomas laisvamanis ir sociologas kas vakarą skaitydavo Tomo Kempiečio „Apie Kristaus sekimą“. Jis laikė šį veikalą kelrodžiu ir auklėtoju visų tikėjimų žmonių, kuriems rūpi tikru savęs pažinimu ir tam pažinimui atsakančia savitvarda iš prigimties būklės, kuri reiškia amžiną visų prieš visus karą, pakilti į tikrą draugijinį gyvenimą.

Bereikia paskaityti žodžius, esančius perskyrime „De bono homine pacifico“. Ar tai ne didieji žodžiai, be kurių vykinimo kiekvienas taikai sustiprinti darbas ore kyba ir slapta žiebiasi karas, kol vieną dieną jis pagaliau suliepsnoja...

Tomo Kempiečio žodžiai liečia ne tik religijos žmogų. Tai pagrindai draugijinio gyvenimo, konkrečiausio valstybiškai pilietiško auklėjimo ir antisociališkos žmogaus prigimties socialinimo. „Pacifizmas“ tėra tuščios iliuzijos. Giliai mumyse

glūdi karas, Kaino pavydas Abeliui, Saulio Dovydui, mumyse glūdi tiesiog dukimas prieš svetimą valią, kuri priešinasi mūsų norams. Mes nenoroms jaučiame didžiausią neapykantą kiekvienam, kurs dėvi kitos spalvos plunksnas. Todėl tuo reikia pradėti, ko Tomas Kempietis reikalauja: įgyvendinti taiką savyje. Tik tada toji taika bus įgyvendinama visuomenėje.

TAUTIŠKOJI KRIKŠČIONYBĖ

Vokietys Markus Koch savo mokiniams skiriamame „Giesmynėly“ (Singbüchlein), kuris yra ministerio patvirtintas ir vartojamas, pavyzdžiui, Regensburgo Pestalocio mokykloj, duoda šalia vienas kito tokius tekstus:

„Kai būgnai skambėjo slėniais, laukais:
Pirmyn prie Reino, vokiškojo Reino!
Pirmyn į Paryžių! — trimitai gaudė,
Ach tada aš buvau per mažas!
Nei šautuvo nešt dar negalėjau,
Nei priešų mušt nepajėgiau,
Bet kur vokiečiai kariavo,
Mano širdis džiaugsmingai žygiavo.
Kai tik aš užaugsiu,
Kartu kovon trauksiu!...
Narsiai josiu, drąsiai kovosiu.
Kas už Vokietiją kovoje krinta,
Tas tikrai tikras didvyris“. (55 pusl.)

Šalia kairėje pusėje (54 pusl.) skamba:

„O Jėzulis saldžiausias“.
„Tu esi meilės tikras paveikslėlis, uždek mumyse meilės liepsnas,
Kad mes tave garbintum: o Jėzuli saldžiausias, Dievulėli mieliausias“.

Toks dalykų priešpastatymas verčia vaiką rinktis. Belieka išleisti „pamokslą nuo kalno“, kurs dar labiau dalykus paaiškintų:

„Mylėkite savo priešus, — bet tik, jei tautos garbė leidžia;
Darykite gera tiems, kurie jūsų neapkenčia, — bet tik jei tautos garbė leidžia;
Melskitės už tuos, kurie jus persekioja ir žeidžia, bet tik jei tautos garbė leidžia“.

Jaunosios Ateitininkijos spauda yra jos gyvenimo ir veikimo barometras. Todėl kitų metų užsimojimai pasirodys aiškiausioje šviesoje jau dabar užsiprenumeruojant „Ateitį“ 1932-iems metams.

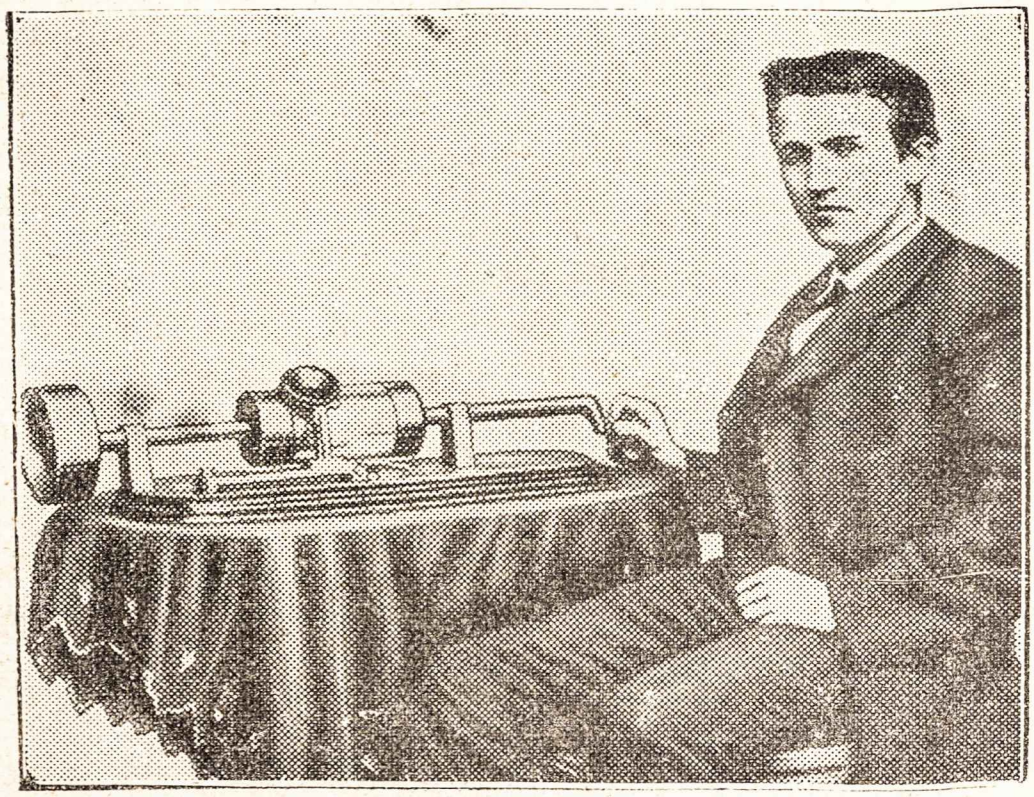

Tomas Alva Edisonas jaunystėje prie savo aparatų, kurie jį neturtingą ir nežinomą jaunuolį padarė ne tik momento garsenybe, bet ir jo vardą neišdildomomis raidėmis įrašė į istorijos lapus.

Tomas Alva Edisonas

Spalių mėn. 18 d. Amerikoje mirė didysis išradėjas Tomas Edisonas. Jo gyvenimas ir jo darbai be abejo žinomi kiekvienam besimokančiam jaunuoliui. Jis yra padaręs apie 1000 išradimų. Vienas žmogus atskleidė tūkstantį gamtos paslapčių ir tūkstantį kartų palenkė ją tarnauti žmonijai. Apšvietusi mūsų kambarį elektros šviesa kiekvieną kartą turėtų priminti mums didįjį išradėją ir tada jo gyvenimas ir darbštumas apšviestų mūsų sielas, mes suprastume ką gali padaryti žmogus, kuris kaip Edisonas yra įsitikinęs, jog nuveikti bet kurį darbą reikalinga 10% gabumų ir 90% darbštumo. Pasakojama, kad Edisonas tikėjęsis sulaukti šimto metų amžiaus — jis mirė sulaukęs 84-rių Tačiau žinoma, jog jis dirbęs po 16 valandų į parą, todėl ar negalima pasakyti, kad jis gyvenęs dvigubai ilgiau už tuos, kurie dirba po aštuonias valandas? Ar Edisonas dirbo tik kokio nenugalimo instinkto stumiamas, ar jis nebuvo sąmoningas to didžiojo atsakingumo prieš Kūrėją už šį gyvenimą, kaip *kelionę į kitą,* tai parodo jo paskutiniai žodžiai — „Labai gražu ten“.

Knygos

Nors Katalikų Akcija yra dar visai jaunutė, vis dėlto literatūra jos rūpimais klausimais sparčiai auga. Iš paskutiniu metu pasirodžiusių mūsų kalba leidinių ypatingo dėmesio verta yra *Emil Fiedler'io „Defenzyva ar ofenzyva"* (Katalikų Akcijos trilogija I dalis. Išvertė A. Bendoravičius Visuomenininko biblioteka nr. 6 Kaunas, 1931 m. 81 psl. Kaina 1 l. 50 c.). Antroji šio veikalo dalis jau yra išėjusi pernai. Dabar išleista ir pirmoji. E. Fiedler'is savo veikaluose šaukte šaukia katalikus galų gale pamesti savo nerangumą, kiekvienos naujybės baimę ir tuo būdu Dievo karalystei skleisti panaudot visas moderniškųjų laikų taip technikos, taip mokslo priemones. Kiekvienas amžius turi garbinti Dievą ir Jo garbę skelbti sava kalba. Fiedlerio veikalais turime mes ypač susidomėti, nes Kat. Akcija yra dabar pas mus degąs dienos klausimas. Todėl moksleiviams ši Kat. Akcijos trilogija yra ypatingai rekomenduotina. Ji labiau, negu kas kitas, praskleidžia krikščioniškojo veiklumo grožį, pažadina snaudžiantį idealizmą ir tuo būdu suteikia jaunai dvasiai to šviesaus polėkio, kuris taip reikalingas dirbant apaštalavimo darbą ir kurio taip trūksta pesimistiškiems mūsų laikams. — Knygelė išleista labai gražiai, kaina taip pat prieinama, stilius gyvas, vertimas sklandus ir geras. Ją nusipirkęs nė vienas katalikas moksleivis nesigailės. Mes turime galop išsinerti iš to mus užliejusio „montekristų" ir visokių „šunpoezių", Jakšto žodžiais betariant, tvano. Jaunimo dvasiai reikia grūdų, ne pelų.

Kazys Zupka-Kecioris ŽUVĖDROS BANGOSE. Išleido J. Šilinskas. Kaunas 1931 m. 48 pusl. Kaina lt. 1.

Šio rudens pirmoji dovanėlė — jauno poeto — debiutanto eilėraščių rinkinys. „Žuvėdrų Bangose" autorius žinomas visiems jauniesiems skaitytojams: jį galėjo matyti ir „Ateity", ir „At. Spinduliuose" ir „Pavasary" ir d. k.

Knygelėj netoli 40 eilėraščių. Vieni jau skelbti žurnaluose, laikraščiuose, kiti — dar pirmą kartą matomi.

Pažiūrėkim į šios poezijos charakterį. Tai svarbiausia, nes ji, poezija, mums pasako kas yra autorius nuosavame pasauly.

„Žuvėdros Bangose" — marga jaunojo poeto autobiografija. Jo kūryba kalba apie vidaus pakilimus ir atoslūgius: čia yra daug daug liudijimo apie jauną, kažkeno vainojamą sielą. Yra ir pragiedrulių. O visi eilėraščiai kartu — pasako, kad poetas yra kaip ir tas žuvėdrų pulkas bangose: eina vėjas, taršo jų plunksnas, bangos jas iškelia ir parodo saulę, paskui — traukia į gelmes ir šaltu vandeniu aptaško, paskandinti nori. Poetas apie save taip pasisako:

Aš, purvinų viensėdžių užnešiotas —
kaip jis, kaip jie — pavargstantis, silpnasis (6 pusl.)

To atviro pasisakymo yra ir kitur. Bet tose kitose vietose jau pažymima ir tai, kas poetą lydi kaip neatskiriamas daiktas — vadinas, individualybės dalelytė:

Su tūkstančiais įsiveržiau į plačią kryžkelę,
Skaičiau raides, nutrintą žodį.
Ir klydau, ir nuklydau, ir negrįžau:
Su tūkstančiais mane skandina, ir su tūkstančiais vėl iškelia.
Po tūkstančiais — krantai, po tūkstančiais — verpetai juodi.
(20 p.)

Eilėraščiai sako, kad poetas turi daug liūdnų bruožų. kažkoks varžtas, kažkokia nelaisvė jį slegia ir kankina, kažkokie pirštai negailestingai užspaudžia lūpas ir draudžia pasakyti jaunus žodžius apie laisvę, apie jaunystės dovanas... Žodžiu — jis gyvenimo sūtemų brolis. Štai vietelė pačiame rinkinio finale:

Atnešk, dalia, man saulės kraitį,
Atnešk ir įsupk į rausvą aksomitą:
Nėra kam mėlynais keliais išeiti,
Nėra ko vakare išleisti
Ir laukti rytą... (46).

Suklystume, jei neieškotume ir kitokių spalvų — vadinas, prašvitimų, tų tarpelių tirštai ūkanuotame danguje, pro kuriuos praskrieja spindulių linijos:

Išėjęs nors radau ir pažadėtą kryžių,
Ir nepabaigiamai linksniuojamą nedalią,
Bet sužinojau, ir, kad vieškeliai palaiminti,
Ir kad gyvenimas, kaip su širdim, mylėti gali. (25).

Tiesa, pasakykim, kad jaunasis draugas turi švelnią sielą. Ir tai nedirbtiną, o švelnią tikrai ir nuoširdžiai. Galim įrodyti:

Kai tu pro verksmą skųsiesi šiandien,
Šnekučių vietoje pravirks kažkur našlaitis (11).
Tu glostei mano galvą, kaip mažutį balandėlį...
Vėl krykštavau kaip naktį ežero vilnelė... (12).

Arba 3-juose puslapiuose „Vėlinių baladė“ — gražiausia daina apie motiną.

Poetas jaunas ir nenori būti asketas. Jis nenori būti vienas. Todėl mes čia ir randame pasikalbėjimų su asmenybe, kuri poeto jaunystę papildo tam tikrais jausmais. Galima tai pavadinti erotikos — meilės fragmentais:

Tik kartą tu mane liūdnom akim lydėjai,
Tik kartą, tik vienintėlį, tik vieną kartą,
Bet aš nebegaliu užmiršti to saulėlydžio... (16).
Šiandieną vėl mane tu atlankei,
Kada sparnus palaužti baigė vėjas,
O aš dėkojau tau visų gražiausiais žodžiais... (27).

O ypatingai:

Tau išsunkiau širdies saldžiausią kraują,
Bet manyje niekad nebuvo taip saldu.
Tu vienu žodžiu man atidavei pasaulį ligi pačio pragaro
Aš tavo žodyje, ko niekur neradau, randu... (30).
Norėjosi kaip nuo baisiausios nuodėmės ištrūkti,
Bet prašė lūpos sirpstančios, bet prašė nedrumstas
melsvumas. (31).

Ir visa maždaug. Poetas, kaip sakėm, jaunas ir pasirodė pirmą kartą. Tad, žinoma, negalėjo išvengti prasilenkimų su „nuosavybe" — keliose vietose yra svetimųjų įtakos: ir formoj, ir turiny, ir pastabose. Eilėraščiai puslapiuose 7, 8, 9, 13, 30, 44 — šiek tiek primena Sal. Nėrį. Kitose vietose matosi taip pat, kad ir neryškus, bet vis dėlto sekimas.

Tačiau mes sakome, kad Zupka-Kecioris yra kūrėjas poetas. Jei eis toliau — jis atras pažadėtąją žemę. Mes turim palinkėti.

B. Mendūža.

Apžvalga

Katalikų Veikimo Centro konferencija. Spalių m. nuo 6 ligi 9 d. Kaune Ateitininkų rūmų salėje buvo susirinkusi metinė K.V.C. konferencija. Konferencija praėjo nepaprastai pakilusia nuotaika ir konferencijoje dalyvavo apie 1.000 žmonių. Čia gerai suorganizuotose paskaitose išsiaiškinta kai kurie aktualiausi klausimai ir nusistatyta tolimesnio veikimo gairės. Daug entuziazmo, daug pasiryžimų ir jau čia pat tų pasiryžimų vykdymo susilaukė nutarimas neatidėliojant steigti katalikų universitetą. Priėmus nutarimą sugiedota Lietuvos himnas, nutrauktas posėdis ir pasiųsta delegacija į tuomet Kaune posėdžiavusių Vyskupų konferencija. Išrinkta Steigiamasis universiteto organas, kurį sudaro: Prof. K. Pakštas, Prof. J. Eretas, Dr. P. Karvelis, Prof. A. Tumėnas ir Prof. P. Malakauskis.

Atidaryta universitetui steigti aukų fondas į kurį tuojau pradejo plaukti gausios aukos. Jau yra nemaža pasižadėjusių kas met aukoti universitetui po 1.000 litų. Be abejo nemažesniu entuziazmu ir studentija priims naujai įsisteigusį universitetą.

Popiežius prie televizoriaus. Televizorius — aparatas, kuriuo persiunčiama atvaizdai, yra vienas iš paskutiniųjų technikos laimėjimų. Neseniai Vatikane buvo iškilmingas televizijos stoties atidarymas. Tą stotį šv. Tėvui padovanojo išradėjas Eduardas Bellin'as. Prancūzų laikraščio „Matin" specialusis korespondentas smulkiai aprašo tas iškilmes, kuriose dalyvavo pats popiežius, rodydamas didelį susidomėjimą šiuo naujausiu technikos stebuklu.

Žurnalistas sakosi pirmą kartą turėjęs progos taip iš arti stebėti popiežių ir girdėti jo kalbą.

Iškilmėse dalyvavo daug prancūzų ir pats aparato konstruktorius Bellin'as prancūzas, todėl popiežius daug kalbėjęs prancūziškai.

Popiežius, atvykęs į iškilmių vietą, pasisveikinęs su Bellin'u ir palaimino visus dalyvius, tarp kurių buvo eilė kardinolų, įžymesnių Vatikano žmonių, prancūzų atstovas prie Vatikano ir kiti. Po to popiežius įsakęs išnešti jam paruoštą raudoną auksu išpuoštą kėdę, pareikšdamas norą arčiau susipažinti su naujojo aparato veikimu.

Popiežius prancūziškai kalba su stipriu itališku akcentu. Sakydamas trumpas frazes, stengiasi rasti tinkamesnių žodžių, bet kalbėdamas ilgiau kalba paprastai ir sklandžiai, pabrėždamas kai kuriuos išsireiškimus gestais. Kartais, pritrūkęs prancūziško žodžio, jis pavartoja itališką.

Kėdė popiežiaus įsakymu buvo išnešta, ir katalikų Bažnyčios Galva kartu su kitais dalyviais stovėjo prie reostatų, 3-jų elektrodų lempučių, voltometrų, akumuliatorių ir kit. pan.

Vatikano gyventojams ir svečiams tai buvęs nepaprastas vaizdas — matyti baltutėliuose drabužiuose popiežių tarp visų tų įrankių ir aparatų.

Prasidėjo aparatų demonstravimas.

Popiežius nusiėmė skrybėlę, padavė ją monsinjorui Mariani, atlapojo apsiaustą ir lengvai braukydamas savo kryžiaus grandinėlę, dėmėsingai klausė Bellin'o aiškinimo.

— Ponas Bellin'as prie savo išradimo darbavosi 25 metus — pastebėjo prancūzų pasiuntinys.

— Bet tuo, kad Jūsų Šventenybė teikėtės priimti šią stotį aš laikau savo karjerą apvainikuota.

Popiežius nusišypsojo ir atsakė išradėjui.

— Man rodosi, kad jūs per anksti galvojate apie savo karjeros vainikavimą. Jūs turite ir toliau tęsti savo darbuotę.

Aparatas pradeda veikti. Priimama iš Prancūzijos kardinolo Verdier pranešimas su jo paties atvaizdu.

Popiežius pagyrė aparato darbą.

Laikas bėgo nepaprastai greitai. Vietoj iškilmių plane numatytų 20 minučių popiežius išbuvo prie aparato jau apie ištisą valandą.

Prancūzų pasiuntinys pastebėjo, kad mirusis Edisonas savo darbuotėje daugiausia vadovavosi intuicija.

Popiežius pataisė pasiuntinį, kad Edisonas paveldėjęs labai svarbią žinijos pažangai savybę — tikėjimą į eksperimentą.

— Eksperimentas patvirtina eksperimentą, — pastebėjo popiežius.

Ir atsiminęs Edisoną, popiežius pareiškė, kad didysis išradėjas jam yra du kartu rašęs, ir — čia Šventasis Tėvas nusišypsojo, abu kartu Edisono laiškai popiežiui buvo adresuoti be miesto ir valstybės nurodymo, bet tiesiog: *„Jo Šventenybei, Pijui XI, Kristaus Vietininkui"*.

Priimtas kardinolo Verdier laiškas buvo įteiktas popiežiui. Popiežius užsidėjo akinius ir perskaitė laišką, dar kartą pareikšdamas nusistebėjimą tokiu nepaprastu išradimu. Visa toliau vyko visai neatsižvelgiant į iš anksto nustatytą planą. Popiežius buvo apsuptas iškilmių dalyvių, kurie artinosi prie jo ir kalbėjo nesilaikydami jokių ceremonialo nuostatų. Prancūzų žurnalistas turėjo progos įsitikinti, kad gandai apie popiežiaus ligą yra visai nepagrįsti. Popiežius buvo gyvas, judrus, žvitriu mėlynų akių žvilgsniu ir rausvais veidais, žodžiu visai nebuvo panašus į ligonį.

Technikams besiruošiant fotografuoti iškilmes ir jų vaizdą perduoti visam pasauliui, popiežius vėl pradėjo pasikalbėjimą su Bellin'u.

— Mes atsimenam, — popiežius „Matin" korespondento manymu žodį „mes" taria prisiversdamas ir matyt jam būtų lengviau vadinti save vienaskaitoj, — mes atsimenam, kaip kadaisia buvom pakviesti į mokslininkų kongresą Milane, kur buvo išskirstomos premijos už išradimus įvairiose srityse.

Viena premija buvo numatyta tam, kuris išras būdą orui užkariauti.

Kongreso pirmininkui rodės, kad tokia premija esanti beprasmiška ir kad, jo manymu, žmogus niekuomet neužkariausiąs oro. Tuo remdamasis jis reikalavo pakeisti aviacijos premiją. Praslinko keletas mėnesių ir De Langrange atliko savo pirmąjį skridimą. Amžių problema buvo išspręsta. Moksle nėra beprotiškų svajonių ir projektų.

Vėl pradėjo veikti aparatas, ir popiežiaus šypsena perduodama visam pasauliui.

Tėvas jėzuitas Džianfrančeski, kurio žinion buvo perduota televizijos stotis, lydi popiežių į kitą laboratoriją, kur popiežius prieš specijalų aparatą užintonuoja ir jo balso gaidos fotografijos būdu pasirodo ekrane.

Praėjo pusantros valandos, kol pagaliau popiežius ryžosi apleisti stotį. Atsisveikindamas šv. Tėvas pareiškė Bellin'ui, kad jo aparatas jį sužavėjęs ir kad šis aparatas puikiai harmonizuoja su visu techniškų Vatikano įrengimu, kurį yra parūpinęs ir įtaisęs Marconi.

Dalyvavusieji iškilmėse priklaupė: popiežius apleido televizijos stotį. Atsisveikindamas jis palaimino visus dalyvavusius stoties atidarymę.

Kompozitoriaus Česlovo Sasnausko kūnas iš Rusijos pargabentas į Kauną ir palaidotas Kauno kapinėse. Laidotuvių iškilmėse dalyvavo įvairios organizacijos su vėliavomis. Laidotuvių metu universitete paskaitos nebuvo skaitomos ir nors labai lytingą dieną daugelis studentų dalyvaudami laidotuvėse, pagerbė nusipelniusį mūsų tautos muziką ir ateitininkų himno kompozitorių.

Mirė prof. Augustas Robertas Niemi. Spalių m. 28 d. Helsinky mirė Suomių universiteto profesorius, didis Lietuvos draugas ir lietuvių tautosakos rinkėjas A. R. Niemi. Su lietuviais jis palaikė santykius nuo 1900 m., kada buvo pirmą kartą mokslo tikslais atsilankęs į Lietuvą. Paskutinį kartą prof. Niemi lankėsi Lietuvoj 1930 m. jau kaip mūsų universiteto garbės daktaras. Jo įžymiausieji Lietuvą liečią raštai yra šie: „Latviškos ir lietuviškos žymės suomių liaudies poezijoje", „Lietuvių liaudies dainų tyrinėjimai", „Lietuvių vestuvinės apeigos", „Ryšys tarp lietuvių ir suomių liaudies poezijos", „Lietuvių literatūra". Studijos ir veikalai rašyti suomių kalba.

Vilniuje tikimasi surasti Vytauto Didžiojo kaulai. Neseniai Vilniaus katedros požemiuose atidaryta kripta, kurioje rasta karaliaus Aleksandro Jogailiečio, pirmos Zigmanto Augusto žmonos Elžbietos ir antros žmonos — Barboros Radvilaitės palaikai. Prie karališkųjų kaulų rasta aukso karūnos ir kitos brangenybės bei herbai. Archeologų kasinėjimai tęsiami toliau ir yra vilties, kad būsią surasti ir Vytauto Didžiojo kaulai. Jau net buvo paskelbta spaudoje, jog šie mums brangūs palaikai surasti, tačiau vėliau paaiškėjo, kad šios žinios nėra tikros. Taip Vilniuje paslėpti mūsų didžios praeities paminklai gyvai liudija ir primena, kad Vilnius buvo ir turi būti Lietuvos širdis. Tai spalių 9 d., minėdama Suvalkų sutarties sulaužymą, gedėdama minėjo visa lietuvių tauta.

Mūsų veikimas

Mergaitės atsiskiria nuo berniukų. Jau senai buvo pastebėta, kad kai kuriose moksleivių at-kų kuopose mergaitės rodo labai gražios iniciatyvos ir kai kuriais atžvilgiais net pralenkia berniukus. Todėl jau šių mokslo metų pradžioj kai kuriuose moksleivių at-kų rajonuose ir kuopose mergaitės nuo berniukų atsiskyrė. Tai padaryta dėl to, kad veikimas būtų gyvesnis, judresnis, kad pats kuopos aparatas būtų lankstesnis. Toks persigrupavimas bus padarytas visose kuopose.

Panevėžys. Spalių mėn. 25 d. Panevėžio at-kų rajonas iškilmingai šventė Kristaus Karaliaus šventę. Šventė prasidėjo bendromis pamaldomis. Pamaldų metu at-kai, gražiai išsirikiavę su vėliava, užėmė visą katedrą nuo altoriaus ligi pat durų. Per pamaldas ėjo prie šv. Komunijos apie 350 narių. Gražu, kai mūsų mokslus einąs jaunimas, mūsų tautos ateitis, eina tokiais keliais.

Atsiųsta paminėti

St. Anglickas *Žingsniai prie sfinkso.* Lirika. Kaunas, 1931 m. 62 pusl. 2 lt.

K. Zupka *Žuvėdros bangose.* Išleido J. Žilinskas. Kaunas 1931. 46 p. 1 lt.

Biržų gimnazija. Leidinys gimnazijos rūmų įkurtuvėms atminti. Redagavo Dr. A. Juška ir J. Kutra. Biržai, 1931. 104 p.

Lietuviškoji Enciklopedija. I t. 1 sąs. — Aizsargai „Sp. Fondas" Kaunas, 1931. 128 sk. 4 lt.

Maurice Decobra *Lordo Seymuro pabėgimas.* Išv. A. Barčius. „Naujo Žodžio" leid. Kaunas, 1931. 219 p. 2 lt.

P. Butėnas *Lietuvių akcentologijos vadovėlis.* „Sakalo" B-vės leid. Kaunas, 1931, 215 p.

Muzikos Barai. Mėnesinis muzikos meno ir mokslo laikraštis. 1931 m. Spalių m. 1 Nr. Red. leidėjas M. Budriūnas.

Petras Babickas. *Vakar.* Apysakų rinkinys. Liet. Šaulių Sąjungos leidinys. Kaunas, 1931 m. pusl. 127. Iliustruota. 2 lt.

J. Žilinskas *Kišeninis prancūziškai — lietuviškas Žodynas.* Išleido „Šešupės" knygynas. Marijampolė, 1931 m. 674 pusl. brošiūr. 8 lt., įrištas 10 litų.

J. Ambrazevičius ir J. Griniu s *Visuotinės literatūros istorija.* Pirma dalis, vadovėlis aukštesniosioms mokykloms su žemėlapiu, 6 brėžiniais ir 38 paveikslais. „Sakalo" b-vės leid., Kaunas, 1931 m. 264 pusl. 6 lt.

J. S. Turgėnėvas *Rudinas,* XII skyrių romanas, vertė P. Būtėnas, Panevėžys, 1931 m. 256 psl. Kaina 3 lit.

Pr. Dauginkaitis *Širdis Vilniun neša!* Antras eilėraščių rinkinys 1931 m. 1 lt.

Zigmantas Kuzmickis *Lietuvių literatūra.* I d. Tautosaka. Vadovėlis aukštesniosioms mokykloms. „Sakalo" b-vės leid., 1931. 164 psl. 4 lit.

A. Herlitas. *Angliškai-Lietuviškas žodynas.* 1931. 399 p. Kaina 9—13 lit.

P. Šinkūnas. *Lietuvos Geografija* vidurinei mokyklai ir gimnazijai. II-oji laida. „Sakalo" b-vės leid. 1931. 178 p. 5 lt.

Henrikas Senkevičius. *Eikime paskui Jį!* Angelas, Panikos vargoninkas. Lux in tenebris lucet. Vertė S. Zareckas. Šv. Kazimiero dr-jos leid. Nr. 515. 1931. 104 p.

H. Senkevičius. *Be dogmos.* Romanas I tom. Išvertė J. Sužiedėlis. 206 p. 2,75 lt.

Doc. Pr. Penkauskas. *Lietuvos istorija.* Vadovėlis 4-tam pradžios mok. skyriui ir I-jai vid. mok. klasei. 1931. Šv. Kazimiero dr-jos leid. Nr. 518. 120 p. 3 lit.

Val. Bulgakovas. *Tolstojus, Leninas, Gandhi.* Vertė V. Knyva. 1931. 48 p. 2 lit.

Šiluva — Lietuvos Liurdas. (Albumėlis). 2 lit.

Šiluva Dievo Motinos šventovė (Albumėlis), 1,50 lt.

J. Tauronis. *Angeliečiai į Vilnių.* Dviejų dalių vaidinimas. Kaunas, 1931. 15 pusl. Kaina nepažymėta.

Litova Esperanto — Revuo I sąs. 1—3 Nr. 1931 m. Mėnesinis Liet. esperant. laikraštis.

Jaunoji drauge! Žengiant į gyvenimo rytą, būtinai reikalingas geras ir prityręs draugas—patarėjas. Juo geriausiai gali tikti jau vienuoliktus metus einąs įdomus ir aktualiausiais gyvenimo klausimais atsiliepiąs moterų žurnalas

„NAUJOJI VAIDILUTĖ“

Todėl nė viena moksleivė negali likti 1931 m. be **vienintelio savo** žurnalo. Moksleivėms žurnalas kainuoja **met. 5 lit.**
Adresas: «N. V.» administracijai Kaune, Laisvės Al. 3.

„Ateities“ administracija
š. m. „ATEITIES“ 1 Nr.
ir
„Ateities Spindulių“ Adm-cija
š. m. „Ateities Spindulių“ 2 nr.

PRITRŪKO

Kas tų numerių turėtų atliekamų, prašome pasiųsti minėtoms adm-joms adresu: **Kaunas, Laisvės Alėja 3.**

Smagios poilsio valandos

bus tam, kurs laisvu laiku skaitys įdomias knygas. Naujausi lietuvių kalba jaunimo mėgiamų autorių JULE VERNE'O ir MAYNE REIDO veikalai yra:
a) ***Už 20.000 metų*** — fantastiška apysaka,
b) ***Kalnas Atsiskyrėlis*** — romanas.

Abi knygos daugiau kaip po 200 pusl. ir kaštuoja po 3 lit.

Reikalaukite visuose knygynuose.

Kas nebijote bakstelėjimų,

skaitykite naują, įdomų jumoro ir satyros gyvenimo laikraštį

„Yla“

Kaina iki metų galo 3 litai.

Adresas: „Yla“, Kaunas, Kęstučio 11, b. 11

Skaitykite ir platinkite vieninteli dabar katalikų dienraštį

„AUŠRĄ“

Ar baigsi mokslą

ar ne, bet įsigijęs geriausių knygų ir straipsnių visapusiško lavinimosi reikalui VYT. VALIUKEVIČIAUS redaguotą katalogą

„SKAITYTINOS KNYGOS“

pats gali kaip reikiant išstudijuoti pasirinktąją mokslo šaką. Šitoks katalogas lietuvių kalba yra pirmas. Jame nurodyti tiek lietuviškai, tiek svetimomis kalbomis geriausi įvairių mokslo sričių šaltiniai. Katalogo 242 pusl. Kaina Lt. 2,50.

sukrauta **Ateitininkų Spaudos Administracijoje, Kaunas, Laisvės Alėja 3.** Knygynams ir platintojams duodama dideli nuošimčiai. Atskiri asmens, imą už gyvus pinigus ne mažiau kaip po 5 egz., gauna knygą po 2 lt. su persiuntimu.

Nepraleisk progos įsigyti

«Ateitį», kurios praėjusių metų numeriai tekaštuoja po 50 centų sąsiuvinis! Tik jubiliejiniai n-riai — 1925 m. ir reorg. konferencijai paminėti 1927 m. — po 1 lt.

Paskubėkit pasinaudoti tokia reta proga ir papildyti savo komplektus arba, kas jų neturi, ir visai naujai juos įsigyti. «Ateities» kai kurių n-rių yra net iš 1911 m.

Persiuntimui tereikia pridėti 10 ct. kiekvienam sąsiuviniui.

Užsakymus nemažesnei kaip 5 lt. sumai Adm-ja pasiunčia savo kaštu.

Kreipkitės, rašykit kuo greičiau į **«Ateities» Admin-ciją, Kaunas, Laisvės Al. 3.** Ji mielai Jums tuojau patarnaus.

Dabar visi užsisako 1932 m. tik

didžiausį ir įdomiausį Lietuvos dienraštį

„RYTĄ“

kuris eina iliustruotas 8 pusl. kasdien, šeštadieniais — 10-12 pusl., o prieš didesnes šventes — 16 pusl. Antradieniais studentų skyrius — «Akademiškas Gyvenimas», šeštadieniais — «Moterų Skyrius», **ketvirtadieniais „Ekonominis Skyrius“**, kuriuose nagrinėjama specialūs klausimai. «Rytas» duoda visada įdomią dail. literatūros atkarpą. «Ryto» žinios greitos ir teisingos.

Adresas: Kaunas, Duonelaičio g. 24.

Kaina: **mėn. 5 — lit., metams — 50 lt. užsieny, išskyrus Latviją, Estiją ir Vokietiją, — dvigubai.**

Akc. «Žaibo» B-vės spaust. Kaune Karo cenzūros leista